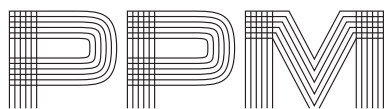




Årsredovisning

2008



Premiepensionsmyndigheten

2008 – ett händelserikt år

Dramatiskt på de finansiella marknaderna

År 2008 var det värsta börsåret på 100 år. Ingen har varit opåverkad av detta. Stockholmsbörsen gick ner med cirka 40 procent. För premiepensionsspararnas del blev utfallet aningen bättre – i snitt minus 34,5 procent. Den genomsnittliga årliga värdeförändringen (mättet kan jämföras med bankräntan) sedan start på PPM-kontona är för närvarande minus 0,8 procent. Skillnaden mot förra året är stor. Då var den genomsnittliga årliga värdeförändringen positiv och 5,8 procent. Eftersom mer än 80 procent av premiepensionspengarna ligger i aktiefonder så har värdet på premiepensionskontot minskat för många. Men det som visas på kontot är värdet på tillgångarna i PPM just nu. Vad de är värda under åren som pensionär beror på hur värdet på de valda fonderna förändras i fortsättningen.

Tidsperspektivet är i det här sparandet väldigt långt, kanske 40 år, och det hinner hända mycket på vägen. Dessutom kommer premiepensionen ännu på många års sikt bara svara för en mindre del av den totala pensionen. För dem som redan får ut sin premiepension betyder 2008 års värdeförändringar att den genomsnittliga premiepensionen minskar från 145 kronor i månaden till 115 kronor i månaden. De som har valt att ha sin premiepension i traditionell försäkring får i år i snitt ut 131 kronor i månaden.

Genomgripande och bra förändringar beslutade under 2008

Den kanske viktigaste förbättringen för spararna är att regeringen i april 2008 beslutade att bilda en helt ny pensionsmyndighet med samlat ansvar för hela det statliga pensionssystemet. Den nya myndigheten ska slå upp portarna den 1 januari 2010. Arbetet inför detta pågår nu för fullt och PPM lägger en stor del av sin tid och kraft på detta. Att på detta sätt sammanföra administrationen av alla statliga pensioner till en enda myndighet är något som PPM har arbetat för och förespråkat under många år. Det blir både bättre och billigare. Det ger en bättre överblick och underlättar samordning av de olika systemen. Viktigast är dock att det kommer att bli lättare för pensionsspararna att få en uppfattning om hur stor den totala pensionen blir och hur de kan påverka storleken på den. De får dessutom en enda myndighet att kontakta när de har frågor eller behöver hjälp.

En annan viktigt händelse som vi välkomnar är Pensionsgruppens förslag från i höstas om ändringar i premiepensionssystemet. Även inom detta område har PPM arbetat under en lång rad år för att göra systemet mer anpassat till spararna. Ändringarna ska vara införda senast maj 2010. Arbetet kommer alltså att påbörjas inom PPM och sedan lämnas över till den nya pensionsmyndigheten. Ett av syftena med ändringarna är att icke-väljarna i premiepensionssystemet ska få ett bättre alternativ genom att de flyttas över i ett generationsfondsparande. I den nuvarande Premiesparfonden finns både unga sparare vars pensionssparande nätt och jämt påbörjats och äldre med bara några få år kvar till pensioneringen. Men livssituationen för dessa är väldigt olika. Därför kommer Premiesparfonden att anpassas till spararnas ålder genom att det skapas generationsfonder. För dem som snart går i pension är det historiskt sett bättre att tillgångarna placeras i en stor andel räntebärande papper. För de yngre är det på motsvarande sätt bättre att ha en större andel placerad i aktier. En annan förbättring är att spararna får möjlighet att välja mellan olika riskprofiler.

2009 – det sista året

De två övergripande uppgifterna som vi har formulerat i styrelsen för 2009 är dels att sköta den löpande verksamheten/driften med samma kvalitet, effektivitet och säkerhet som hittills fram till den absolut sista dagen, dels att på bästa sätt bistå Pensionsmyndighetsutredningen (PMU) i arbetet med att förbereda den nya pensionsmyndigheten, så att den får rätt förutsättningar för att verka med full kraft från Dag 1 och bli framgångsrik.

PPM:s styrelse har för att göra den senare uppgiften mer konkret satt upp en målbild för vad PPM ska lämna över till den nya pensionsmyndigheten vid utgången av 2009. Den innehåller tre områden: arbetsprocesserna, personalen och it-stöden.

- *Arbetsprocesserna* ska vara effektiva och väl fungerande – det gäller både processerna för kärnverksamheten och för styr- och stödverksamheten.
- *Personalen* ska ha fokus på pensionsspararna, förändringsvilja och hög kompetens inom premiepensionsområdet för att på så sätt bidra till att skapa en positiv anda i den nya myndigheten.
- *it-stöden* ska ha hög prestanda och vara stabila och säkra och inte kräva några större ändringsåtgärder under 2010.

Under 2008 har vi vidareutvecklat flera av våra viktigaste arbetsprocesser. Genom ett systematiskt och målinriktat arbete har vi också implementerat regeringens förordning om intern styrning och kontroll i verksamheten. Vi har låtit ett revisionsföretag granska resultatet och fått kvitto på att den interna styrningen och kontrollen är betryggande.

När det gäller personalen kan vi konstatera att vi har ett mycket gott utgångsläge. I den senaste medarbetarundersökningen svarade nästan 70 procent att man känner stor eller mycket stor tillförsikt inför den nya myndigheten. Mätningen, som gjordes i november förra året, visade också det bästa resultatet någonsin i myndighetens historia när det gäller nöjd medarbetarindex. Resultatet ligger klart över genomsnittsvärdet för andra liknande organisationer inom både näringslivet och det offentliga. Detta är mycket glädjande och en kraft för det fortsatta arbetet. Det kommer hela tiden ny it-teknik samtidigt som fondflödena ökar varje år. Vi måste därför hela tiden arbeta systematiskt för att upprätthålla prestanda, säkerhet och stabilitet i it-stöden. Vi har valt att kalla detta arbete för ”robustisering”. Arbetet har pågått sedan 2007 och en lång rad åtgärder har vidtagits. Den extra fokuseringen på detta under 2009 ska vara slutförd till mitten på sommaren.

PPM är till för pensionsspararna

Jag tycker att vi i PPM:s högsta ledningen inte har varit tillräckligt bra på att kommunicera ut de mervärden vårt arbete ger pensionsspararna. Här har vi anledning att vara självkritiska. Det är en erfarenhet att ta med sig till den nya pensionsmyndigheten. Vi trodde nog att resultaten skulle tala för sig själva, men så är det inte. Ibland hörs röster i debatten som säger att PPM är dyrt och långsamt. Fakta visar att det inte är sant.

- Vi ger mervärde rent bokstavligt genom våra avgiftsrabatter som varje år överför miljardbelopp från fondbolagen till pensionsspararna. Det gör att pensionerna blir 10–15 procent högre än vad de skulle vara om avgiftsrabatterna inte fanns. Vi bidrar, genom vår existens, också till att sätta prispress även på annat pensionsparande.

- Administrationskostnaderna är mycket lägre hos oss än hos privata fond- och livförsäkringsbolag i Sverige. Denna jämförelse gäller även internationellt. Det har verifierats av ett utländskt konsultbolag i en internationell benchmarking-studie. Dessutom konstaterar man att PPM:s servicenivå är hög trots de låga kostnaderna. Det är viktigt med låga administrationskostnader eftersom höga administrationskostnader gröper ur pensionskapitalet.
- När det gäller snabbheten i hanteringen så finns det knappast något annat fondtorg på marknaden som är snabbare än vårt, trots att vi hanterar så många fler fonder och så mycket mera kapital.
- PPM är en neutral informationsgivare att vända sig till i fond- och pensionsfrågor. Spararna slipper därmed både risken för och känslan av att bli påsålda sparprodukter istället för att bli informerade. Vårt främsta mål är att ge premiepensionsspararna så goda förutsättningar som möjligt. Det gäller inte minst vårt arbete för en reglerad samverkan med de så kallade fonrådgivningsföretagen. Även här är syftet att se till att premiepensionsspararna, som uppenbarligen tycker att de har ett behov av den här typen av tjänster, kan garanteras så god kvalitet och säkerhet på de tjänsterna som möjligt.

Framtiden

I skrivande stund kan utvecklingen för premiepensionen se dyster ut. Det samlade värdet är negativt för många och svängningarna har varit stora. Även inkomstpensionen och tjänstepensionerna kommer att utsättas för påfrestningar.

Här gäller det för oss att informera om helheten, betona långsiktigheten och hur de olika delarna samverkar med varandra. Premiepensionen är en del av riskspridningen i pensionssparandet. De framtida pensionärerna är inte enbart beroende av svensk ekonomis utveckling. Olika risker kan kombineras och systemet ger en unik möjlighet för den enskilde att påverka sitt pensionssparande efter egna önskemål. Det gäller till exempel för pensionssparare som vill minska risken i sitt sparande i takt med stigande ålder. En ny myndighet underlättar det arbetet. Där blir det lättare att se till helheten. Både för den enskilde medborgaren och för oss som jobbar där.

Det är helt klart att det finns en relativt stor okunskap och osäkerhet kring allt vad pensioner heter, kanske särskilt tydligt bland de yngre. Men med den nya pensionsmyndigheten och förbättringarna i premiepensionssystemet borde det vara ett gyllene tillfälle att öka kunskapen och intresset kring pensionsfrågor. Min förhoppning är att framtida generationers pensionärer ska ha en grundläggande förståelse för sitt pensionssystem alla delar och att de ska känna att de under spartiden har fått all den vägledning och information de behövt.



Johan Hellman, *generaldirektör*

År 2008 i sammandrag

- Premiepensionsmyndigheten (PPM) gör bedömningen att myndigheten har nått målen i regleringsbrevet för år 2008. Myndigheten anser dock att kunskapsnivån om pensionssystemet fortfarande är för låg.
- Resultatet för budgetåret 2008 uppgick till -100,0 (317,7) miljoner kronor.
- Genomsnittlig avkastning i fondrörelsen var under år 2008 -34,5 (5,6) procent, medan avkastningen i den traditionella försäkringen uppgick till -2,0 (3,8) procent.
- Den genomsnittliga årliga avkastningen i premiepensionssystemet har sedan de första inbetalningarna till systemet ägde rum år 1995 varit -0,8 (5,8) procent. Motsvarande avkastning inom inkomstpensionssystemet har beräknats till 3,5 (3,1) procent per år.
- Värdet på 6,0 miljoner pensionssparares fondinnehav uppgick vid årsskiftet till 231 (308) miljarder kronor. Den 31 december hade ca 28 (99) procent av pensionsspararna haft en positiv värdeutveckling på sina konton sedan de inträdde i systemet.
- Tillgångarna i den traditionella försäkringen uppgick till 1,7 (1,3) miljarder kronor vid utgången av året. Andelen personer som valt att ta ut premiepensionen i form av traditionell försäkring under året utgör ca 14 (14) procent.
- Fondbolagens förvaltningsavgifter för år 2008 uppgick till ca 2,0 (2,4) miljarder kronor. Av dessa kommer ca 1,2 (1,5) miljarder kronor att återföras till pensions-spararna, vilket motsvarar en sänkning av den genomsnittliga förvaltningsavgiften från 0,79 (0,84) procent till 0,30 (0,33) procent, dvs. en rabatt på 0,49 (0,51) procentenheter.
- Antalet fondbyten uppgick till 3,2 (2,6) miljoner vilket är ökning med 24 (46) procent jämfört med föregående år.
- Det genomsnittliga månadsbeloppet per person vid uttag av premiepension uppgår till drygt 145 (107) kronor för fondförsäkring och 123 (104) kronor för traditionell försäkring. Totalt har 807,6 (460,3) miljoner kronor betalats ut i premiepension.
- PPM har sedan hösten 2007 arbetat för att etablera en reglerad samverkan med de kommersiella aktörerna på pensionsmarknaden. PPM har under 2008 analyserat hur samverkan ska utformas och inlett utveckling av nödvändig teknisk funktionalitet och utformning av det avtal som ska ligga till grund för denna samverkan.
- Regeringen beslutade i april 2008 att en pensionsmyndighet, som ska administrera den allmänna ålderspensionen och vissa angränsande förmåner, ska inrättas den 1 januari 2010. PPM läggs därmed ner den 31 december 2009.
- De fem riksdagspartierna i Pensionsgruppen har förslagit att premiepensionssystemet ska ändras genom att Premiesparfonden (icke-valsalternativet) ska göras om till en generationsfond och vara möjlig att välja även för de pensions-sparare som tidigare gjort ett aktivt val samt att inte införa något efterlevandeskydd före pensionstid.

Innehåll

Läsanvisning – Återrapporteringskrav till regeringen	6
Förvaltningsberättelse	7
PPM:s verksamhet	7
<i>Fondförsäkring</i>	13
<i>Traditionell försäkring</i>	23
<i>Tillfällig förvaltning</i>	29
<i>Pensionsspararna</i>	33
<i>Resultat och driftskostnader</i>	42
<i>Finansiering och investeringar</i>	44
<i>Kompetensförsörjning</i>	46
<i>Risker och Riskhantering</i>	49
Femårsöversikt och sammanställning över väsentliga uppgifter	58
Resultaträkningar	60
Resultatanalys 2008	61
Balansräkningar	62
Förändring i eget kapital	62
Kassaflödesanalys	63
Företagsinformation	64
Styrelsen	81

Årsredovisning för Premiepensionsmyndigheten avseende år 2008

Diariennr: EKO 2009-7

Datum: 2009-02-20

Läsanvisning – Återrapporteringskrav till regeringen

Regeringen har för budgetåret 2008 i regleringsbrevet meddelat krav på återrapportering. Nedan redovisas var i årsredovisningen återrapporteringen sker:

Återrapporteringskrav	Rapporteras i avsnitt
1. Verksamhetsstyrning	
<i>Verksamhetsområde Premiepensionsadministration</i>	
Avgiftsuttag uppdelat på administration och förvaltning	Finansiering och investeringar/Fondförsäkring
Genomsnittsålder vid uttag av pension	Pensionsspararna
Övriga återrapporteringskrav	Resultat och driftskostnader
<i>Verksamhetsgren Fondförsäkring</i>	
Antal pensionsärenden	Pensionsspararna och Femårsöversikt
Övriga återrapporteringskrav	Fondförsäkring
<i>Verksamhetsgren Traditionell försäkring</i>	
Antal pensionsärenden och fördelning av dessa på fondförsäkring och traditionell försäkring	Pensionsspararna och Femårsöversikt
Övriga återrapporteringskrav	Traditionell försäkring
<i>Verksamhetsgren Tillfällig förvaltning</i>	
Samtliga återrapporteringskrav	Tillfällig förvaltning
2. Mål och återrapporteringskrav	
Samtliga återrapporteringskrav	Pensionsspararna

PPM har vidare återrapporterat uppdrag som följer av regleringsbrevet enligt följande:

Uppdrag	Rapport
1. Redovisa hur arbetet med kostnadseffektivitet inom myndigheten bedrivs och vilka eventuella effekter detta har för 2008 års utgifter.	Redovisning av Premiepensionsmyndighetens arbete med kostnadseffektivitet (EKO 2008-30)
2. Redovisning av i vilken grad den särskilda krediten för handel med fonder utnyttjats under 2007 samt det framtida behovet av en sådan kredit (1 mars 2008) ¹ .	Redovisning av den särskilda kreditens utnyttjande under 2007 (dnr FIN 2008-20).
3. Redovisning av driftkostnaderna uppdelat på löpande och tillfälliga utgifter för personal, konsulter/övriga köpta tjänster, arbetsplatskostnader, extern information och övriga kostnader, en prognos för hur skulden i Riksgäldskontoret avseende räntekontokrediten enligt 21 § budgetlagen kommer att amorteras, utgifter för amortering och räntor avseende låneramen enligt 20 § och räntekontokrediten enligt 21 § i budgetlagen, samt prognos avseende ersättning som ska utges till andra myndigheter för gemensamma kostnader för administration av premiepensionssystemet under 2009.	Budgetunderlag för 2009-2011 (dnr EKO 2008-20)
4. I samarbete med Försäkringskassan utarbeta en plan för hur pensionssparare kan få tillgång till tillförlitlig information om hur arbete och sparande påverkar deras olika pensioner så att det därigenom blir möjligt att göra medvetna och för individen rationella val mellan arbete och sparande.	Plan för information till pensionsspararna (dnr EXT 2009-8).
5. Bistå utredningen som ska förbereda och genomföra bildandet en pensionsmyndighet med de underlag som utredaren begär (S 2008:05)	PPM har bistått utredningen under året.
6. Bistå regeringen (Finansdepartementet) i utvecklingsarbeten avseende premiepensionssystemet.	PPM har bistått regeringen.
Tillsammans med Försäkringskassan senast den 30 maj redovisa arbetet med en gemensam kundservice och gemensamma webbtjänster.	Redovisning av arbetet med en gemensam kundservice och gemensamma webbtjänster (dnr VER 2008-90).
Utgiftsprognoser inklusive prognos för ackumulerad skuld till Riksgäldskontoret avseende räntekontokredit för rörelsekapitalbehov för 2008 och 2009 och användningen av den särskilda krediten enligt 23 § budgetlagen vid tre tillfällen (9 maj, 1 augusti och 30 oktober).	Utgiftsprognoser (dnr EKO 2008-32, EKO 2008-38 och EKO 2008-52).

¹ Uppdrag i regeringens regleringsbrev för budgetåret 2007 avseende Premiepensionsmyndigheten.

Förvaltningsberättelse

Premiepensionsmyndigheten (PPM) ska enligt lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Premiepensionsmyndigheten för varje kalenderår upprätta en årsredovisning enligt lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL). Av regeringens regleringsbrev för budgetåret 2008 avseende PPM framgår dessutom att PPM ska tillämpa Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS) samt 1 kap. 3 och 4 §§, 2 kap. 5 och 8 §§, 3 kap. 3 §, samt 7 kap. 2 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB). Årsredovisningen ska även innehålla en resultatredovisning och en sammanställning över väsentliga uppgifter samt övriga väsentliga upplysningar (enligt 2 kap. 4 § andra stycket och 5 § samt 3 kap. FÅB).

I årsredovisningen har jämförande siffror för år 2007 redovisats inom parentes.

PPM:s verksamhet

PPM är försäkringsgivare för premiepensionen i det allmänna ålderspensions-systemet. PPM:s huvudsakliga uppgifter är att hantera individuella konton för pensionsmedel i olika värdepappersfonder, att besluta om och medverka vid utbetalning av pensioner, att tillhandahålla efterlevandeskydd under pensionstid samt att informera om premiepensionssystemet. PPM ansvarar också för den tillfälliga förvaltningen av avgiftsmedel hos Riksgälden. Myndighetens verksamhet ska bedrivas enligt försäkringsmässiga principer.

Regeringen har beslutat att målet för verksamhetsområdet premiepensions-administration är att

- administration och förvaltning av premiepensionerna ska bedrivas med låga kostnader och till nytta för pensionsspararna,
- de erbjudna försäkringsprodukterna över tiden var för sig ska bära sina egna kostnader.

PPM bedriver försäkringsrörelse avseende fondförsäkring och traditionell försäkring.

Finansinspektionen utövar tillsyn över PPM:s verksamhet. Tillsynen är i allt väsentligt densamma som den Finansinspektionen har över försäkringsbolag.

PPM leds av en styrelse med fullt ansvar inför regeringen. Revisionsutskottet är ett beredningsorgan till styrelsen och bistår i frågor avseende riskbedömningar, internkontroll, extern redovisning, extern revision och internrevision.

Generaldirektören ansvarar för och leder den löpande verksamheten enligt styrelsens direktiv och riktlinjer. Myndighetens centrala förvaltning är lokaliserad till Stockholm. I Söderhamn bedrivs bl.a. kundservice och handläggning av pensionsärenden, viss it-verksamhet samt skanning och dokumenthantering. Medelantalet² anställda vid myndigheten uppgick under år 2008 till 185 jämfört med 184 under år 2007.

² Medelantalet anställda motsvarar antalet årsarbetskrafter enligt ESV:s allmänna råd 2 kap. 4 § FÅB.

Viktigare händelser under året

Kraftigt fall på aktiemarknaderna

År 2008 har karakteriserats av kraftigt negativ börsutveckling. Värdet på Stockholmsbörsen minskade under året med 39 procent. Premiepensionsspararna har klarat sig något bättre med en genomsnittlig avkastning på -34,5 (5,6) procent. Det samlade premiepensionskapitalet har dock reducerats kraftigt till följd av nedgången. Värdeminskningen under året uppgår till sammanlagt 106 miljarder kronor (exklusive placering av nya pensionsrätter i december med 28 miljarder kronor).

Sedan de första inbetalningarna gjordes år 1995 har den genomsnittliga kapitalviktade avkastningen i systemet varit -0,8 procent per år, en minskning från 5,8 procent vid föregående årsskifte.

Ny pensionsmyndighet

Regeringen beslutade i april 2008, med förbehåll för riksdagens kommande beslut, att en särskild utredare ska förbereda och genomföra bildandet av en pensionsmyndighet som ska administrera den allmänna ålderspensionen och vissa angränsande förmåner, dvs. den administration som idag sköts av Försäkringskassan och PPM. Den nya myndigheten ska inrättas den 1 januari 2010. Utredningen genomförs i två etapper – analysfasen och genomförandefasen – som delvis löper parallellt. Analysfasen redovisades den 12 december 2008 och genomförandefasen kommer att redovisas senast den 15 december 2009.

I redovisningen av analysfasen föreslog utredaren

- att den nya myndigheten ska heta Pensionsmyndigheten,
- vilka förmåner som ska överföras till den nya myndigheten,
- på vilka orter verksamhet ska bedrivas,
- hur det lokala kundmötet ska ske samt
- en övergripande organisation för den nya myndigheten.

Utrednings- och förberedelsearbetet är omfattande och genomförs i projektform. Projekten inrättades i juni 2008 och bemannas huvudsakligen med personal från Försäkringskassan och PPM.

Ändringar i premiepensionssystemet

Pensionsgruppen, som består av riksdagsledamöter från de fem politiska partierna bakom pensionsreformen, har föreslagit förändringar i premiepensionssystemet. I Premiesparfonden, som förvaltas av Sjunde AP-fonden, placeras premiepensionsmedlen för de pensionssparare som inte gjort ett aktivt fondval. Fonden kommer att förändras till en generationsfondslösning, vilket innebär att fördelningen mellan aktier och räntebärande värdepapper och därmed risken i sparandet anpassas till pensionsspararens ålder och att risken sänks över tid medan pensionsspararen blir äldre. Generationsfondslösningen kommer att kunna väljas aktivt av pensions-spararna i likhet med övriga fonder som erbjuds, vilket idag inte är möjligt med Premiesparfonden.

Eftersom risk är den faktor som har störst betydelse för den slutliga pensionen, föreslås en möjlighet för pensionsspararna att enkelt kunna välja mellan olika riskprofiler.

Förslagen bereds inom regeringskansliet för att under våren 2009 lämnas till Riksdagen för beslut.

Kommersiella aktörers webbaserade PPM-tjänster

PPM har sedan hösten 2007 arbetat för att etablera en reglerad samverkan med de kommersiella aktörerna på pensionsmarknaden (projekt Kompletterande Kanaler eller 2K).

Den reglerade samverkan ska baseras på ett avtalsförhållande och syftar till att på ett säkert och effektivt sätt:

- hantera den stora ökningen av automatiserade fondbyten som görs av förvaltningsföretag på uppdrag av pensionssparare,
- möjliggöra för pensionssparare att få tillgång till kvalitetssäkrad information från PPM på externa aktörers webbplatser och därigenom öka tillgängligheten till PPM information för pensionsspararna, samt
- möjliggöra för pensionssparare att göra individuella fondbyten via en extern aktörs webbplats.

PPM har under 2008 analyserat hur den reglerade samverkan med aktörerna ska utformas och inlett utveckling av nödvändig teknisk funktionalitet och utformning av det avtal som ska ligga till grund för denna samverkan. Detta arbete kommer att färdigställas under första halvåret 2009.

Efterlevandeskydd före pensionstid

Riksdagen har flera gånger flyttat fram införandet av premiepensionens efterlevandeskydd före pensionstid. Det senaste beslutet om senareläggning från december 2007 innebär att skyddet ska införas den 1 januari 2010. Den s.k. pensionsgruppen³ beslutade i september 2008 att föreslå att riksdagen beslutar om att efterlevandeskyddet före pensionstid inte ska införas. Ärendet bereds för närvarande inom regeringskansliet. PPM anser att skyddet inte kan bli ekonomiskt bärkraftigt och att det därför inte bör införas.

Granskning av pensionsinformationen

Riksrevisionen har i en granskningsrapport den 27 mars 2008 bland annat visat att den information som lämnas i det orange kuvertet upplevs för omfattande och detaljerad för att alla pensionssparare ska kunna ta den till sig. PPM har under 2008 arbetat inom ramen för förberedelserna för den nya pensionsmyndigheten med att förbättra informationen till pensionsspararna. PPM har också på uppdrag av regeringen tillsammans med Försäkringskassan i januari 2009 lämnat en rapport om information till pensionssparare och pensionärer.

³ Pensionsgruppen består av representanter för de fem riksdagspartierna som stod bakom reformeringen av pensions-systemet. Den är en efterföljare till den tidigare Genomförandegruppen.

Förändrad ränteförvaltning i den traditionella försäkringen

Den 1 april 2008 ändrades principerna för hur de försäkringstekniska avsättningarna i den traditionella försäkringen ska värderas. Efter detta datum marknadsvärderas avsättningarna utifrån marknadsräntan på statsobligationer med olika löptid, vilket inneburit att en betydligt högre ränta tillämpats i majoriteten av de efterföljande månadsboksluten jämfört med tidigare. Som en följd av denna förändring minskade de försäkringstekniska avsättningarna med cirka 180 miljoner mellan mars och april. Solvensgraden ökade från 114,2 till 140,5 procent.

Under året har PPM genomfört en översyn av ränteförvaltningen i den traditionella försäkringen. För att uppnå en förvaltning som har en genomsnittlig löptid som bättre överensstämmer med de skuldåtaganden PPM har i den traditionella försäkringen har Kammarkollegiet inrättat ett särskilt långräntekonsortie. Ränteportföljen flyttades till det nya Långräntekonsortiet i november och den genomsnittliga löptiden förlängdes därmed. Långräntekonsortiets placeringsriktlinjer kommer att utökas med möjligheten att använda ränteswappar under första kvartalet 2009 i syfte att mer exakt matcha åtagandenas räntekänslighet. Målsättningen med denna förändring är att den traditionella försäkringens finansiella ställning inte ska påverkas i lika hög grad av ränteförändringar eller förändringar i ränteskillnaden mellan stats- och kreditobligationer. I synnerhet söker den nya strategin minimera sannolikheten att hamna på rött ljus vid Finansinspektionens trafikljuster. Genomförandet av den nya strategin påbörjades i december och beräknas avslutas under första kvartalet 2009.

Förändrad koncernbegränsningsregel

I april beslutade PPM:s styrelse om en skärpning av PPM:s begränsningsregel för högsta antalet fonder som samtidigt får registreras av en förvaltargrupp eller koncern. Den tidigare regeln innebar att varje fondföretag fick ha högst 25 fonder registrerade i premiepensionssystemet. När flera fondförvaltare ingick i samma koncern eller förvaltargrupp fick dessa företag emellertid maximalt tillsammans registrera 50 fonder. Styrelsen beslutade att sänka denna gräns från 50 till 25 fonder. Samtidigt beslutade styrelsen att upphäva de dispenser som tidigare getts när det gäller möjligheten för ett fondföretag att registrera fler än 25 fonder. Skälet för beslutet var att uppnå konkurrensneutralitet mellan olika företagsstrukturer. Den tidigare regeln gav en omotiverad fördel till koncerner med flera fondföretag framför företag som valt att organisera verksamheten i endast ett bolag. Beslutet har överklagats till länsrätten och har därför ännu inte verkställts.

Uteslutning av fondförvaltare

I juni sade PPM för första gången upp samarbetet med en fondförvaltare på grund av avtalsbrott. Det var fondbolaget Sampo som vid upprepade tillfällen brutit mot flera av de administrativa åtagandena som gäller enligt samarbetsavtalet mellan PPM och fondförvaltarna i premiepensionssystemet.

Pensionssparare med fondinnehav i Sampo fick välja andra fonder. De pensions-sparare som inte gjorde något val fick sina innehav flyttade till liknande fonder som förvaltas av Danske Bank, som äger Sampo. Saknades liknande fonder placerades medlen istället i Premiesparfonden.

Krisövning tillsammans med andra myndigheter

Den 23 och 24 april 2008 deltog PPM i samverkansövningen SAMÖ 2008 tillsammans med ett trettiotal andra aktörer från såväl den offentliga som den privata sektorn. Övningen leddes av Krisberedskapsmyndigheten och syftet var att stärka samhällets generella förmåga att hantera en allvarlig samhällskris med stora förtroendeproblem.

Intern styrning och kontroll

Under 2008 har flera av PPM:s stödprocesser setts över och utvecklats för att förstärka den interna styrningen och kontrollen på myndigheten. Ett av målen med arbetet har varit att kunna uppfylla kraven i förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll. Framför allt har förbättringar genomförts inom processerna för riskhantering, verksamhetsplanering och -uppföljning och regel efterlevnad. Även kopplingen mellan processerna har tydliggjorts. PPM:s internrevision och extern revisionen har verifierat att de av PPM planerade åtgärderna har genomförts.

Konsolidering av it-stöden

Under 2008 har konsolideringen av it-stöden på myndigheten fortsatt. Arbetet syftar till att förbättra prestanda och tillgänglighet, förenkla hanteringen, förbättra säkerheten och uppdatera plattformarna i it-systemen. Åtgärderna går under benämningen robustisering. De uppgraderingar av de tekniska plattformarna som genomförts har bl.a. möjliggjort att personligt konto på PPM:s webbplats nu har öppet dygnet runt. Den förbättrade prestanda i it-systemen som har uppnåtts har bl.a. medfört att gränsen för att beställa fondbyte har varit möjlig att flytta från kl. 18.00 till kl. 00.00. Arbetet har även inneburit att säkerhetsnivån har höjts, bland annat genom en förbättrad logghantering. Vidare har arbetet med att framtidssäkra PPM:s it-plattformar fortsatt under året, exempelvis har ett nytt telefoni-system och nytt lagringsnätverk (SAN) installerats.

Tjänsteexport

PPM kan bedriva tjänsteexport inom myndighetens kunskapsområde. PPM har inte bedrivit någon tjänsteexport under år 2008.

Bedömning av måluppfyllelse

Fondhandeln har kunnat genomföras enligt regelverket gentemot pensionsspararna och fondförvaltarna. Administrationen av den traditionella försäkringen och tillfälliga förvaltningen har genomförts med god kvalitet och säkerhet. Pensionsärenden och pensionsutbetalningar har hanterats säkert och inom givna ramar.

Som PPM tidigare år kunnat konstatera har det visat sig vara svårt att höja pensionsspararnas kunskapsnivå i den utsträckning som den nuvarande utformningen av premiepensionssystemet förutsätter. Under 2009 kommer PPM därför, bl.a. i samverkan med andra aktörer inom pensionsområdet, att intensifiera arbetet inom detta område.

Samverkan mellan Försäkringskassan och PPM har under året inneburit att nyttan för pensionsspararna ökat, bland annat genom införandet av en möjlighet att koppla vidare samtal mellan respektive myndighets telefonkundtjänst. Under 2009 kommer samverkan att fortsätta inom ramen för arbetet med bildandet av den nya pensionsmyndigheten.

Verksamheten har hållit sig inom de medelsramar myndigheten tilldelats under budgetåret 2008.

PPM har under året verkat för att sänka pensionsspararnas kostnader genom att begränsa avgiftsuttaget för PPM:s administration till 110 kronor per pensionssparare.

Mot bakgrund av ovanstående gör PPM bedömningen att myndigheten har nått målen i regleringsbrevet för år 2008.

Fondförsäkring

Fondförsäkring är den del av PPM:s verksamhet som omfattar placeringen av pensionsspararnas fastställda pensionsrätter. Lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension (LIP) föreskriver att medel som motsvarar fastställda pensionsrätter för premiepension ska fonderas och att pensionsspararna ska ha möjlighet att själva bestämma om förvaltningen av de medel som fonderas för deras räkning.

PPM bedömer att arbetet inom fondadministrationen under året har genomförts med god kvalitet och säkerhet samt att regelverket har följts gentemot pensions-spararna och fondförvaltarna.

Fondutbudet

Alla fonder som är registrerade hos Finansinspektionen och som uppfyller kraven i UCITS-direktivet (85/611/EEG med senare ändringar) får registreras i premiepensionssystemet. Därutöver ska den fondförvaltare som önskar delta, acceptera de villkor som PPM har ställt upp för deltagande avseende daglig handel, rabatt på förvaltningsavgiften, rapportering av kurser m.m.⁴.

PPM:s styrelse beslutade i april 2008 att en fondförvaltare, kapitalförvaltare eller förvaltargrupp har möjlighet att registrera högst 25 fonder i premiepensionssystemet. Fram till april 2008 kunde en förvaltargrupp sammanlagt registrera upp till 50 fonder. Beslutet är överklagat till länsrätten och är därför ännu inte verkställt (se även avsnitt Förändrad koncernbegränsningsregel på sidan 10).

I premiepensionssystemet deltog per den 31 december 2008 83 (86) fondförvaltare med tillsammans 773 (785) fonder. Under 2008 har 3 (4) nya fondförvaltare registrerats i systemet medan 6 (1) fondförvaltare har avregistrerats.

Inflöde av kapital

Under december 2008 placerades de fastställda pensionsrätterna för intjänande-året 2007 i premiepensionssystemet. Premieinkomsten för året uppgick till 28,6 (27,6) miljarder kronor. År 2009 beräknas premieinkomsten uppgå till 29,8 miljarder kronor.

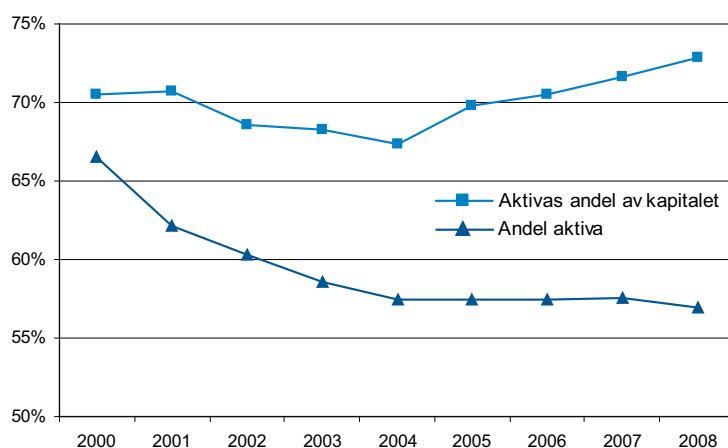
Under året uppgick utflödet ur fondförsäkringsrörelsen till 1 200 (901) miljoner kronor, varav 734 (405) miljoner kronor avsåg pensionsutbetalningar och 473 (496) miljoner kronor överförts från fondförsäkringen till den traditionella försäkringen. År 2009 beräknas utflödet till 1 526 miljoner kronor, varav pensionsutbetalningar utgör 832 miljoner kronor och 694 miljoner kronor beräknas överföras till den traditionella försäkringen.

I december 2008 tillkom 182 048 (163 329) nya pensionssparare i premiepensionssystemet. Deras pensionsrätter motsvarade ca 279 (239) miljoner kronor och ingår, tillsammans med de övriga spararnas pensionsrätter, i PPM:s tillfälliga förvaltning fram tills dess att pensionsrätterna placeras i fonder. Pensionsspararna tilldelas den ränta som förvaltningen genererar för motsvarande tid.

⁴ Villkoren framgår av det samarbetsavtal som upprättas mellan PPM och det fondbolag som önskar ansluta sig till premiepensionssystemet. Ett aktivt fondbolag vilket innebär att medlen inte är placerade i Premiesparfonden.

Pensionsspararnas val

Figur 1 visar utvecklingen av andelen aktiva pensionssparare⁵ samt deras andel av pensionskapitalet. Punkterna i diagrammet visar förhållandet per den 31 december varje år. Fram till år 2004 minskar andelen aktiva. Därefter förändras trenden och andelen aktiva stabiliseras de efterföljande åren runt 56 procent. För 2008 kan man åter notera en liten minskning av de aktiva pensionsspararnas andel till 57,0 (57,5) procent. De aktivas andel av kapitalet ökar däremot för fjärde året i rad. Deras andel av kapitalet uppgick vid slutet av 2008 till 72,8 (71,7) procent. Förklaringen är att de aktiva i genomsnitt har haft en bättre avkastning än de passiva men också att de aktivas pensionsrätter i genomsnitt är högre.



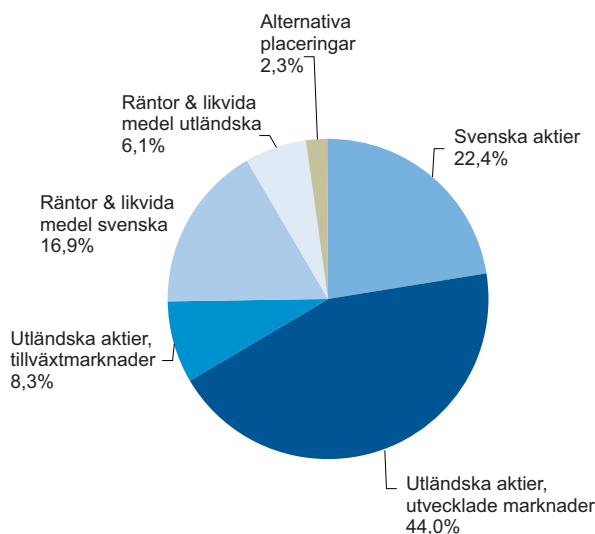
Figur 1. Andelen aktiva pensionssparare och deras andel av fonderat kapital för åren 2000–2008.

Den 31 december 2008 hade totalt 6,0 (5,8) miljoner pensionssparare ett fondinnehav i premiepensionssystemet till ett marknadsvärde om ca 231 (308) miljarder kronor. Av detta kapital var 27,2 (28,3) procent placerat i Premiesparfonden som förvaltas av Sjunde AP-fonden. Fondens strategiska tillgångsfördelning innebär att 82 procent av tillgångarna placeras i aktier (varav 20 procent i svenska aktier, 10 procent i tillväxtmarknader och 52 procent i globala aktier), 8 procent i räntebärande värdepapper (varav 4 procent i svenska realränteobligationer, 2 procent i nominella amerikanska statsobligationer och 2 procent i nominella brittiska statsobligationer) samt 10 procent i alternativa placeringar (varav 8 procent i riskkapitalfonder och 2 procent i hedgefonder).

Börsfallet under senare delen av 2008 ledde till att fördelningen av fondkapitalet mellan aktier och räntebärande värdepapper i premiepensionssystemet förändrades. Andelen räntebärande värdepapper i fondrörelsen var tio procentenheter högre i slutet av december 2008 jämfört med samma tidpunkt föregående år.

Fondkapitalet i hela premiepensionssystemets fondrörelse, Premiesparfonden inkluderad, fördelar sig med ca 52,3 (60,2) procent i globala aktier, varav 8,3 (14,9) procentenheter tillväxtmarknader och 44,0 (45,3) procentenheter utländska aktier. Cirka 22,4 (24,8) procent är placerade i svenska aktier, 23,0 (12,5) procent i räntebärande värdepapper och likvida medel och 2,3 (2,4) procent i alternativa placeringar (i huvudsak hänförliga till placeringar i Premiesparfonden och Premievals-fonden).

⁵ Pensionssparare som gjort ett aktivt fondval vilket innebär att medlen inte är placerade i Premiesparfonden.



Figur 2. Fondkapitalet, inklusive Premiesparfonden, fördelat på aktier och räntebärande värdepapper, 31 december 2008.

Av tabell 1 framgår fördelningen av pensionsspararnas fondkapital på de fyra fondtyperna aktie-, bland-, generations- och räntefonder samt Premiesparfonden.

	Förvaltad kapital per den 31 dec. 2008		Förvaltad kapital per den 31 dec. 2007		Förvaltad kapital per den 31 dec. 2006	
	miljarder kr	procent	miljarder kr	procent	miljarder kr	procent
Aktiefonde	105,2	47	162,8	53	99,2	51
Blandfonder	9,7	4	9,9	3	7,2	4
Generationsfonder	28,9	13	35,3	12	23,0	12
Räntefonder	24,2	9	12,9	4	4,9	3
Premiesparfonden	62,6	27	87,4	28	58,1	30
Totalt	230,6	100	308,3	100	192,4	100

Tabell 1. Fondplaceringarnas marknadsvärde per fondtyp per den 31 december 2006–2008.

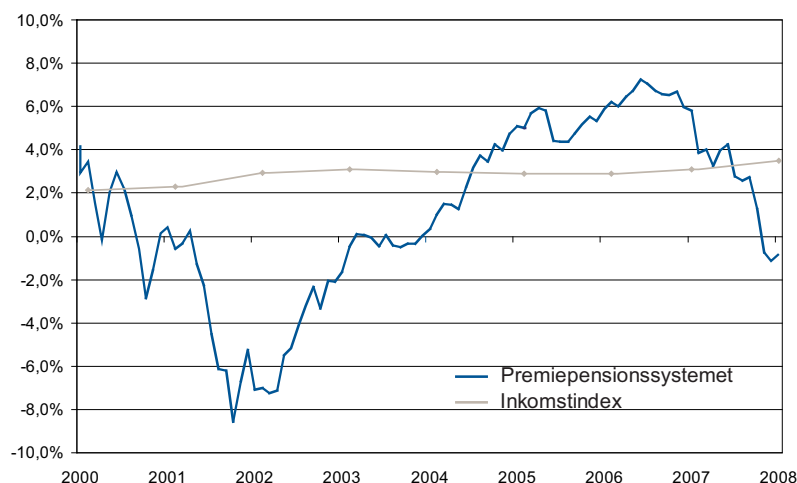
Tabell 2 visar att fördelningen av fondkapitalet mellan män och kvinnor har varit i stort sett oförändrad de senaste tre åren. Kvinnor äger 45 procent av det totala kapitalet och männen 55 procent av totala kapitalet.

	Förvaltad kapital per den 31 dec. 2008		Förvaltad kapital per den 31 dec. 2007		Förvaltad kapital per den 31 dec. 2006	
	miljarder kr	procent	miljarder kr	procent	miljarder kr	procent
Kvinnor	102,8	45	135,7	44	117,9	44
Män	127,8	55	172,6	56	149,5	56
Totalt	230,6	100	308,3	100	267,4	100

Tabell 2. Fondplaceringarnas marknadsvärde fördelat på kvinnor och män, år 2006–2008.

Värdeutveckling

I figur 3 visas den genomsnittliga årliga avkastningen i premiepensionssystemet, mätt som internränta (IRR) sedan de första inbetalningarna till systemet gjordes. Kurvan i figuren visar den genomsnittliga årsavkastningen sedan 1995 och denna uppgick till -0,8 (5,8) procent 2008. I beräkningen har resultatet i den tillfälliga förvaltningen inkluderats men inte resultatet i PPM:s traditionella försäkring.



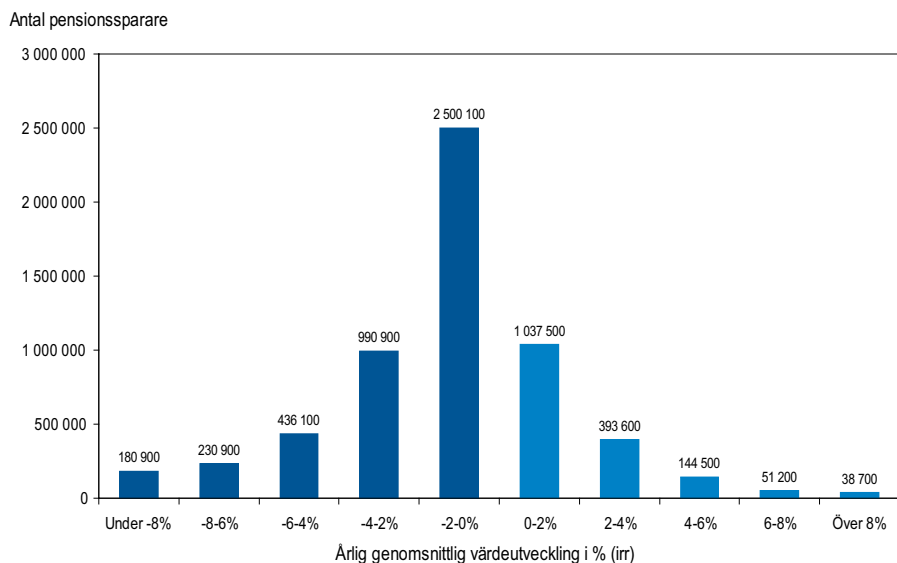
Figur 3. Kapitalviktad årsavkastning (IRR) sedan 1995, Premiepensionssystemet åren 2000–2008.

Den genomsnittliga avkastningen kan jämföras med inkomstindex som under samma period i genomsnitt uppgår till 3,5 (3,1) procent per år.⁶ Inkomstindex används för att räkna upp pensionsrätterna i inkomstpensionssystemet. Under den aktuella perioden har således den genomsnittliga avkastningen per år varit 4,3 procentenheter lägre i premiepensionssystemet än uppräknings- och inkomstpensionssystemet. Det kan jämföras med föregående år då den genomsnittliga avkastningen var 2,7 procentenheter högre i premiepensionssystemet än uppräknings- och inkomstpensionssystemet.

I figur 4 visas antalet pensionssparare fördelat på olika nivåer av årlig genomsnittlig avkastning på det pensionssparade beloppet, mätt på samma sätt⁷. Av figuren framgår att avkastningen har varit negativ för en majoritet av pensionsspararna per 31 december 2008. Cirka 28 (99) procent av pensionsspararna har haft positiv avkastning och den genomsnittliga kontobehållningen var 40 667 (54 645) kronor.

⁶ I syfte att erhålla jämförbarhet med PPM:s resultat har en internränteberäkning gjorts också för utvecklingen av inkomstindex. Beräkningen har utförts på följande sätt: De årliga kassaflödena i premiepensionssystemet har "investerats" i inkomstindex i början på varje år varvid ett fiktivt resultat har erhållits. Detta resultat har tillsammans med kassaflödena varit ingående parametrar i internränteberäkningen. I beräkningen har antagits att inbetalda pensionsavgifter givit motsvarande pensionsrätt krona för krona redan från 1995 vilket blev verklighet först från år 2000.

⁷ Beräkningarna är baserade på ett stickprov bestående av knappt 16 000 individer.



Figur 4. Antalet pensionssparare fördelat på olika nivåer av kapitalviktad årsavkastning, IRR, sedan inträdet i systemet (tidigast 1995) fram till den 31 december 2008.

Risken i fondrörelsen mäts som volatiliteten⁸ i fondernas avkastning. Det är ett mått på hur värdet i fonderna har varierat över tiden. Volatilitet mäts i procent och ju högre tal desto högre risk. Under 2008 ökade risken från 7,5 till 22,3 procent. Det beror på en ökad osäkerhet på aktiemarknaden med kraftiga kursfall som följde. Den genomsnittliga risken för perioden 2001–2008 var 15,4 (14,3) procent.

Värdeutvecklingen i fondrörelsen under år 2008 uppgick till -106,2 (13,9) miljarder kronor. Den genomsnittliga avkastningen på fondplaceringarna var -34,5 (5,6) procent under år 2008 mätt som tidsviktad avkastning⁹. Sedan fondrörelsens start år 2000 är den genomsnittliga årliga avkastningen -3,5 (2,0) procent mätt som tidsviktad årsavkastning.

Värdet i Premiesparfonden föll med 36 procent under året. Det kan jämföras med en uppgång på 4,7 procent under 2007. De som gjorde ett aktivt val under 2008 hade i genomsnitt 2,4 procentenheter mindre negativ avkastning.

Fondernas prestationer

När PPM utvärderar fondernas prestation jämförs värdeutvecklingen i en viss fond med den genomsnittliga värdeutvecklingen i ett jämförbart index. Alla fonder inom en viss kategori är kopplade till ett visst index som PPM har valt ut.

Fonderna som ingår i premiepensionssystemet är indelade i 35 olika kategorier. En kategori omfattar alla fonder med samma investeringsinriktning. Kategorierna är i sin tur indelade i fyra fondgrupper: aktiefonder, blandfonder, generationsfonder och räntefonder.

⁸ Standardavvikelsen för avkastningen i PPM-index.

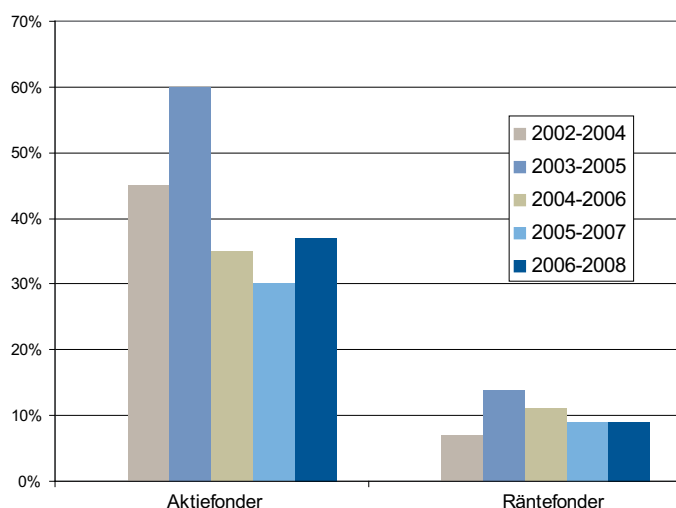
⁹ Avkastningen mäts som tidsviktad avkastning. Det visar avkastningen på en krona som satts in i början på perioden. Hänsyn har inte tagits till om kapitalets storlek förändrats under perioden. Det faktum att kapitalet varit stort i slutet av perioden då avkastningen har varit god har inneburit att internräntan (som är ett kapitalviktat mått) under perioden har haft en högre avkastning än den tidsviktade avkastningen för samma period.

I premiepensionssystemet finns ungefär 800 fonder. Statistiskt borde den genomsnittliga fondavkastningen för alla fonder i systemet hamna i nivå med index. I praktiken visar det sig att majoriteten av fonderna presterar sämre än sitt jämförelseindex. En förklaring till detta är att förvaltningskostnader belastar fondernas avkastning men inte jämförelseindex.

Bland aktiefonderna är det bara kategorierna Sverigefonder, Sverige småbolag, Östeuropa och Asien och fjärran östern som klarat sig bättre än sina jämförelseindex, dvs. andelen fonder som slår index är över 50 procent. För kategorin Latinamerika är det ingen fond som slagit jämförelseindex för perioden 2006–2008. Totalt sett är det bara 37 procent av alla aktiefonder som har slagit sitt index, se figur 5.

Bland räntefonderna har nio av tio fonder lägre avkastning än index.

För bland- och generationsfonder, där tillgångsallokeringen skiljer sig kraftigt åt, är det inte möjligt att på samma sätt som för aktie- och räntefonder jämföra med index.

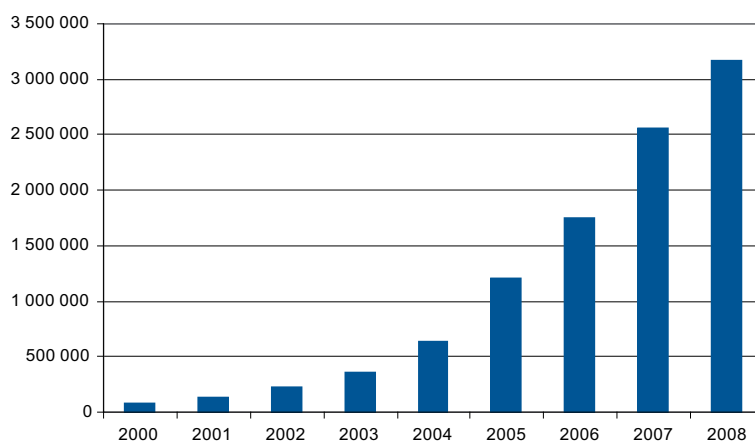


Figur 5. Andel av fonderna i premiepensionssystemet som överträffat respektive fondtyps jämförelseindex.

Fondbyten

Totalt genomfördes 3,2 (2,6) miljoner fondbyten under år 2008. Av dessa gjordes drygt 99 (99) procent via PPM:s webbplats och 0,3 (0,7) procent via talsvar¹⁰. Antalet fondbyten har ökat över tiden vilket framgår av figur 6. Den procentuella ökningen av fondbyten under 2008 blev dock avsevärt lägre jämfört med 2007 och uppgick till 24 (46) procent. En stor del av ökningen de senare åren kan tillskrivas de förvaltningsföretag som under senare år regelbundet genomför fondbyten åt sina kunder.

¹⁰ I november 2008 upphörde PPM med att tillhandahålla självbetjäningstjänster via talsvar däribland beställning av fondbyten.

Antal fondbyte**Figur 6.** Antal fondbyten per år initierade av pensionssparare under åren 2000–2008.

Under 2008 bytte ca 722 000 (777 000) personer fonder vid åtminstone ett tillfälle, vilket motsvarar ca 12 (14) procent av pensionsspararna. I första hand har antalet personer som endast genomförde ett fondbyte minskat. Under 2008 gjorde 256 000 personer ett fondbyte och det är en minskning med 105 000 personer jämfört med 2007. Största ökningen finns i den grupp som gjorde 6 till 10 fondbyten. I den gruppen bytte 152 000 personer fonder under 2008 jämfört med 108 000 under 2007.

Av tabell 3 framgår antalet pensionssparare som under åren 2006 till 2008 genomfört fondbyten, fördelat på kön och antal byten. Generellt har män varit något mer aktiva än kvinnor, dels är det totalt sett fler män än kvinnor som har genomfört minst ett fondbyte, dels har männen genomfört fondbyten något oftare än kvinnorna.

Antal fond- byten	Antal pensionssparare 2008			Antal pensionssparare 2007			Antal pensionssparare 2006		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
1	126	130	256	177	184	361	149	161	310
2	38	43	81	42	53	95	32	43	75
3–5	86	94	180	82	99	181	55	70	125
6–10	68	84	152	47	61	108	32	41	73
11–20	19	25	44	11	16	27	7	10	17
>20	3	5	8	2	3	5	1	1	2
Totalt	340	381	721	361	416	777	276	326	602

Tabell 3. Antal pensionssparare som genomfört fondbyten uppdelat på frekvens och kön under åren 2006–2008 (angivet i tusental).

Tabell 4 visar antalet fondbyten i olika åldersintervall de tre senaste åren. I stort sett är andelarna av pensionssparare som har gjort fondval under de tre senaste åren konstant. En liten ökning av kvinnornas andel med en procentenhet kan dock konstateras för 2008.

Ålder, år	Antal pensionssparare som genomfört byten 2008				Antal pensionssparare som genomfört byten 2007				Antal pensionssparare som genomfört byten 2006			
	Kvinnor	procent	Män	Procent	Kvinnor	Procent	Män	Procent	Kvinnor	Procent	Män	Procent
<30	31	4	36	5	30	4	36	5	23	4	28	5
30-50	173	24	202	28	185	24	222	28	140	23	172	28
>50	136	19	143	20	146	19	158	20	113	19	126	21
Totalt	340	47	381	53	361	47	416	53	276	46	326	54

Tabell 4. Antal pensionssparare som genomfört fondbyten uppdelat på ålder och kön under åren 2006–2008 (angivet i tusental och procent).

Avgifter

Under året uppgick PPM:s avgiftsuttag till 0,16 (0,13) procent av värdet på pensionsspararnas fondinnehav. Det motsvarar 440 (380) miljoner kronor. Avgiftsuttaget ska täcka myndighetens administrationskostnader och amorteringar.

För att tillförsäkra pensionsspararna låga kostnader är förvaltarna, förpliktade att lämna rabatt på fondernas ordinarie avgifter.

Rabatterna beräknas individuellt men generellt gäller att bolag som förvaltar mycket kapital betalar en högre rabatt än bolag med ett mindre förvaltningskapital. Till grund för beräkningen ligger det totala kapitalet som ett fondbolag har i premiepensionssystemet och inte PPM:s innehav i respektive fond.

Pengarna som PPM får in från fondbolagen återförs till de fondsparare som har eller har haft innehav i fonden, under den tid som rabatten avser.

Rabatten är progressiv och beräknas för olika intervall. Inom varje intervall finns ett fritt kostnadsuttag som uppgår till 0,10 procent för räntefonder och 0,15 procent för övriga fonder där PPM inte kräver rabatt. Tanken bakom PPM:s rabattmodell är att det finns stordriftsfördelar vid kapitalförvaltning som bör komma pensionsspararna till godo.

PPM fakturerar fondbolagen kvartalsvis i efterskott. Pengarna återförs till pensionsspararna under efterföljande år. I maj 2008 återfördes totalt 1 518 (1 119) miljoner kronor till pensionsspararna. Av dessa placerades 1 516 (1 118) miljoner kronor i fondförsäkringen och 2,0 (1,4) miljoner kronor i den traditionella försäkringen.

Totalt fick fondbolagen in nästan 2,0 (2,4) miljarder kronor i förvaltningsavgifter under 2008. Ungefär 1,2 (1,5) miljarder kronor kommer att återföras till pensionspararna i form av rabatter under 2009. I procent motsvarade det en genomsnittlig sänkning av förvaltningsavgiften från 0,79 (0,84) procent till 0,30 (0,33) procent, det vill säga en rabatt på 0,49 (0,51) procentenheter. Rabatten innebär att pensionerna blir 10–15 procent högre än vad de skulle ha blivit om rabatterna inte funnits.

I tabell 5 redovisas de genomsnittliga förvaltningsavgifterna i procent för respektive fondtyp och för Premiesparfonden, efter att rabatten har dragits av.

Fondtyp	Förvaltningsavgift i procent utan avdrag, 2008	Förvaltningsavgift i procent efter återförda rabattmedel, 2008	Förvaltningsavgift i procent efter återförda rabattmedel, 2007	Förvaltningsavgift i procent efter återförda rabattmedel, 2006
Aktiefonder	1,42	0,47	0,45	0,57
Blandfonder	0,77	0,28	0,30	0,47
Generationsfonder	0,59	0,22	0,24	0,33
Räntefonder	0,39	0,17	0,23	0,37
Premiesparfonden	0,15	0,15	0,15	0,14
Totalt	0,79	0,30	0,33	0,40

Tabell 5. Förvaltningsavgiften i procent per fondtyp under åren 2006–2008.

Av tabell 6 framgår avgifterna i kronor för respektive fondtyp och Premiesparfonden efter det att rabatten har dragits av.

Fondtyp	Förvaltningsavgift i miljoner kronor utan avdrag, 2008	Förvaltningsavgift i miljoner kronor efter återförda rabattmedel, 2008	Förvaltningsavgift i miljoner kronor efter återförda rabattmedel, 2007	Förvaltningsavgift i miljoner kronor efter återförda rabattmedel, 2006
Aktiefonder	1 574	525	670	652
Blandfonder	75	27	29	37
Generationsfonder	178	67	77	85
Räntefonder	70	32	25	26
Premiesparfonden	107	107	123	92
Totalt	2 004	758	924	892

Tabell 6. Förvaltningsavgiften i kronor per fondtyp under åren 2006–2008

Av tabell 7 framgår totalt avgiftsuttag från pensionsspararna.

	2008	2007	2006
PPM:s administrationsavgift	0,16	0,13	0,16
Förvaltningsavgift	0,30	0,33	0,40
Totalt	0,46	0,46	0,56

Tabell 7. Totalt avgiftsuttag från pensionssparare, 2006–2008.

Nedan, i tabell 8, redovisas det totala kostnadsuttaget inklusive PPM:s kostnader.

Kostnadsuttag	2008 Kostnader, miljoner kronor	2008 Procent av förvaltad kapital	2007 Kostnader, miljoner kronor	2007 Procent av förvaltad kapital	2006 Kostnader, miljoner kronor	2006 Procent av förvaltad kapital
Förvaltningsavgifter brutto	2 004	0,79	2 375	0,84	1 982	0,88
Rabatter förvaltningsavgifter	-1 246	-0,49	-1 451	-0,51	-1 090	-0,48
Förvaltningsavgifter netto	758	0,30	924	0,33	892	0,40
Administrativa ersättningar till andra myndigheter ¹¹	63		52		75	
PPM:s driftskostnader	236		220		220	
PPM:s finansiella netto	133		46		40	
PPM:s kostnader ¹²	432	0,17	318	0,11	335	0,15
Summa kostnader	1 190	0,47	1 242	0,44	1 227	0,55
<i>Beräknat courtage¹³</i>	<i>592</i>	<i>0,23</i>	<i>713</i>	<i>0,25</i>	<i>537</i>	<i>0,24</i>
Genomsnittligt förvaltad kapital	254 336		283 972		226 014	

Tabell 8. Kostnadsuttag i fonderna inklusive PPM:s driftskostnader för 2008, 2007 och 2006.

I kronor räknat minskade förvaltningsavgiften (före rabatter) jämfört med föregående år. Det beror huvudsakligen på att det genomsnittliga förvaltade kapitalet minskade under året till 254 (284) miljarder kronor.

Förvaltningsavgiften efter rabatt minskade till 758 (924) miljoner under 2008. Fondavgifterna som andel av genomsnittligt förvaltad kapital har minskat, från 0,33 till 0,30 procent mellan 2007 och 2008. Det motsvarar en sänkning av nettoavgiften på ca 76 miljoner kronor.

¹¹ Avser ersättning till Skatteverket, Försäkringskassan och Kronofogdemyndigheten för premiepensionens andel av administrationen av den allmänna pensionen. Detta avser i huvudsak uppbörd och fastställande av pensionsgrundande inkomst.

¹² Redovisat avgiftsuttag har beräknats utifrån genomsnittligt förvaltad kapital. Det kan jämföras med det verkliga avgiftsuttaget som görs från pensionsspararna i maj varje år och som för år 2008 uppgick till 0,16 procent, år 2007 till 0,13 procent och år 2006 till 0,16 procent.

¹³ Med courtage avses framför allt transaktionskostnader på aktiemarknaden. Dessa kostnader redovisas inte i denna tabell. Här redovisas endast kostnader i de fonder som rapporterar så kallad total kostnadsandel (TKA) till PPM. Dessa fonder innehar ca 95 procent av kapitalet i premiepensionssystemet. Beloppen inkluderar också räntekostnader och kupongskatt i fonderna.

Traditionell försäkring

PPM ansvarar för förvaltningen av medel när en pensionssparare väljer traditionell försäkring under pensionstiden. Traditionell försäkring innebär att PPM garanterar livsvarig utbetalning av ett visst månadsbelopp och, om kapitalförvaltningen ger överskott, ett tilläggsbelopp.

PPM har uppdragit åt Kammarkollegiet att sköta den löpande administrationen av kapitalförvaltningen. PPM gör bedömningen att administrationen av den traditionella försäkringen har genomförts med god kvalitet och säkerhet. Rapporteringen till Finansinspektionen har skett i god tid och enligt gällande regelverk. Myndigheten rapporterar sedan två år tillbaka enligt Finansinspektionens trafikljusmodell.

Inflöde av kapital

Premieinkomsten för den traditionella försäkringen uppgick år 2008 till 564,7 (574,7) miljoner kronor, varav 473,4 (495,6) miljoner kronor avsåg byten från fondförsäkring till traditionell försäkring. Av föregående års premieinkomst avsåg 89,3 (77,7) miljoner kronor nya pensionsrätter. De nya pensionsrätterna placerades i december 2008. För 2009 beräknas premieinkomsten uppgå till 694,3 miljoner kronor.

Utfödet från den traditionella försäkringen uppgick till 72,8 (50,0) miljoner kronor. Huvuddelen av dessa medel avsåg pensionsutbetalningar. År 2009 beräknas utfödet uppgå till 131 miljoner kronor.

Värdet på de totala tillgångarna inom den traditionella försäkringen uppgick till 1 738,5 (1 288,0) miljoner kronor per den 31 december 2008.

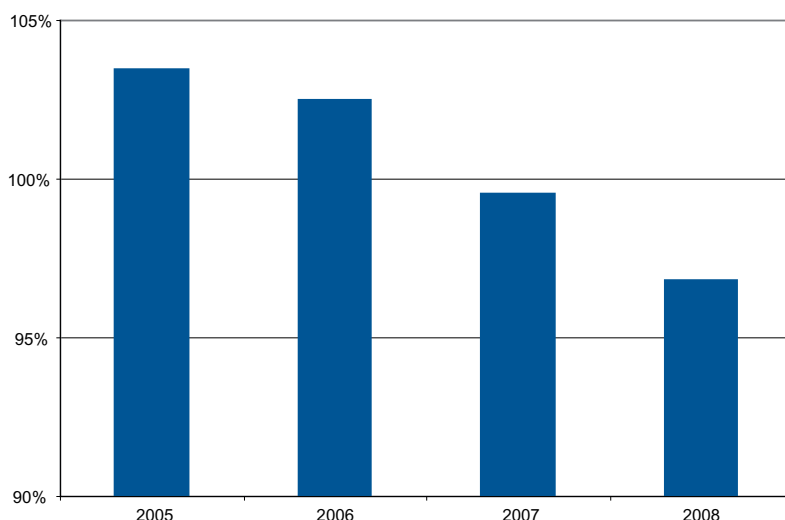
Om PPM:s förvaltning av medlen ger en högre avkastning än vad som krävs för att täcka de garanterade beloppen, lämnas återbäring. Tilldelad återbäring betalas ut som ett tilläggsbelopp och kan variera år från år beroende på vilken avkastning som förvaltningen av medlen genererat. Återbäringsmedel är dock att betrakta som riskkapital och kan återtas i synnerliga fall. Återbäringsräntan för december 2008 uppgick till 0,0 (5,0) procent och i genomsnitt för året till 2,2 (5,7) procent.

Den kollektiva konsolideringsnivån har till följd av den svaga internationella börsutvecklingen minskat under det senaste året och uppgick per den 31 december till 96,8 (99,6) procent, vilket är inom det normalintervall (mellan 95 och 105) som anges i PPM:s konsolideringspolicy.

Den kollektiva konsolideringsnivån¹⁴ har dock understigit den nedre gränsen i intervallet under delar av året. När den kollektiva konsolideringsnivån understiger 95 procent skall enligt de försäkringstekniska riktlinjerna åtgärder vidtas som syftar till att förbättra konsolideringsnivån så att den ligger inom det tillåtna intervallet senast inom 36 månader. PPM har därför vid dessa tillfällen beslutat att sätta återbäringsräntan lägre än vad som följer av den formel för återbäringsräntan som PPM normalt använder som riktmärke¹⁵.

¹⁴ Den kollektiva konsolideringsnivån motsvarar det samlade värdet på PPM:s tillgångar inom den traditionella försäkringen, i förhållande till de åtaganden PPM har gentemot pensionsspararna i form av garanterade utfästelser och preliminärt tilldelad återbäring.

¹⁵ Formeln för återbäringsräntan bestäms av den förväntade avkastningen på tillgångarna samt av eventuella avvikelser från den målsatta kollektiva konsolideringsnivån på 100 procent.



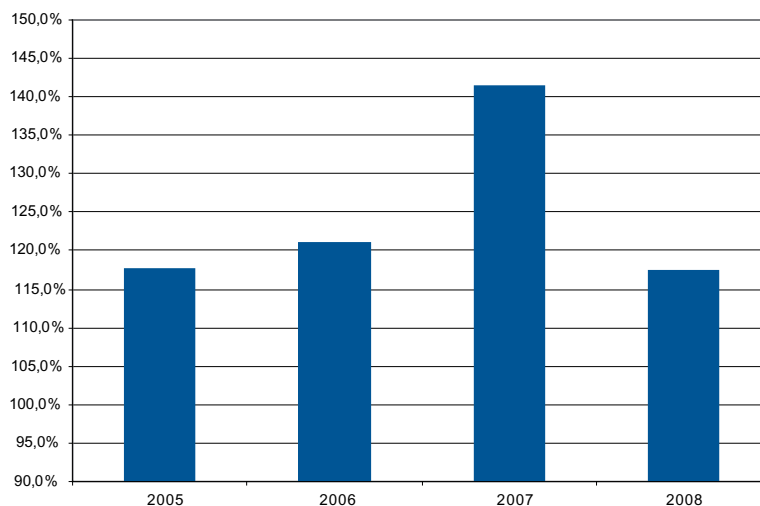
Figur 7. Kollektiv konsolidering.

Fram till och med år 2018 finansieras uppbyggnaden av premiepensionssystemet med en kombination av avgiftsuttag från pensionsspararna och lån i Riksgälden. Avgiftsuttaget ska fördelas skäligt mellan pensionsspararna i de båda rörelsegrenarna fondförsäkring och traditionell försäkring enligt försäkringsmässiga principer. Från och med 2006 har den traditionella försäkringen belastats med verkliga driftskostnader. Tidigare belastades rörelsegrenen med driftskostnader motsvarande avgiftsuttaget. Skillnaden mellan de faktiska driftskostnaderna för den traditionella försäkringen och avgiftsuttaget regleras internt med lån från rörelsegrenen fondförsäkring. Lånet inklusive ränta kommer att återbetalas över tiden i takt med att avgiftsuttaget i kronor kommer att överstiga de faktiska driftskostnaderna som en effekt av ökat sparkapital.

Principerna för hur de försäkringstekniska avsättningarna skall värderas ändrades från och med 1 april 2008 i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter. Efter detta datum marknadsvärderas avsättningarna utifrån marknadsräntan på statsobligationer med olika löptid. Det innebär att en betydligt högre ränta därefter använts – förutom i slutet av året – för att diskontera de försäkringstekniska avsättningarna. Tidigare diskonterades de försäkringstekniska avsättningarna med en fast ränta på 2,75 procent. Som en följd av denna förändring minskade de försäkringstekniska avsättningarna och solvensgraden ökade. Jämförelsetalen för tidigare år har omräknats i enlighet med de nya principerna. Marknadsvärdering av skulden utifrån marknadsräntan på statsobligationer med olika löptid innebär att de försäkringstekniska avsättningarna i större utsträckning påverkas av ränteförändringar.

Vid beräkning av konsolideringskapitalet för den traditionella försäkringen tas inte hänsyn till det interna lånet och inte heller till lån i Riksgälden och tillhörande finansieringskostnader. Konsolideringskapitalet, beräknat som skillnaden mellan placeringstillgångar (inklusive bankmedel) och försäkringstekniska avsättningar, uppgick per den 31 december 2008 till 248,7 (376,3) miljoner kronor. Det motsvarar en solvensnivå¹⁶ på 117,4 (141,4) procent.

¹⁶ Solvensnivån motsvarar det samlade värdet på PPM:s tillgångar inom den traditionella försäkringen, i förhållande till garanterade utfästelser gentemot pensionsspararna.



Figur 8. Solvensnivå, 2005-2008.

Placeringspolicy

Utformningen av placeringspolicyn i den traditionella försäkringen har skett med utgångspunkt att tillgångarna ska allokeras på ett sådant sätt att risken för insolvens i den traditionella försäkringsrörelsen blir låg samtidigt som de försäkrades möjlighet till avkastning ska vara god.

PPM:s styrelse beslutade under 2007 att garantiräntan för nya premieinbetalningar skulle sänkas till 0 procent. Detta eftersom det långsiktigt kan förväntas leda till en högre återbäring för de försäkrade i form av högre tilläggsbelopp. PPM utlovar därmed pensionsspararna att få tillbaka minst insatta medel i nominella termer (vid förväntad livslängd) och att all avkastning därutöver tillfaller den försäkrade i form av ett tilläggsbelopp. Även under 2008 har den garanterade återbäringsräntan varit 0 procent.

Av tillgångarna i den traditionella försäkringen placeras 73 procent i svenska räntebärande tillgångar, 18 procent i globala aktier och 9 procent i svenska aktier.

Under året har PPM genomfört en översyn av ränteförvaltningen inom den traditionella försäkringen. De räntebärande tillgångarna har sedan 2001 förvaltats av Kammarkollegiet i deras Räntekonsortium. För att uppnå en förvaltning som har en genomsnittlig löptid som bättre överensstämmer med de skuldåtaganden PPM har i den traditionella försäkringen har Kammarkollegiet inrättat ett särskilt långräntekonsortie. Ränteportföljen flyttades över till det nya Långräntekonsortiet i november och den genomsnittliga löptiden förlängdes därmed. Långräntekonsortiets placeringsriktlinjer kommer att utökas med möjligheten att använda ränteswappar under första kvartalet 2009 i syfte att mer exakt matcha åtagandenas räntekänslighet.

Under 2008 genomfördes även vissa förändringar i förvaltningen av aktieportföljen med syfte att hitta en kombination av fonder som långsiktigt kan förväntas ge en god avkastning till låg kostnad. Aktieandelen är numera placerad i fem fonder. Den svenska aktieandelen är placerad i Swedbank Robur Sverigefond MEGA (fond med en låg aktiv risk). Den globala aktieandelen är till 50 procent placerad i State Street SRI World Index Fund (aktieindexfond med etisk inriktning), 25 procent

är placerade i Gartmore SICAV Global Focus Fund (aktiv fond), ca 14 procent är placerade i Carnegie World Wide Ethical (aktiv fond med etisk inriktning) och cirka 11 procent är placerade i SPP Aktieindexfond Global Sustainability (aktieindexfond med etisk inriktning).

Tillgångsslag	2008 Marknadsvärde miljoner kr	2008 Fördelning procent	2007 Marknadsvärde miljoner kr	2006 Marknadsvärde miljoner kr
Aktier och aktiefonder	451,9	26	351,1	200,7
Räntebärande värdepapper	1 284,1	74	934,8	537,6
Konto hos Riksgälden	2,5	0	2,1	0,2
Totalt	1 738,5	100	1 288,0	738,5

Tabell 9. Tillgångarnas marknadsvärde och procentuella fördelning per tillgångsslag för 2008 samt tillgångarnas marknadsvärde för år 2007 och 2006.

Under år 2008 har inga avvikelser från placeringspolicyn skett.

Miljö- och etikhänsyn i förvaltningen

Direkta placeringar får enligt PPM:s Miljö- och etikpolicy endast göras i företag som enligt PPM:s bedömning på ett godtagbart sätt följer kraven i de internationella konventioner som Sverige har undertecknat. Vid placering i fonder ska PPM verka för att denna policy tillämpas i så stor utsträckning som möjligt i de underliggande placeringarna.

I det fall en fond saknar etisk inriktning granskas fondens innehav två gånger per år med utgångspunkt i PPM:s miljö- och etikpolicy. I de fall innehav har befunnits strida mot policyn har förvaltaren uppmärksammat på detta och PPM har uttryckt önskemål om att miljömässig och etisk hänsynstagande på ett tydligare sätt skall integreras i fondens investeringsprocess. Fonden har även informerats om vilka bolag PPM inte anser följer de konventioner som Sverige har undertecknat.

PPM undertecknade i början av året en överenskommelse med PRI, Principles for Responsible Investment, ett globalt FN-baserat nätverk, för att integrera miljö och etik i investeringsprocessen. Andra som har valt att följa PRI:s riktlinjer är bland annat Första till Fjärde AP-fonderna, Sjunde AP-fonden och den norska Statens Pensjonsfond – Utland (tidigare Statens Petroleumfond).

Resultat i traditionell försäkring

Avkastningen för den traditionella försäkringen uppgick under 2008 till -2,0 (3,8) procent. Kostnaden för förvaltningen av den traditionella försäkringen uppgick totalt till ca 1,7 (1,1) miljoner kronor vilket utgör 0,11 (0,11) procent av det förvaltade kapitalet.

Utvärdering av förvaltningen sker mot jämförelseindex för respektive tillgångsslag enligt tabell 10.

Tillgångsslag	Placeringsalternativ	Jämförelseindex
Svenska räntebärande värdepapper	Kammarkollegiets Räntekonsortium (t.o.m. 2008-11-26)	Stockholmsbörsens Obligationsindex, alla 1-3 år
	Kammarkollegiets Långräntekonsortium (fr.o.m. 2008-11-27)	Handelsbanken, All Government Bond >10 years
Svenska aktier och aktiefonder	Swedbank Robur	SIX Portfolio Return Index
Utländska aktier och aktiefonder	Sverigefond MEGA	MSCI World (Developed) Net Index
	State Street SRI World Index Fund	MSCI World (Developed) Net Index
	Gartmore SICAV Global Focus Fund	Dow Jones Sustainability World Net Index, återinvesterat
	SPP Aktieindexfond	MSCI World (Developed) Net Index
	Global Sustainability	
	Carnegie World Wide Ethical (fr.o.m. 2008-07-16)	

Tabell 10. Tillgångsslag och jämförelseindex i traditionell försäkring.

I tabell 11 görs en jämförelse av förvaltningens resultat för åren 2006–2008.

Tillgångsslag		Förvaltning avkastning, procent	Index avkastning, procent	Skillnad förvaltning index procentenheter
Aktier och aktiefonder	2008	-33,36	-31,77	-1,59
	2007	4,57	4,00	0,57
	2006	18,43	22,26	-3,83
Svenska räntebärande värdepapper	2008	11,75	11,32	0,43
	2007	3,07	3,23	-0,16
	2006	1,80	1,79	0,01
Portfölj totalt	2008	-2,00	-1,88	-0,12
	2007	3,84	3,56	0,41
	2006	6,30	7,16	-0,86

Tabell 11. Utvärdering av kapitalförvaltningen inom traditionell försäkring under åren 2006–2008.

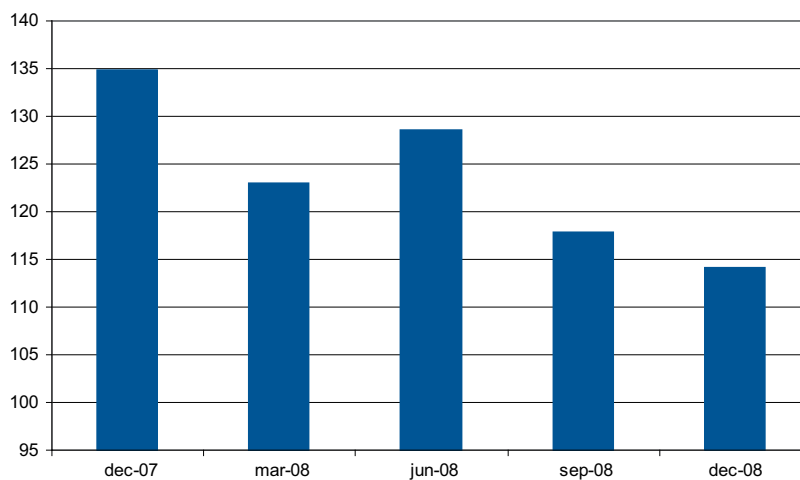
Kammarkollegiets sammanvägda förvaltningsresultat för räntekonsortiet/långräntekonsortiet för år 2008 var bättre än index, vilket främst beror på att räntekonsortiet under större delen av hösten hade en längre genomsnittlig löptid än jämförelseindex. Kammarkollegiets långräntekonsortium hade per den 31 december en genomsnittlig löptid på 9,9 (2,3¹⁷) år medan den genomsnittliga löptiden i jämförelseindexet var 9,0 år.

Under året var förvaltningsresultatet i den globala aktieportföljen -30,43 procent (2,27 procentenheter sämre än jämförelseindex) och förvaltningsresultatet i den svenska aktieportföljen var -39,55 procent (0,45 procentenheter sämre än jämförelseindex). Samtliga aktiefonder har under året presterat sämre än sina respektive jämförelseindex.

¹⁷ Avser den genomsnittliga löptiden i Räntekonsortiet under 2007.

Tillsynsrapportering

I Finansinspektionens tillsynsverktyg, trafikljusmodellen, stresstestas exponeringar mot finansiella risker och försäkringsrisker i relation till den kapitalbuffert som finns att tillgå. För att visa grönt ljus i rapporteringen ska tillgångarnas värde efter de i modellen föreskrivna finansiella och försäkringsmässiga påfrestningarna fortfarande överstiga de aktsamt värderade försäkringstekniska avsättningarna. PPM rapporterar trafikljuset en gång per år baserat på förhållandena den 31 december. Under januari 2009 inrapporterade PPM ett överskott som uppgick till 14 (35) procent av den försäkringstekniska skulden per den 31 december 2008. Det motsvarar grönt ljus i modellen.



Figur 9. Överskott i förhållande till försäkringsteknisk skuld, enligt trafikljusmodellen.

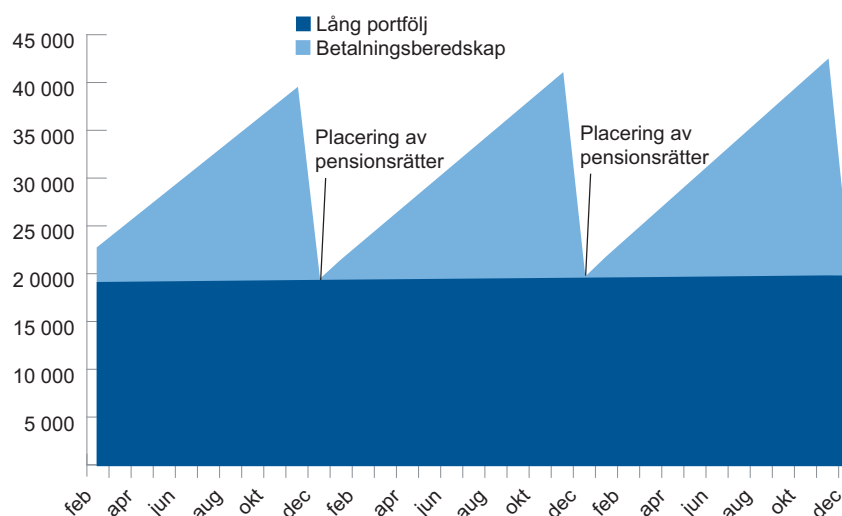
Tillfällig förvaltning

Den tillfälliga förvaltningen består av medel motsvarande preliminära avgifter som överförs månadsvis från Försäkringskassan till Riksgälden. PPM ansvarar för förvaltningen av detta kapital till dess att Skatteverket fastställt pensionsgrundade inkomst och Försäkringskassan fastställt pensionsrätter för inkomståret (intjänandeår). När pensionsrätterna har fastställts överförs motsvarande kapital och avkastning från den tillfälliga förvaltningen till premiepensionssystemet. Kapitalet placeras enligt pensionsspararens senast valda fondfördelning. PPM förvaltar de preliminära avgifterna i snitt under 17 månader och den avkastning som förvaltningen av ett intjänandeår genererat fördelas mellan pensionsspararna utifrån storleken på den enskilde individens fastställda pensionsrätt (se figur 10 för en illustration av medelsflöden i den tillfälliga förvaltningen).



Figur 10. Illustration av medelsflöden i den tillfälliga förvaltningen.

Det förvaltrade kapitalet i den tillfälliga förvaltningen förändras i årscykler över tiden. Som illustreras i figur 11 är förvaltad kapital som störst direkt före och som lägst direkt efter tidpunkten för placering av fastställda pensionsrätter i fondförsäkringsrörelsen och den traditionella försäkringsrörelsen. Placering av pensionsrätter sker i december varje år. Pensionsrätter avseende år 2007 placerades således i december 2008.



Figur 11. Förändring av det förvaltrade kapitalet över tiden.

PPM har uppdragit åt Kammarkollegiet att sköta förvaltningen av medel inom PPM:s tillfälliga förvaltning. Förvaltningen består av två portföljer. Den ena förvaltas med en genomsnittlig löptid på som längst 3,5 år (betalningsberedskapen). Samtliga värdepapper i denna portfölj ska vara omsatta i likvida medel i december varje år. Den andra portföljen innehåller nominella och reala statsobligationer och förvaltas på längre löptider. Samtliga värdepapper i denna portfölj behålls till förfall.

PPM gör bedömningen att administrationen av den tillfälliga förvaltningen under året har genomförts med god kvalitet och säkerhet.

Placeringspolicy

PPM:s styrelse fastställer placeringspolicyn för den tillfälliga förvaltningen. I denna anges de ramar som ska gälla för förvaltningen av medel. Policyn reglerar även ansvar och rapporteringsskyldighet m.m. Enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundande ålderspension får PPM endast placera medlen på räntebärande konto i Riksgälden eller i skuldförbindelser utfärdade av staten.

I januari 2008 fastställde PPM:s styrelse en reviderad placeringspolicy för den tillfälliga förvaltningen. Enligt den nya placeringspolicyn ska det förvaltrade kapitalet i den långa portföljen över tid motsvara ungefär 10 månaders preliminärt överförda pensionsrätter för föregående intjänande år och resterande medel ska placeras i betalningsberedskapen. Det förvaltrade kapitalet ska allokeras enligt tabell 12.

Placering	Investerat belopp	Tillåten avvikelse
<i>Lång portfölj</i>		
Reala statsobligationer	50% av den långa portföljen	10 procentenheter
Nominella statsobligationer	50% av den långa portföljen	10 procentenheter
<i>Betalningsberedskap</i>		
Placering med en duration om högst 3,5 år	Resterande del av medlen (varav minst 100 mnkr ska vara placerade på konto hos Riksgälden)	-

Tabell 12. Tillgångsallokering för den tillfälliga förvaltningen enligt placeringspolicy.

Tillgångsallokeringen ger en riskspridning mellan nominella och reala placeringar. För att ytterligare öka riskspridningen ska placeringarna ske på olika löptider och vid olika tidpunkter. Alla obligationer i den långa portföljen ska behållas till förfall. Obligationsinnehavet i betalningsberedskapen och den långa portföljen får användas i återköpstransaktioner.

Återköpstransaktioner innebär att PPM säljer värdepapper till en motpart¹⁸ i utbyte mot likvida medel, samtidigt som ett avtal ingås om att PPM ska köpa tillbaka samma värdepapper vid en given tidpunkt i framtiden. I väntan på återköpet av värdepapperet placerar PPM likviden på konto hos Riksgälden. Avkastningen kommer av att räntan på de placerade medlen hos Riksgälden överstiger räntan som PPM behöver betala till motparten i samband med återköpet av värdepapperet. Under året har efterfrågan på statspapper varit stort, vilket har lett till en stor efterfrågan på PPM:s värdepapper i återköpstransaktionerna. Resultatet av återköps-

¹⁸ Motparten ska i detta fall ha en rating om minst A- och därtill ingått återköpsavtal med PPM.

transaktionerna uppgick till 17,8 (6,6) miljoner kronor. Per balansdagen fanns inga utestående återköpstransaktioner.

Risken i betalningsberedskapen begränsas genom att maximalt tillåta ett negativt resultat (realiserat och orealiserat) som motsvarar 10 procent av den säkra avkastningen från placeringarna i den långa portföljen. Under året medgav det ett förlustutrymme på 63,8 miljoner kronor. Tillgångarna i den tillfälliga förvaltningen uppgick per den 31 december 2008 till 28,2 (27,8) miljarder kronor. Tillgångsallokeringen i portföljen framgår av tabell 13.

	Värde 2008	Fördelning 2008, procent	Värde 2007	Värde 2006
Nominella obligationer	9,7	34	8,7	8,6
Reala obligationer	10,3	37	9,5	9,3
På konto i Riksgälden	8,2	29	9,6	6,6
Totalt	28,2	100	27,8	24,5

Tabell 13. Tillgångsallokeringen i den tillfälliga förvaltningen värderat som upplupet anskaffningsvärde per den 31 december 2006–2008 (miljarder kronor).

Slutreglering av preliminärt överförda och fastställda pensionsrätter mot Försäkringskassan har skett under året för inkomståret 2006 och kommer att ske för inkomståret 2007 i april 2009. Totalt tilldelades 28,6 (27,0) miljarder kronor varav tilldelad ränta utgjorde drygt 1,8 (1,5) miljarder kronor. Av det tilldelade kapitalet placerades 28,5 (26,9) miljarder kronor i fondrörelsen, varav räntan utgjorde 1,8 (1,5) miljarder kronor. De resterande 89,5 miljoner kronorna, varav 5,5 (4,3) miljoner kronor var ränta, placerades i den traditionella försäkringen. Under 2008 tillfördes medel motsvarande 28,5 miljarder kronor inom den tillfälliga förvaltningen. Under år 2008 har inga avvikelser från placeringspolicyn skett.

Avkastning för tillfällig förvaltning

PPM har uppdragit åt Kammarkollegiet att sköta den löpande förvaltningen.

Avkastningen för den tillfälliga förvaltningen uppgick under år 2008 till 4,9 (4,4) procent¹⁹. Portföljen hade per den 31 december 2008 en genomsnittlig löptid på 3,7 (2,8) år inklusive likvida medel²⁰.

Utvärdering av strategin för förvaltningen sker mot ett jämförelsemått för hela portföljen och motsvarar en avistakontoplacering hos Riksgäldskontoret. Strategin har för 2008 överträffat jämförelsemåttet med 0,7 (0,8) procentenheter.

Utvärdering av strategi	Utfall procent (årstakt)	Index procent (årstakt)	Skillnad mellan utfall och index, procentenheter
2008	4,94	4,21	0,73
2007	4,40	3,58	0,82
2006	3,55	2,26	1,29

Tabell 14. Utvärdering av PPM:s strategi för förvaltning av de tillfälliga avgiftsmedlen för åren 2006–2008.

¹⁹ Avkastning mäts som tidsviktad geometrisk avkastning.

²⁰ Den genomsnittliga löptiden, durationen, mäts enligt Macaulay.

Kostnad för tillfällig förvaltning

Kostnaderna för kapitalförvaltningen inom den tillfälliga förvaltningen uppgick till 1,5 (1,4) miljoner kronor vilket utgjorde 0,003 (0,005) procent av det genomsnittliga förvaltrade kapitalet under år 2008. Kapitalförvaltningens resultat efter avdrag för kapitalförvaltningskostnader redovisas som en övrig skuld till pensionsspararna i balansräkningen och ingår inte i resultaträkningen för försäkringsrörelsen.

Pensionsspararna

Administration

PPM bedömer att administrationen sker rättssäkert, kostnadseffektivt och med god kvalitet. Ärendehandläggningen är i mycket hög grad automatiserad och kontakterna med pensionsspararna sker nästan uteslutande via självbetjäningsskanalerna webb och talsvar. Knappt en halv procent av det totala antalet kontakter togs via personlig service på telefon under 2008²¹. Antalet inloggningar på personligt konto på webben har ökat varje år sedan 2001 medan kontakterna till personlig service på telefon legat på ungefär samma nivå under samma tid. Styrningen mot självbetjäningsskanalerna har varit och är fortfarande en av PPM:s centrala strategier och det ökande antalet besök på webben visar att strategin har varit framgångsrik. Kostnaden per kontakt kan på så vis hållas på låga nivåer. Automatiseringsgraden gör dessutom att servicen inte påverkas negativt av de stora och ökande volymerna.

Handläggningen av de centrala processerna för fondval, fondbyten och uttag av pension är i stort sett helt automatiserade. Automatiseringsgraden för processen uttag av pension uppgår till ca 90 procent medan processen för fondval och fondbyten i allt väsentligt är helt automatiserad. Däremot skiljer sig användningen av kanalerna i de olika processerna; drygt 99 procent av samtliga fondbyten görs på webben medan endast ca fyra procent av premiepensionsansökningarna görs på webben. Stödet inför och vid uttag av pension är ett förbättringsområde i uppbyggnaden av den nya Pensionsmyndigheten.

Antalet rättsärenden²² är alltså få.

	2008	2007	2006	2005
Rättsärenden	128 ²³	93	156 ²⁴	99

Tabell 15. Rättsärenden för åren 2005–2008.

Som exempel på grundbeslut som pensionsspararna kan klaga på kan nämnas fondval, fondbyte och olika beslut vid och efter uttag av pension. Sammanlagt uppgick grundbesluten till närmare fyra miljoner²⁵ under 2008.

Under 2008 kom det in totalt 128 rättsärenden som till största delen avsåg missnöje med beslut om pension (116). Endast tio ärenden avsåg fondbeslut. I 14 av totalt 97 omprövningsärenden har PPM funnit anledning att ändra sitt tidigare beslut och länsrätten har prövat tre överklaganden men inte i något fall ändrat

²¹ Under 2008 såg pensionsspararnas kontakter med PPM ut på följande sätt. Ca 31 miljoner inloggningar på personligt konto på webben, ca 140 000 kontakter via självbetjäning på telefon och ca 130 000 samtal till personlig service på telefon.

²² Med rättsärenden avses här omprövningsärenden, överklaganden, skadeståndsärenden och vissa grundbeslut där en pensionssparare är part.

²³ Det totala antalet rättsärenden 2008 fördelar sig på 97 omprövningar, 2 överklagande, 10 skadestånd och 19 grundbeslut.

²⁴ Det större antalet rättsärenden under 2006 kan förklaras med att 62 ärenden kom in med skadeståndsanspråk från pensionssparare med anledning av börsnedgången under maj 2006. JK har prövat ärendena under 2008 och inte i något fall konstaterat skadeståndsskyldighet.

²⁵ Antal fondval och fondbyten ca 3 300 000 och pensionsbeslut ca 680 000.

PPM:s beslut. Justitiekanslern (JK) har under 2008 avgjort dels skadeståndsärenden som legat öppna sedan 2006, dels 13 övriga skadeståndsärenden. JK har inte i något fall funnit att PPM ska utge skadestånd.

Det mycket låga antalet rättsärenden och utgången i dessa är en indikator på att de försäkringsadministrativa processerna fungerar mycket bra och att handläggningen sker rättssäkert och med god kvalitet.

Ökad tillgänglighet till pensionsspararnas konton

Under året har förbättringar genomförts för att öka pensionsspararnas tillgänglighet till sina konton. Åtgärderna ingår som en del av PPM:s ambition att förbättra servicen för premiepensionsspararna.

Tidigare har fondbyten som beställts efter kl. 18 på vardagkvällarna fått vänta till nästa dag innan de gått till handel. Sedan maj är det möjligt att byta fonder fram till kl. 24. Samtidigt fick pensionsspararna tillgång till sina konton via PPM:s webbplats dygnet runt. Tidigare har PPM haft stängt mellan kl. 02 och kl. 06. Förändringen innebär i praktiken att handelscykeln har blivit ett dygn kortare för ungefär en tredjedel av de byten som initieras av pensionsspararna.

I maj gjordes även justeringar i PPM:s datasystem så att utdelningar från fonder och korrigeringar till följd av felaktiga fondkurser kan ske utan att pensionsspararnas konton stängs för handel initierad av pensionsspararna själva.

Den 1 juli höjdes gränsen för antalet möjliga fondbyten i premiepensionssystemet från 60 000 till 100 000 byten per dag. Höjningen kunde genomföras efter det att riksdag och regering beviljat PPM en utökning av den särskilda krediten för likviditet i handeln med fondandelar hos Riksgälden från 4,5 miljarder till 6,5 miljarder kronor. Den 1 januari 2009 höjdes den särskilda krediten till 9 miljarder kronor.

Utbetalning av pensioner

Premiepension kan tas ut tidigast från 61 års ålder. Pensionsspararen kan vid uttag av premiepension välja att ha kvar sitt tillgodohavande i fondförsäkring, vilket innebär att pensionsbeloppen är beroende av värdeutvecklingen i de fonder som spararen har valt, eller övergå till traditionell försäkring. Övergång till traditionell försäkring kan ske först i samband med pensioneringen, men kan även göras vid en senare tidpunkt. Den som en gång valt traditionell försäkring kan inte byta tillbaka till fondförsäkring. Traditionell försäkring innebär att utbetalning sker med ett garanterat månadsbelopp och – om tillgångarnas värde är högre än de beräknade kostnaderna för utbetalning av de garanterade beloppen – ett tilläggsbelopp. I samband med det första uttaget av premiepension kan efterlevandeskydd under pensions-tid väljas.

Under året har 112 103 (109 165) beslut om beviljande av premiepension fattats varav 15 022 (15 472) pensionssparare valt uttag av premiepension i form av traditionell försäkring. Andelen pensionssparare som väljer att ta ut premiepensionen i form av traditionell försäkring har minskat från 14 procent år 2007 till 13 procent år 2008.

Beslut om premiepension	Antal beviljade beslut 2008	Fördelning procent 2008	Antal beviljade beslut 2007	Antal beviljade beslut 2006
Fondförsäkring	97 081	87	93 693	81 488
Traditionell försäkring	15 022	13	15 472	15 087
Totalt antal beviljade beslut	112 103	100	109 165	96 575

Tabell 16. Antal beviljade beslut om uttag av premiepension fördelat på fond- och traditionell försäkring under åren 2006–2008.

Av tabellerna 17 och 18 framgår hur uttagen har fördelats på år, försäkringsslag och kön.

	Fondförsäkring			Traditionell försäkring			Totalt
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	
2008	47 618	49 463	97 081	7 396	7 626	15 022	112 103
2007	46 262	47 431	93 693	7 430	8 042	15 472	109 165
2006	41 122	40 366	81 488	7 515	7 572	15 087	96 575

Tabell 17. Antal beslut om uttag av premiepension i form av fondförsäkring respektive traditionell försäkring under åren 2006–2008.

	Fondförsäkring			Traditionell försäkring			Totalt procent
	Kvinnor, procent	Män, procent	Totalt, procent	Kvinnor, procent	Män, procent	Totalt, procent	
2008	42	44	86	7	7	14	100
2007	42	44	86	7	7	14	100
2006	42	42	84	8	8	16	100

Tabell 18. Procentuell andel pensionssparare som valt fondförsäkring respektive traditionell försäkring vid uttag av pension under åren 2006–2008.

Av tabell 19 framgår hur besluten om premiepension med efterlevandeskydd fördelats på försäkringsslag och kön.

med efterlevandeskydd	Fondförsäkring			Traditionell försäkring			Totalt
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	
2008	5 071	10 399	15 470	1 091	2 083	3 174	18 644
2007	4 258	8 992	13 250	946	2 205	3 151	16 401
2006	4 870	9 121	13 991	1 128	2 152	3 280	17 271

Tabell 19. Antal beslut om uttag av premiepension i form av fondförsäkring med efterlevandeskydd respektive traditionell försäkring med efterlevandeskydd under åren 2006–2008.

Totalt har 807,6 (460,3) miljoner kronor betalats ut i premiepension under år 2008.

	Fondförsäkring		Traditionell försäkring	
	Pensionskapital	Genomsnittligt månadsbelopp	Pensionskapital	Genomsnittligt månadsbelopp
2008	18 672	145	25 119	123
2007	23 429	107	22 664	104
2006	18 512	70	17 464	71

Tabell 20. Pensionskapital per den 31 december och genomsnittligt månadsbelopp²⁶ för december per pensionssparare under åren 2006–2008 (angivet i kronor).

I tabell 20 visas pensionskapital och de genomsnittliga månadsutbetalningarna för åren 2006–2008. Det genomsnittliga månadsbeloppet baseras på föregående års pensionskapital, det vill säga månadsbeloppet för 2008 beräknas på pensionskapitalet vid årsräkningen i december 2007. Per den 31 december 2008 fanns det totalt 555 187 (448 691) pensionssparare till vilka utbetalning av premiepension sker, varav 484 320 (392 245) i fondförsäkring och 70 867 (56 446) i traditionell försäkring. Det är således 87 (87) procent av pensionsspararna som har valt att vara kvar i fondförsäkringen även efter de påbörjat uttaget av premiepension.

Av tabell 21 nedan framgår genomsnittlig ålder vid uttag av premiepension.

	Fondförsäkring			Traditionell försäkring		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
2008	64,4	64,4	64,4	64,6	64,4	64,5
2007	64,4	64,4	64,4	64,6	64,5	64,5
2006	64,4	64,5	64,4	64,6	64,6	64,6

Tabell 21. Genomsnittlig ålder vid uttag av premiepension under åren 2006–2008 (angivet i år).

Från och med år 2009 förväntas antalet pensionssparare som väljer att påbörja uttag av premiepension öka med mellan 110 000 till 120 000 personer årligen.

Information till pensionsspararna

I all information under året har PPM presenterat premiepensionens roll i den allmänna pensionen och hur pensionssystemet ser ut i stort. All information från PPM innehåller också information om hur spararna kan ta del av sin personliga information via till exempel personligt konto på PPM:s webbplats.

Orange kuvertet

Under år 2008 har informationen till pensionsspararna i huvudsak förmedlats via det årliga värdebeskedet (orange kuvertet) som PPM skickar ut i samarbete med Försäkringskassan. Sedan 2007 skickas ett anpassat årligt värdebesked till pensionärer och nytillkomna pensionssparare.

Arbetet med att utveckla årsbeskedet har fortsatt under år 2008. Målsättningen är att materialet ska uppfattas som enklare och tydligare genom en förbättrad layout och en omstrukturering av delar av informationen. I ett nytt upplägg för års-

²⁶ Månadsbeloppen för år 2006 har beräknats med 2,7 procents ränta. För år 2007 har beloppen för fondförsäkring beräknats med 3,9 procents ränta medan beloppen för traditionell försäkring beräknats med 2,2 procents ränta. Månadsbeloppen avser faktisk uttagsnivå.

beskedet som skickas ut 2009 utgör den första sidan en sammanställning av de viktigaste siffrorna i brevet och ger samtidigt en bild av systemets funktion med ett årligt sparande som leder fram till pensionen. Denna sammanfattning innebär också att de som inte är särskilt intresserade får en snabb bild av både sitt sparande och den förväntade framtida pensionen.

Information till nya premiepensionssparare 2008

Varje år har nyttillkomna pensionssparare möjlighet att placera sin premiepension i fonder för första gången. I stället för att som tidigare år (2000–2006) sända ut ett separat valpaket informerades de om möjligheten att göra ett fondval i det årliga värdebeskedet.

Under våren 2008 fick ca 40 000 av de nya spararna med 1000 kronor eller mer på sitt konto dessutom ett speciellt informationsutskick som innehöll information om vilka val som finns för premiepensionen. De som fick sparpaketet har i något större utsträckning än de som inte fick det, gjort fondbyten.

Information till icke-väljare 2008

PPM genomför sedan 2006 årliga utskick med syfte att göra premiepensionssparare uppmärksamma på risker och möjligheter i det egna sparandet och att förmå fler pensionssparare att se över sitt premiepensionssparande

Under hösten 2008 genomförde PPM ett riktat utskick till en ca 1 miljon premiepensionssparare som inte gjort ett eget fondval och därför har sina premiepensionsmedel placerade i Premiesparfonden.

I utskicket beskrevs Premiesparfonden och dess egenskaper och vilka möjligheter som finns för den som skulle vilja byta till andra fonder. Med utskicket ville PPM förmedla budskapet att det på PPM:s webbplats finns beslutsstöd som gör det enkelt att sätta samman och välja en balanserad fondportfölj.

Besöken till PPM:s webbplats och antalen fondbyten ökade under perioden. Detta var första gången som spararna som har sitt kapital i Premiesparfonden, och som följaktligen inte gjort något eget fondval, fick ett särskilt utskick.

Media

I början av 2008 handlade medias rapportering mycket om effekten av höga fondavgifter. Mycket har också handlat om den nya Pensionsmyndighetens framväxt. Under höstmånaderna 2008 har dock finanskrisens effekter på premiepensionssparandet dominerat i medias rapportering kring PPM.

Muntlig information och utbildning

PPM har fortsatt med muntliga informationsträffar på olika orter i Sverige. Under 2008 genomfördes 109 informationsträffar.

PPM har också börjat ett arbete med att utbilda vidareinformatörer inom olika organisationer. En testgrupp med pensionsinformatörer från fackförbundet Unionen fick i augusti genomgå en 2-dagarsutbildning. Avsikten är att dessa sedan ska informera sina medlemmar i pensionsfrågor.

Kostnadseffektivitet

En av utgångspunkterna för PPM:s informationsarbete är att informationen ska vara kostnadseffektiv. Därför har PPM fortsatt med till exempel satsningar på webbplatsen.

Under året har flera åtgärder genomförts på PPM:s webbplats för att öka tillgängligheten till personligt konto. Ett led i detta är dygnet-runt-öppen inloggning och utbyggd information om funktionerna på kontot.

PPM har också utvidgat samarbetet med webbplatsen minpension.se, där pensionsspararna kan få en heltäckande bild av sin totala framtida pension. Genom så kallad sömlös inloggning kan den som är inloggad på ppm.nu idag gå direkt till sitt konto på minpension.se utan ytterligare inloggning.

Myndighetens inkomna handlingar har gjorts mer lättillgängliga genom införandet av ett sökbart e-diarium på ppm.nu.

Antalet inloggnings på det personliga kontot ökar stadigt och uppgick under året totalt till 31,1 (27,6) miljoner. Sedan 2007 kan man förutom den personliga koden även logga in med e-legitimation. Denna möjlighet hade PPM annonser om i rikstäckande media under maj månad.

Information för personer med särskilda behov

Under 2008 har PPM fortsatt arbetet med att anpassa sin information till andra språk än svenska. Bland annat har en kartläggning av olika språkgrupper i Sverige genomförts. Detta för att se om några nya behov av översättningar finns. Projektet kommer att slutföras under 2009.

Vidare har PPM producerat fondkatalogen i DAISY och kassettformat för synskadade. PPM tar aktivt del i arbetet med målet att statsförvaltningen ska vara helt anpassat för funktionshindrade 2010.

Pensionsspararnas uppfattning om vägledningen

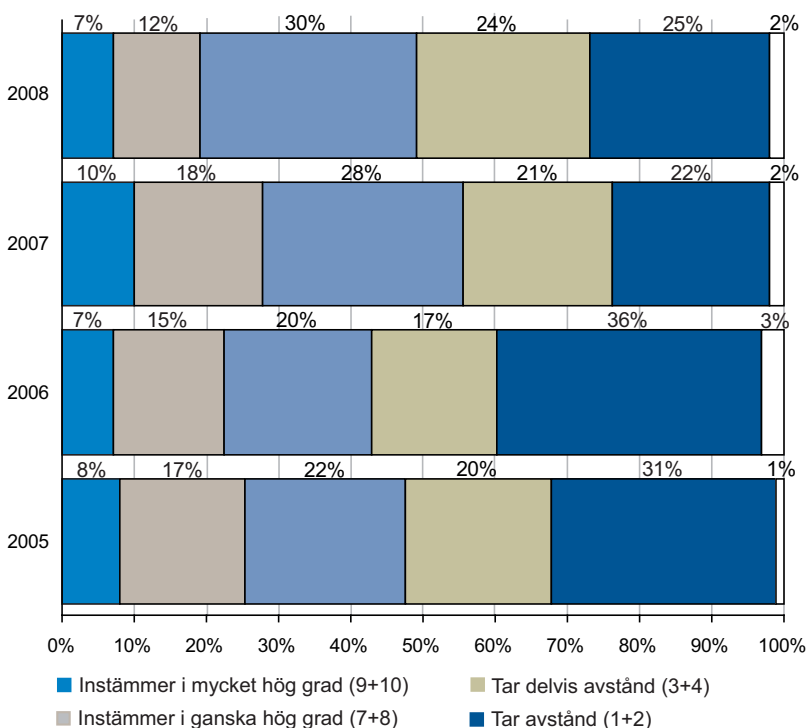
Liksom tidigare år har PPM under året genomfört undersökningar bland pensions-sparare inom i huvudsak tre områden:

- uppföljning av hur pensionsspararna har uppfattat informationsinsatser,
- kunskaper, attityder och förhållningssätt till den allmänna ålders-pensionen samt
- som underlag vid vidareutvecklingen av framför allt innehåll och layout för det orange kuvertet.

Liksom tidigare år visar resultatet från undersökningarna att det finns ett fortsatt behov av att öka intresset för och kunskapen om pensionssystemet.

Kunskap om premiepensionen

Av figur 12 framgår att 19 procent²⁷ av pensionsspararna instämmer i mycket eller ganska hög grad i påståendet att de har tillräckligt med kunskap om premiepensionssystemet för att ta hand om sitt premiepensionssparande. Samtidigt ansåg sig 49 procent ha otillräckliga kunskaper. Av figuren framgår även att kunskapen har minskat jämfört med 2007. Den upplevda kunskapsnivån är genomgående högre bland män än bland kvinnor.



Figur 12. Andelen pensionssparare som instämmer respektive tar avstånd från påståendet: "Jag har tillräcklig kunskap för att ta hand om mitt premiepensionssparande", för åren 2008, 2007, 2006 och 2005.

Att man själv kan välja fonder för sin premiepension och att man själv kan byta fonder vet 93 procent av pensionsspararna. Av årets nyblivna premiepensionssparare med 1 000 kronor eller mer att placera känner 24 procent till att pengarna placeras i Premiesparfonden/Sjunde AP-fonden om de inte gör ett fondval och 11 procent vet att medlen i Premiesparfonden förvaltas av Sjunde AP-fonden/staten²⁸. Av alla icke-väljare med 14 000 kronor eller mer på premiepensionskontot vet 24 procent att pengarna är placerade i Premiesparfonden/Sjunde AP-fonden²⁹.

²⁷ Kunskapsmätningen 2008.

²⁸ Eftermätning av Sparpaketet 2008.

²⁹ Eftermätning av Höstkampanjen 2008.

Kunskaper om Pensionssystemet

Av pensionsspararna är det 62 procent som känner till att inkomst-, premie- och garantipensionen ingår i den allmänna pensionen och att tjänstepension och eventuellt pension från privat pensionssparande inte ingår och 38 procent känner till livsinkomstprincipen, dvs. att hela livsinkomsten ligger till grund för beräkningen av den allmänna pensionen.

Av pensionsspararna är det 26 procent som anser att de känner till den allmänna pensionen och vad denna innebär mycket eller ganska väl.

Av pensionsspararna är det 93 procent som vet att den framtida allmänna pensionen påverkas av vid vilken ålder man väljer att börja ta ut den. Att den att deras allmänna pension ökar ju längre man väntar med att ta ut den är det 85 procent som känner till.

Att de kan söka information om storleken på sin allmänna pension i det orange kuvertet eller på www.minpension.se är det 28 procent som vet.

Hur informationsinsatserna uppfattats och använts

Orange kuvertet

Det årliga värdebeskedet (orange kuvertet) är för de flesta pensionssparare den främsta informationskällan för att få en uppfattning om storleken på sin framtida allmänna ålderspension. Undersökningar som PPM har genomfört tillsammans med Försäkringskassan visar att 91 procent kommer ihåg att de har fått årets orange kuvert. Av dessa öppnade 78 procent sitt kuvert.

Av dem som läste något av innehållet (63 procent) anser 68 procent på det hela taget att informationen de fått var värdefull och användbar för dem.

Utskick till icke-väljare

Det utskick med information till icke-väljare som gjordes under hösten följdes upp med en telefonundersökning³⁰. 67 procent av målgruppen uppgav då att de fått utskicket från PPM och 22 procent kunde korrekt återge budskapet i informationen. De som läste informationen gav denna positiva omdömen vad gäller att informationen var lätt att förstå (62 procent) och att språket var tydligt och lätt att förstå (81 procent). 48 procent upplevde att informationen var riktad till dem.

Skillnaderna i pensionsspararnas kunskap, attityd och förhållningssätt till den allmänna pensionen är i år liksom tidigare år, förhållandevis små jämfört med tidigare år. Attityd- och beteendeförändringar kräver ett långsiktigt och uthålligt informationsarbete som är målgruppsanpassat med tydliga målsättningar.

I detta sammanhang måste även svårigheten med att följa upp och utvärdera den kunskapspåverkande effekten av just PPM:s informationsinsatser beaktas.

³⁰ Eftermätning av Höstkampanjen 2008.

Samverkan med Försäkringskassan

Regeringen beslutade den 29 april 2008 att tillkalla en särskild utredare som ska förbereda och genomföra bildandet av Pensionsmyndigheten (Pensionsmyndighetsutredningen, PMU). Den nya myndigheten ska inrättas den 1 januari 2010. Sedan regeringens beslut har Försäkringskassans och PPM:s gemensamma projekt i allt väsentligt styrts över till de olika projekt inom PMU som utredaren inrättat för att förbereda inrättandet av Pensionsmyndigheten.

Ett av de projekt som till stora delar förts över till detta förberedelsearbete är myndigheternas gemensamma webb-projekt (WAP-projektet) som startades under 2007. Projektets mål var att skapa en gemensam webbplats och att samordna administrationen av ansökan och beslut om inkomstgrundad ålderspension. Projektet hann inte produktionssätta några tjänster utan pågående arbete har förts över till de olika projekten inom PMU. Under januari 2008 införde Försäkringskassan och PPM en möjlighet att koppla vidare samtal mellan respektive myndighets telefonkundtjänst.

Myndigheterna har också arbetat med att revidera en gemensam ordlista med pensionsord. Ordlistan är framtagen tillsammans med försäkringsbranschen. Den nya ordlistan kommer att publiceras under första kvartalet 2009.

Resultat och driftskostnader

Resultat

Resultatet för budgetåret 2008 uppgick -100,0 (317,7) miljoner kronor. Det tekniska resultatet för hela försäkringsrörelsen försämrades och uppgick till 33,7 (363,9) miljoner kronor. Avgifter och driftskostnader var dock i nivå med budgeterade värden.

För den traditionella försäkringsrörelsen uppgick resultatet till -105,4 (252,3) miljoner kronor. Av resultatförsämringen jämfört med föregående år i den traditionella försäkringen avser ca 272 miljoner kronor förändringar i försäkringstekniska avsättningar. Huvudorsaken till årets stora avvikelse inom traditionell försäkring är utvecklingen på de finansiella marknaderna. Väsentligt lägre långräntor har påverkat diskonteringen av PPM:s framtida pensionsåtaganden, vilket ökat de försäkringstekniska avsättningarna. Det negativa resultatet minskade konsolideringsfonden i eget kapital som uppgick till 246,5 (370,5) miljoner kronor. Medel i konsolideringsfonden fördelas till pensionsspararna och utbetalas som återbäring i samband med pensionsutbetalningarna.

PPM:s avgiftsuttag från pensionsspararna uppgick till 440,3 (380,2) miljoner kronor vilket är en ökning med 58,6 miljoner kronor jämfört med 2007. Av avgiftsuttaget avsåg 437,4 (378,8) miljoner kronor fondförsäkring och 2,9 (1,4) miljoner kronor den traditionella försäkringen. Avgiftsuttaget uppgick till 0,2 procent av behållningen på pensionsspararnas konton i maj 2008, med ett maximalt uttag om 110 kronor per konto. Denna begränsning innebär att det faktiska avgiftsuttaget uppgick till 0,16 procent. I genomsnitt uppgick avgiftsuttaget per pensionssparare till 76 (67) kronor.

Det tekniska resultatet för fondförsäkringsrörelsen uppgick till 138,7 (111,6) miljoner kronor. Resultatet för PPM:s handel med fondandelar via handelslagret består av realiserat valutarresultat på -47,0 (14,8) och realiserad vinst/förlust på -20,5 (6,2), dvs. totalt -67,5 (21,0) miljoner kronor.

Räntenettot uppgick till -66,2 (-67,1) miljoner kronor.

PPM:s totala resultat för år 2009 beräknas vara positivt. Avgifterna beräknas fortsättningsvis vara större än kostnaderna vilket medför att amortering på skulden till Riksgälden kommer att ske.

Driftskostnader

PPM:s totala driftskostnader uppgick till 315,5 (273,7) miljoner kronor. Driftskostnaden per pensionssparare blev därmed 53 (47) kronor.³¹ Av driftskostnaderna svarade posten personalkostnader för 40 procent och uppgick till 127,1 (119,1) miljoner kronor. Den näst största driftskostnadsposten, 62,5 (51,5) miljoner kronor, utgörs av ersättningar till Försäkringskassan, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten för premiepensionens andel av deras kostnader för administration av den

³¹ Vid beräkningen används medelantalet pensionssparare över året. Medelantalet pensionssparare under år 2008 uppgick till 5 847 444.

allmänna pensionen. Kostnaden för köpta tjänster ökade mot föregående år och uppgick till 32,7 (18,8) miljoner kronor. Kostnaderna för extern information och övrigt uppgick till 29,2 (21,8) miljoner kronor och utgörs till stor del av kostnader för bekräftelsebrev vid fondbyten, kostnader för pin-koder och informationsmaterial till pensionsspararna.

Kostnaden för avskrivningar var i stort sett oförändrad jämfört med föregående år och uppgick till 28,0 (28,2) miljoner kronor.

I regeringens regleringsbrev för PPM delas myndighetens verksamhet in i verksamhetsgrenarna fondförsäkring, traditionell försäkring och tillfällig förvaltning av avgiftsmedel. I årsredovisningen motsvaras begreppet verksamhetsgren av rörelsegren. Kostnader för rörelsegrenen tillfällig förvaltning av avgiftsmedel avser kapitalförvaltningskostnader. Kostnaderna redovisas inte som en driftskostnad i resultaträkningen utan förs på samma sätt som avkastningen direkt mot övriga placerings-tillgångar och övriga skulder. Kostnaden för den tillfälliga förvaltningen uppgick till 1,5 (1,4) miljoner kronor vilket utgjorde 0,003 (0,005) procent av det genomsnittliga förvaltade kapitalet under år 2008. Driftskostnaderna har i sin helhet fördelats på de två rörelsegrenarna fondförsäkring och traditionell försäkring. Uppdelningen av driftkostnaderna på verksamhetsgrenar och försäkringsslag sammanfaller därmed.

Kostnadsslag	PPM totalt, 2008	PPM totalt, 2007	PPM totalt, 2006
Personal	127 111	119 057	118 295
Konsulter och övrig köpt arbetskraft	32 740	18 777	15 952
Arbetsplatskostnader	35 988	34 369	31 138
Administrationsersättning till andra myndigheter ³²	62 495	51 538	74 653
Extern information och övrigt	29 162	21 793	27 985
Avskrivningar	27 985	28 178	27 699
Driftskostnader totalt	315 481	273 712	295 722

Tabell 22. Driftskostnader uppdelade på kostnadsslag (angivet i tusental kronor).

Varje rörelsegren ska över tiden bära sina egna kostnader. För år 2008 har fondförsäkring belastats med 309,9 (269,1) miljoner kronor och traditionell försäkring med 5,6 (4,6) miljoner kronor.

Regeringen har i regleringsbrevet för PPM angett ett tak för myndighetens driftskostnader. Kostnadstaket uppgår till 230 miljoner kronor för år 2008 och omfattar samtliga driftskostnader förutom avskrivningar, finansiella kostnader för anläggningslån och administrativa ersättningar till Försäkringskassan, Skatteverket samt Kronofogdemyndigheten. Utfallet för de driftskostnader som ingår i kostnadstaket uppgår 2008 till 216 (194) miljoner kronor.

³² Avser ersättning till Försäkringskassan, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten.

Finansiering och investeringar

Av 11 kap. 1 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension framgår att de kostnader för skötseln av premiepensionssystemet som inte täcks på annat sätt ska täckas genom årliga avgifter som dras från tillgodohavandena på pensionsspararnas premiepensionskonton. Enligt förordning (2000:585) med instruktion för PPM får myndigheten ta ut avgifter som per år motsvarar högst 0,3 procent av de sammanlagda tillgodohavandena på pensionsspararnas premiepensionskonton. Avgifterna ska fördelas skäligt mellan spararna enligt försäkringsmässiga principer.

Avgiftsuttaget ska spegla den verkliga kostnaden för att administrera kontona, då denna kostnad är lika stor oavsett behållningen på ett konto. PPM har därför valt en avgiftsmodell där avgiften formuleras som en procentsats kombinerat med ett avgiftstak på 110 kronor per pensionssparare. Avgiften för år 2008 baserades på de sammanlagda tillgodohavandena på pensionsspararnas premiepensionskonton den 1 maj 2008. Det totala avgiftsuttaget uppgick till 440 (380) miljoner kronor vilket motsvarade 0,16 (0,13) procent av det förvaltade kapitalet.

Avgifterna har hittills inte täckt PPM:s uppbyggnadskostnader. Under uppbyggnadsskedet och fram till år 2018 finansieras myndigheten genom en kombination av avgiftsuttag och räntekontokredit för rörelsekapitalbehov samt låneramar i Riksgälden.

Under år 2008 har räntekontokrediten för rörelsekapitalbehov amorterats med 50,8 (53,1) miljoner kronor. År 2018 planeras hela den utnyttjade räntekontokrediten vara amorterad. Det innebär att PPM anpassar avgiftsuttaget så att denna amorteringsplan uppfylls. PPM:s avgiftsmodell innebär att amorteringstakten ökar i takt med att fler och fler pensionssparare når avgiftstaket.

För budgetåret 2008 uppgick den beviljade räntekontokrediten för rörelsekapitalbehov till 1 782 (1 824) miljoner kronor och låneramen för anläggningstillgångar till 81 (88) miljoner kronor. Därutöver disponerade PPM en särskild kredit för fondhandel på totalt 6 500 miljoner kronor.

Utnyttjad räntekontokredit för rörelsekapitalbehov per den 31 december 2008 uppgick till 1 498 (1 549) miljoner kronor och utnyttjad låneram för investeringar uppgick till 64 (62) miljoner kronor.

Skulden hos Riksgälden avseende den särskilda krediten för fondhandel, uppgick vid årsskiftet till 0 (1 522) miljoner kronor. Den särskilda krediten för fondhandeln har som högst utnyttjats med 2 614 (3 119) miljoner kronor under 2008.

Investeringarna uppgick under år 2008 till 35,5 (18,9) miljoner kronor. Av detta svarade anskaffning av it-utrustning och inventarier för 13,1 (3,0) miljoner kronor och investeringar i egenutvecklade applikationer/system samt inköpt programvara för 22,4 (15,9) miljoner kronor.

Skuldhantering

Förvaltningen av låneportföljen har följt den strategi som styrelsen beslutat i policyn³³ för skuldhanteringen och har hållits inom tillåtna avvikelsemandat. Enligt policyn ska skulden fördelas med 60 procent rörlig ränta och 40 procent bundna räntevillkor fördelat med 20 procent på lån med 1–3 års löptid och 20 procent på lån med 3–5 års löptid.

Den genomsnittliga räntan i låneportföljen var vid årets ingång 4,2 (3,6) procent och vid utgången av året 3,1 (4,2) procent. Räntekostnaderna för låneportföljen uppgick till 65 (64) miljoner kronor.

³³ Policy för skuldhantering beslutad av PPM:s styrelse den 18 april 2005 (dnr 05-291).

Kompetensförsörjning

I PPM:s personalpolicy³⁴ har den övergripande inriktningen för myndighetens personalpolitik fastställts. Arbetet med kompetensutvecklingen har år 2008 bedrivits i enlighet med den kompetensutvecklingsplan som årligen utarbetas med utgångspunkt i verksamhetsplanen.

Inriktningen på de personalpolitiska insatserna under 2008 har till stor del påverkats av regeringens beslut att inrätta en ny myndighet med ett samlat ansvar för administrationen av den allmänna pensionen men även av risken för ökad personalomsättning mot bakgrund av den fortsatt gynnsamma arbetsmarknaden för flera av PPM:s personalkategorier. Kraven på en väl planerad kompetensförsörjning och bra ledarskap har därmed blivit än viktigare för att verksamheten ska kunna bedrivas effektivt.

Om PPM i dag

Medelåldern bland PPM:s personal uppgick år 2008 till 44 (43) år. Medelåldern har ökat något de senaste åren, vilket kan förklaras med att det framför allt är yngre medarbetare som valt att sluta sin anställning vid myndigheten. Personalomsättningen var under år 2008 15 (15) procent.

Åtgärder under 2008 för att uppnå målen för PPM:s kompetensförsörjning

För att kunna säkerställa befintlig kompetens och möjliggöra rekrytering av ny personal har satsningar gjorts inom ett antal områden.

Strategisk kompetensförsörjning

PPM har förstärkt och förtydligat arbetet med kompetensförsörjningen som sker i nära anslutning till verksamhetsplaneringen. Personalenheten bistår avdelningarna vid planeringen av hur verksamhetens kompetensbehov, på kort och lång sikt, ska säkerställas. I detta arbete ingår bl.a. kompetensöverföring mellan medarbetare för att undvika ett så stort beroende av nyckelpersoner.

Sedan något år tillbaka undersöks möjligheten att erbjuda medarbetare möjlighet till kompetensutveckling genom att pröva på annat arbete inom myndigheten innan en extern rekryteringsprocess påbörjas. Under 2008 har 21 personer under kortare eller längre tid bytt arbetsuppgifter inom PPM.

PPM har också tillhandahållit karriärplanering för att kunna erbjuda medarbetare i organisationen nya arbetsuppgifter.

³⁴ Personalpolicy beslutad av PPM:s styrelse den 25 november 2005 (04-502).

Ledarskap

Under år 2008 har arbetet med att stärka ledarskapet på PPM fortsatt. I den situation som PPM befinner sig i har det varit extra viktigt att satsa på ledarskap för att behålla medarbetarnas engagemang och motivation. Alla nya chefer får en introduktion i vad ledarskap på PPM innebär.

Vidare har ett antal s.k. chefsforum hållits där chefer på alla nivåer i organisationen har träffats för information och diskussion kring aktuella frågor. Sådana möten genomförs numera regelbundet som en återkommande del av verksamheten.

Medarbetarrollen – kultur och värdegrund

Under året har den större satsning på medarbetarskapet på PPM som inleddes under 2007 fortsatt. Syftet är att skapa förstärkt insikt om att ”vi är varandras arbetsmiljö”, det vill säga, att samtliga medarbetare har ett ansvar för att söka information och att aktivt delta i att utveckla verksamheten. Arbetet har resulterat i en handlingsplan med förslag till åtgärder på myndighets-, avdelnings- och enhetsnivå.

För att ytterligare förstärka en för PPM:s gemensam värdegrund och förståelse för PPM:s verksamhet bland medarbetarna har två temadagar och två frukostmöten genomförts under året. Dessutom har tio seminarier om pensions- och finansfrågor genomförts.

Uppföljning av målen för kompetensförsörjningen under 2008

PPM har i allt väsentligt uppnått verksamhetsmålen för 2008. PPM gör bedömningen att de åtgärder som vidtagits inom kompetensförsörjningen har bidragit till att personalomsättningen hållits på en nivå motsvarande andra jämförbara myndigheter.

Under november 2008 genomfördes en medarbetarundersökning. Resultatet visade att de mål om ett resultat i intervallet 65 till 70 procent som satts upp efter medarbetarundersökningen 2007 uppnåts. Andelen medarbetare som ansåg sig nöjda eller mycket nöjda med sin anställning på PPM uppgår till 66 procent³⁵, vilket var en förbättring med 6 procentenheter från föregående års mätning. Mot bakgrund av den osäkerhet som rått under året till följd av beslutet om myndighetens framtid och utredningen om premiepensionssystemets utformning som är under beredning i regeringskansliet kan resultatet sägas vara mycket bra och kan delvis vara en effekt av den genomförda satsningen på ledarskap, kommunikation och medarbetarroll. PPM bedömer att utan dessa satsningar skulle andelen nöjda medarbetare ha varit lägre och personalomsättning varit högre.

³⁵ Enligt det företag som PPM anlitar för att genomföra mätningen ligger det genomsnittliga resultatet för organisationer i Sverige i intervallet 58-60 procent.

Åtgärder år 2009 och 2010–2011 för att uppnå målen för kompetensförsörjningen

PPM bedömer att risken för en ökad personalomsättning kvarstår även för det kommande året. Det kommer att bedrivas ett omfattande förändringsarbete och det råder fortfarande en viss osäkerhet om hur den nya pensionsmyndigheten slutligen kommer att utformas.

PPM kommer därför att fortsätta arbetet med strategisk kompetensförsörjning för att behålla, utveckla, attrahera och rekrytera den kompetens som behövs för att verksamhetens ska kunna bedrivas på ett effektivt sätt.

Exempelvis har det för vissa särskilt konkurrensutsatta personalkategorier visat sig svårare att bibehålla och rekrytera den nödvändiga kompetensen. Under år 2009 kommer därför fortsatt stor vikt att läggas vid kompetensöverföring.

Satsningar på ledarskapsutveckling kommer också att göras under 2009.

PPM kommer att avvecklas efter den 31 december 2009. För åren 2010–2011 kommer åtgärder för att uppnå målen för kompetensförsörjningen att utarbetas inom ramen för arbetet med inrättandet av en ny pensionsmyndighet.

Risker och Riskhantering

PPM:s arbete med att identifiera, värdera och hantera olika typer av risker syftar ytterst till att säkerställa uppfyllelse av PPM:s övergripande uppdrag: Att administrera och förvalta premiepensionssystemet med låga kostnader och till nytta för pensionsspararna.

I PPM:s verksamhet förekommer olika typer av risker. Finansiella risker uppstår inom den traditionella försäkringsrörelsen, i övrig tillgångs- och skuldförvaltning och till följd av PPM:s fondhandelsmodell. De finansiella riskerna bedöms som relativt låga men redovisas ändå utförligt nedan i enlighet med redovisningskraven för IFRS 7. Försäkringsrisker uppstår inom den traditionella försäkringen, medan operativa risker uppstår i den löpande verksamheten och är relaterade till verksamhetens mål, till kritiska resurser och till utformning av manuella rutiner och systemstöd för viktiga processer i verksamheten. Strategiska risker är relaterade till händelser i omvärlden och förmågan att hantera dessa.

Riskhanteringsprocess

PPM:s arbete med att identifiera och hantera risker bedrivs dels i den löpande verksamheten, dels i de olika projekt som pågår på myndigheten. Riskhanteringsprocessen har utformats i enlighet med förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll och har samordnats med PPM:s process för verksamhetsplanering och uppföljning. PPM har även tillämpat Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2005:1) om intern styrning och kontroll av finansiella företag vid utformningen av processen. Riskerna hanteras genom prioritering av aktiviteter som syftar till att begränsa eller eliminera de risker som bedömts vara mest allvarliga. Riskhanteringsarbetet styrs av riktlinjer beslutade av generaldirektören.

Ansaret för analys och hantering av risker följer av linjeansvaret. PPM har därutöver en riskkontrollfunktion som samordnar och kvalitetssäkrar arbetet, bidrar med metod- och modellstöd och följer upp att identifierade risker åtgärdas. Funktionen sammanställer också en myndighetsövergripande riskanalys som behandlas regelbundet på ledningsgruppens möten, i PPM:s revisionsutskott och tertialvis i styrelsen.

Riskerna bärs av i huvudsak av pensionsspararna

PPM:s verksamhet finansieras i sin helhet genom uttag av avgifter från pensions-spararna. De risker som uppstår i PPM:s verksamhet och som inte är hänförliga till en enskild pensionssparare bärs därför indirekt av pensionsspararkollektivet i form av en risk för högre framtida avgiftsuttag.³⁶ Det enda undantaget i det avseendet är den traditionella försäkringen där PPM – och indirekt staten – garanterar återbetalning av det insatta kapitalet.

³⁶ Avgiftsuttaget får dock maximalt uppgå till 0,3 procent per år

I tabell 23 görs en schematisk klassificering av vem som bär risken i PPM:s olika verksamhetsgrenar.

	Risken bär direkt av den enskilde pensionsspararen	Risken bär av PPM/indirekt av pensionsspararna i traditionell försäkring i form av risk för låg avkastning	Risken bär av PPM/indirekt av pensions-spararkollektivet i form av risk för högre avgiftsuttag under kommande år	Risken för insolvens bär av PPM/indirekt av staten
Traditionell försäkring	-	√ ³⁷	-	√ ³⁷
Tillfällig förvaltning	-	√	-	-
Fondförsäkring	√	-	-	-
Fondhandelsmodell	-	-	√	-
Skuldförvaltning	-	-	√	-

Tabell 23. Schematisk riskklassificering per produkt

I den *traditionella försäkringen* är det PPM – och ytterst staten – som garanterar återbetalning av det insatta kapitalet (inklusive den garanterade avkastningen)³⁸ och därmed bär risken för insolvens. Om den verkliga avkastningen blir högre än den garanterade så återförs överskottet till pensionsspararna i form av återbäring. Denna återbäring är preliminärt tilldelad och återtag kan göras. Den risk som pensionsspararen bär är alltså risken för en låg avkastning på pensionskapitalet. Avkastningen kan dock inte bli negativ³⁹.

I den *tillfälliga förvaltningen* bär risken indirekt av pensionsspararna i form av risk för låg avkastning på insatt kapital.

I *fondförsäkringen* är det pensionsspararna som individuellt står för risken i sitt eget sparande. Som en konsekvens av PPM:s fondhandelsmodell uppstår dock även finansiella risker som belastar PPM:s resultat, dels genom PPM:s finansiering av pensionsspararnas fondbyten, dels i PPM:s handelslager.

I *skuldförvaltningen* bär risken för ökade räntekostnader indirekt av pensions-spararna i form av risk för högre avgiftsuttag.

Finansiella risker

Genom sina placeringar i olika typer av finansiella instrument utsätts PPM och indirekt pensionsspararna för finansiella risker i form av *marknadsrisk*, *kreditrisk* och *likviditetsrisk*. PPM anlitar externa förvaltare för förvaltning av tillgångarna inom den traditionella försäkringen och den tillfälliga förvaltningen. Administrationen av portföljerna utförs av Kammarkollegiet. Förvaltningen och administrationen av kapitalet är reglerade i instruktioner till berörda parter.

Ett viktigt redskap för styrning och kontroll av de finansiella riskerna är de policy och riktlinjer som styr de olika verksamhetsgrenarna. Policy beslutas av

³⁸ Den garanterade återbäringsräntan sänktes till 0 procent för alla nya premieinbetalningar från och med den 1 april 2007.

³⁹ I nominella termer och före kostnader.

styrelsen och riktlinjer beslutas av generaldirektören. De styrande dokumenten ses över årligen och uppdateras vid behov.

Traditionell försäkring

I förvaltningen av den traditionella försäkringen bestäms placeringsstrategin med utgångspunkt i en ALM-studie (Asset and Liability Management), där tillgångar och skulder analyseras under ett stort antal olika scenarion. Syftet med studien är att hitta en placeringsstrategi som över tid kan förväntas generera en god avkastning för pensionsspararna samtidigt som risken för insolvens skall vara låg. PPM har också som mål att kunna rapportera grönt ljus enligt Finansinspektionens trafikljusmodell. Den eftersträlvade tillgångsallokeringen inom portföljen är för närvarande 73 procent i svenska räntebärande värdepapper och 27 procent i aktier.

PPM har under januari 2009 inrapporterat grönt ljus per den 31 december 2008. Överskottet i trafikljustermer är 190 (290) miljoner kronor, vilket motsvarar 14 (35) procent av den försäkringstekniska skulden.

Tillfällig förvaltning

Målet för den tillfälliga förvaltningen är att med ett lågt risktagande, och med hänsyn till kravet om betalningsberedskap, uppnå så god avkastning som möjligt. Placeringarna regleras av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension och sker i räntebärande värdepapper utgivna av svenska staten och på avistakonto hos Riksgälden. Dessutom används återköpstransaktioner i syfte att höja avkastningen. Dessa är förknippade med viss motpartsrisk.

Fondhandel

Inom fondhandeln är det pensionsspararna som individuellt står för risken i sitt eget sparande. Som en konsekvens av PPM:s fondhandelsmodell uppstår dock även finansiella risker som belastar PPM:s resultat, dels genom PPM:s finansiering av pensionsspararnas fondbyten, dels i PPM:s handelslager. Målet är att PPM:s risker i fondhandeln ska vara låga, med en för pensionsspararna så optimal fondhandelsmodell som möjligt. Syftet med PPM:s handelslager är att underlätta och effektivisera fondhandeln, samt att hålla transaktionskostnaderna nere.

PPM:s fondhandelsmodell innebär att då en pensionssparare gör ett fondbyte så skickar PPM köp- och säljorder till berörda fondförvaltare samma dag. Eftersom köptransaktioner alltid måste uttryckas i belopp, samtidigt som det slutgiltiga beloppet från säljtransaktionen vid tidpunkten för köpet är okänt, räknas ett preliminärt belopp fram med hjälp av senast kända kurs. När säljtransaktionen är genomförd kommer det erhållna beloppet att skilja sig från beloppet på den order man skickat för köp. Pensionsspararen erhåller dock alltid andelar till ett värde som motsvarar det belopp som andelarna man sålt slutligen inbringat.

För att hantera denna skillnad har PPM ett handelslager från vilket man skjuter till respektive behåller andelar till ett värde som motsvarar differensen. Det är i samband med dessa transaktioner som en realisationsvinst eller -förlust kan uppstå. Det är också på grund av att köpet genomförs innan försäljningslikviden kommit in som PPM måste lånefinansiera pensionsspararnas fondbyten under en interimperiod.

Skuldförvaltning

För att undvika alltför stora variationer i räntekostnaderna för PPM:s skuld hos Riksgälden binds lånen till olika löptider. Enligt skuldförvaltningspolicyn ska 60 procent av lånen belöpa med rörlig ränta, 20 procent ha en löptid på 1–3 år och 20 procent en löptid på 3–5 år.

Marknadsrisk

Marknadsrisk är risken för att verkligt värde på, eller framtida kassaflöden från, ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i marknadspriser. PPM har marknadsrisker i form av *kurs-, valuta- och ränterisker*.

Marknadsrisker i kapitalförvaltningen styrs genom beslut i PPM:s styrelse om placeringspolicy för de olika verksamhetsgrenarna. Generaldirektören beslutar om mer detaljerade riktlinjer och fastställer jämförelsenorm.

Aktiekursrisk

Aktiekursrisk är risken för att värdet på aktier eller andelar minskar på grund av förändringar i kurser på aktiemarknaden.

Aktiekursrisken i den *traditionella försäkringen* begränsas genom att maximalt 30 procent av det förvaltade kapitalet får placeras i aktier. Den sammanvägda kursrisken i portföljen rapporteras månadsvis till generaldirektören och kvartalsvis till styrelsen.

Aktiekursrisker – eller snarare fondkursrisker – finns också i innehavet i *handelslagret*. Fondkursrisken kan resultera i både positiva och negativa resultat för myndigheten beroende på fondernas utveckling. Under året har PPM minskat sitt totala innehav per fond i handelslagret⁴⁰, vilket har lett till att kursrisken minskat (allt annat lika). Fondkursrisker uppstår också till följd av PPM:s fondhandelsmodell. Med nuvarande modell är riskerna svåra att uppskatta då de påverkas av antalet fondbyten vid ett visst tillfälle, pensionsspararnas fondval, samt kursutvecklingen i de olika fonderna.

Exponeringen på PPM:s resultat och eget kapital vid en förändring på 10 % i fondkurserna motsvarar (mnkr):	2008	2007
Traditionell försäkring (kursrisk)	45	35
Handelslager	0	3

Valutarisk

Valutarisk är risken för att värdet av tillgångar och skulder minskar på grund av ändrade valutakurser.

Valutarisken inom den traditionella försäkringen begränsas genom att maximalt 20 procent av tillgångarna får placeras i utländska aktier.

Även i innehavet i handelslagret uppstår valutarisk i de fondandelar som är noterade i utländsk valuta. Valutarisk uppstår också till följd av fondhandelsmodellen. Risken motsvarar skillnaden mellan den valutakurs som pensionsspararna får per affärsdagen och den valutakurs som PPM får per likviddagen. Både negativa och positiva resultat kan uppstå och dessa är inte möjliga att prognostisera.

⁴⁰ Handelslagrets riktvärde minskades under 2008 från ca 33 mkr till 4 mkr.

Exponeringen på PPM:s resultat och eget kapital vid en förändring på 10 % i valutakurserna motsvarar (mnkr):	2008	2007
Traditionell försäkring	30	24
Handelslager	0	2

Ränterisk

Ränterisk innebär risk för att marknadsvärdet för en tillgång faller, eller att marknadsvärdet på en skuld ökar, vid en förändring i marknadsräntan.

Ränteförvaltningen inom den traditionella försäkringen sker sedan i slutet av november i Kammarkollegiets Långräntekonsortium. Målet där är att matcha tillgångarna mot skulderna. Den önskade ränterisken beskrivs och beslutas därför som ett tillåtet avvikelseintervall i förhållande till PPM:s skuldåtagande. Ränterisken i portföljen rapporteras månadsvis till generaldirektören och kvartalsvis till styrelsen.

I den *tillfälliga förvaltningen* finns en lång och en kort portfölj. I den långa portföljen ska hälften av medlen placeras i reala obligationer och den andra hälften i nominella obligationer. I den korta portföljen ska 100 miljoner kronor alltid finnas i likvida medel, därutöver får placeringar ske på konto hos Riksgälden eller i stats-skuldväxlar och obligationer.

I den långa portföljen finns ingen ränterisk eftersom tillgångarna i portföljen hålls till förfall och bokförs till upplupet anskaffningsvärde. Kapitalet placeras vid olika tidpunkter och i olika löptider med en jämn förfallostruktur. Ränterisken i den korta portföljen begränsas av att placeringarna får ha en maximal genomsnittlig löptid (duration) om 3,5 år.

Den korta portföljen marknadsvärderas och det finns en så kallad stop/loss-funktion där placeringarna ska avyttras om en viss fastställd förlustnivå uppstår. Det förvaltrade kapitalet i den korta portföljen är som störst i början av december och som lägst i slutet av december eftersom pensionsrätterna placeras på pensions-spararnas konton under denna månad. Ränteriskexponeringen rapporteras månadsvis till generaldirektören.

Ränterisk finns även förknippad med återköpstransaktionerna (repor) i den tillfälliga förvaltningen. Risken minskas genom att inga repor tillåts löpa över datum för Riksbankens i förväg utannonserade penningpolitiska möten.

Exponeringen på PPM:s resultat och eget kapital vid en förändring på 1 procentenhet i marknadsräntan motsvarar en förändring (mnkr):	2008	2007*
Traditionell försäkring, finansiella placeringstillgångar (ränta upp 1 procentenhet)	-116	-20
Traditionell försäkring, finansiella placeringstillgångar (ränta ner 1 procentenhet)	129	20
Traditionell försäkring, försäkringstekniska avsättningar (ränta upp 1 procentenhet)	153	84
Traditionell försäkring, försäkringstekniska avsättningar (ränta ner 1 procentenhet)	-184	-99
Traditionell försäkring, netto (ränta upp 1 procentenhet)	37	64
Traditionell försäkring, netto (ränta ner 1 procentenhet)	-55	-79
Tillfällig förvaltning, Kort portfölj	0	0

*Notera förändring i tabellen från föregående års årsredovisning. Då redovisades ränterisken för totalportföljen istället för den korta portföljen.

På samma sätt som ränterisken i den långa portföljen elimineras genom att obligationerna i portföljen hålls till förfall, uppstår ingen ränterisk i egentlig mening inom *skuldförvaltningen*. Här är det främst risken för variationer i räntekostnaderna som man vill undvika. Den risken begränsas genom att delar av skulden binds till fast ränta.

Enligt skuldförvaltningspolicyn ska 60 procent av utnyttjade krediter i Riksgälden belöpa med rörlig ränta, 20 procent ska ha en löptid på 1-3 år och 20 procent en löptid på 3-5 år. Detta är en förändring gentemot tidigare policy, då lånen bands även till längre löptider. Enligt övergångsbestämmelserna ska lån som har en längre löptid än 5 år successivt anpassas till nuvarande policy i takt med att de förfaller. Under 2008 har denna anpassning slutförts. I dag finns inga lån längre än 5 år.

Räntebindingstider	Rörlig ränta	<1-2 år	3 år-5 år	>5 år	Summa
Lån Riksgälden 2008-12-31*	-1 063	-300	-200	-	-1 562
Lån Riksgälden 2007-12-31*	-1 011	-300	-250	-50	-1 611
* belopp anges i mnkr					

*Notera förändring i tabellen från föregående års årsredovisning. Då inkluderades även den särskilda krediten i det rörliga lånet. Detta lån omfattas inte av PPM:s skuldpolicy och redovisas därför separat i tabell nedan.

Rapportering av räntekostnadsrisken i skulthanteringen sker månadsvis till generaldirektören och kvartalsvis till styrelsen. Den visar i huvudsak hur mycket räntekostnaderna kan stiga under året i förhållande till prognos om marknadsräntorna ökar med en procentenhet.

Den genomsnittliga räntan var vid årets ingång 4,2 (3,6) procent och vid årets utgång 3,1 (4,2) procent. Räntekostnaderna uppgick till 65 (64) miljoner kronor.

Räntekostnaden för PPM:s utnyttjande av den särskilda krediten för fondhandeln är rörlig och påverkas av volymerna i fondhandeln. Då pensionsspararnas fondval inte går att förutse eller påverka, utan till stor del beror på kursrörelser på fondmarknaden, är räntekostnaden mycket svår att prognostisera.

I tabellen nedan redovisas hur mycket av den särskilda krediten som utnyttjades per den sista december 2008. På kontot hos Riksgälden fanns vid årsskiftet 180 miljoner kronor placerade. Det beror på att förstagångsväljarnas fastställda pensionsrätter om 258 miljoner kronor tillfälligt ligger placerade på kontot i väntan på slutlig placering i fondrörelsen i april 2009. Den utnyttjade krediten till fondhandeln var -78 miljoner kronor.

Särskilda krediten, fondhandel	Belopp
Lån Riksgälden 2008-12-31 (mnkr)	180
Lån Riksgälden 2007-12-31 (mnkr)	-1 522

Kreditrisk

Kreditrisk är risken för att en motpart inte kan fullgöra sitt åtagande och därmed förorsakar PPM en förlust.

Emittenters, låntagares och motparters kreditvärdighet fastställs normalt med hjälp av en extern kreditbedömning.

Den traditionella försäkringens ränteförvaltning sker i Kammarkollegiets långräntekonsortium som placerar i skuldförbindelser med varierande kreditrisk.

Kreditrisken begränsas genom limiter per ratingkategori där den högsta tillåtna risken är i placeringar hos emittenter med en rating om BBB+ eller högre.

Inom den *tillfälliga förvaltningen* uppstår viss motpartsrisk i samband med återköpstransaktioner. Motpartsrisken minimeras genom att återköpstransaktioner endast är tillåtna med motparter med vilka PPM har tecknat erforderliga avtal och vars kreditrating som lägst får vara A-.

Kreditrisker finns också i de *fordringar PPM har på olika motparter*. PPM fakturerar fondbolagen kvartalsvis den del av förvaltningsavgifterna som ska återbetalas till pensionsspararna. PPM har också fordringar på enskilda pensionssparare i form av negativa pensionsrätter som uppkommit vid ändrad taxering. Fordran regleras så snart en insättning sker på pensionsspararens konto. Vid dödsfall blir fordran en konstaterad kreditförlust.

En utförlig löptidsanalys över finansiella tillgångar och finansiella skulder för åren 2007 och 2006 redovisas i not 38.

Likviditetsrisk

Likviditetsrisk innebär i första hand risken för att PPM inte kan fullgöra sina betalningsåtaganden utan upplåning eller avyttring av finansiellt instrument till en avsevärd merkostnad.

PPM är för sin verksamhet beroende av extern finansiering via lån hos Riksgälden i form av en räntekontokredit om totalt 1 782 (1 824) miljoner kronor för 2008. Låneramar och krediter fastställs i det årliga regleringsbrevet. Lånet avser *driftskostnader* och beräknas vara amorterat 2018.

Fondhandeln för pensionsspararnas räkning finansieras genom en särskild kredit för fondhandel hos Riksgälden. Finansieringsbehovet uppstår genom att köp av fondandelar sker innan motsvarande försäljningslikvid influtit. Krediten uppgick till 6 500 (4 000) miljoner kronor 2008 och behovet ökar i takt med ökade handelsvolymerna. För att inte riskera att övertrassera den beviljade krediten har en begränsning införts för hur många fondbyten som maximalt kan genomföras per handelsdag. Denna spärr kan efter särskilt beslut inom myndigheten sänkas eller höjas beroende på den rådande situationen vad gäller likviditet och antal lagda fondbyten. Målet är kunna genomföra alla fondbyten på den ursprungliga affärsdagen och att endast senarelägga fondbyten i undantagsfall. Likviditetsrisken i fondhandeln är därför begränsad.

En annan typ av likviditetsrisk är den risk som kan uppkomma om ett värdepapper är svårt att avyttra. Sådan risk är främst förknippad med förvaltningen av tillgångar.

Likviditetsrisken inom den *traditionella försäkringen* begränsas genom att en övervägande del av placeringarna görs i värdepapper med hög likviditet noterade på väl etablerade marknader.

Inom den *tillfälliga förvaltningen* är likviditetsrisken mycket begränsad då placeringar uteslutande sker i mycket likvida svenska statsobligationer.

Även i innehavet i *handelslagret* finns en viss likviditetsrisk, främst i fonder som placerar på mindre utvecklade marknader.

Försäkringsrisk

PPM har även försäkringsrisker inom den traditionella försäkringen i form av teckningsrisker, reservsättningsrisker och matchningsrisker.

Teckningsrisk

Vid erbjudandet av en viss livförsäkringsprodukt görs en bedömning av vilka kategorier av personer som kommer att teckna försäkringen och de faktorer under försäkringstiden som har påverkan på produktens ekonomi. Teckningsrisken är osäkerheten i detta.

Vid övergång till traditionell försäkring utfärdar PPM en livsvarig livränta med garanterat belopp. Risker hanteras genom ett försiktigt antagande om återstående livslängd och genom ett antagande om noll procents avkastning på tillgångarna.

Utgångspunkten för återstående livslängd utgörs av SCB:s prognoser där PPM tillämpar ett alternativ med låg dödlighet.

Reservsättningsrisk

För varje försäkring avsätter PPM en reserv som är en uppskattning av PPM:s framtida utgifter på grund av försäkringen. Reservsättningsrisken består i att antagandena ej har valts tillräckligt betryggande, vilket innebär att den avsatta reserven visar sig vara otillräcklig.

Livförsäkringsavsättningen, reserven, för traditionell försäkring bestäms utifrån de garanterade beloppen med antaganden om framtida livslängder, avkastning på tillgångarna och driftskostnader. Risker hanteras genom försiktiga antaganden om återstående livslängd. Avkastningen bestäms sedan 2008-04-01 som marknadsräntan för statspapper. Risknivån kontrolleras i trafikljusrapporten, där samtidig stresstest sker av reserven och av tillgångarna.

Solvensnivån per 2008-12-31 uppgick till 117,4 (114,4) procent. Om livslängden hos pensionärerna antas öka sjunker solvensnivån, medan den stiger om livslängden minskar. Om livslängden antas öka med ett år sjunker solvensnivån till 114,0 (138,2) procent samtidigt som de försäkringstekniska avsättningarna ökar med 43,8 (20,7) miljoner kronor.

Matchningsrisk

En perfekt matchning mellan tillgångar och skulder i den traditionella försäkringen uppnås om deras respektive kassaflöden är lika. Detta åstadkoms om pensionsutbetalningarna överensstämmer med avkastningen från enbart räntepapper.

Den ALM-studie (Asset Liability Management) som PPM genomförde vintern 2006–2007 analyserade graden av matchning för olika tillgångsallokeringar och vägde dessa mot förväntad avkastning och risk. En åtgärd under året har med ledning av denna studie varit att förbättra matchningen mellan de räntebärande tillgångarna och skulden.

Operativ risk

PPM:s verksamhet kännetecknas av ett mycket stort beroende av it-stöd. Processerna för att administrera pensionsspararnas och pensionärernas individuella konton och för att genomföra fondhandeln är i stort sett helt automatiserade. En förhållandevis stor del av personalstyrkan arbetar med att förvalta och utveckla it-systemen och de personer som arbetar med daglig handläggning är få i relation till antalet kunder och ärenden.

Många av PPM:s operativa risker är därför relaterade till informationssäkerhet och till drift, förvaltning och utveckling av it-stödet. De stora penningflödena i fondhandeln ger också upphov till risker i maskinell och manuell handläggning. Medarbetarrisker uppstår som en konsekvens av att PPM har en relativt begränsad personalstyrka där många medarbetare har olika typer av specialistkunskaper.

PPM har även operativa risker relaterade till sitt kommunikationsuppdrag, främst i form av att information från PPM kan uppfattas som otydlig eller på ett felaktigt sätt. Det finns även risker förknippade med de externa aktörer som erbjuder olika typer av webbaserade tjänster med anknytning till premiepensionssystemet. En aktivitet för att hantera denna risk är det så kallade 2K projektet (se s. 9). Projektet i sig innebär samtidigt nya operativa risker i form av införandet av ny funktionalitet och nya interna rutiner samt förändrade relationer med aktörerna.

Under 2008 har de operativa riskerna ökat och de bedöms generellt vara förhöjda under 2009. Orsaken är den nya komplexa situation som uppstått inför bildandet av en ny pensionsmyndighet. Arbetet med förberedelserna ska ske samtidigt som andra projekt genomförs, till exempel 2K-projektet. PPM har också fått i uppdrag att förbereda verksamhetsprocesser och IT-system till de ändringar i premiepensionssystemet som ska införas i pensionsmyndigheten före sommaren 2010. Kravställning, utveckling och implementering av olika förändringar i både it-system och manuella rutiner måste därför ske parallellt och på förhållandevis kort tid. Arbetet genomförs med en i stort sett oförändrad personalstyrka som förstärkts med konsulter. Belastningen på personalen har redan ökat och beräknas öka ytterligare under 2009. Medarbetarrelaterade risker ökar därmed och det uppstår även en förhöjd risk för fel i den löpande verksamheten. Även kommunikationsrisken bedöms ha ökat till följd av en mer komplex budskapssituationen inför förändringarna i premiepensionssystemet samtidigt som verksamheten övergår till en ny myndighet.

Strategisk risk

Utöver de genomgripande förändringar till följd av politiska beslut som påverkat och kommer att påverka PPM:s verksamhet under 2008 och 2009, kan även andra händelser inträffa som ligger utanför myndighetens kontroll. Exempel på sådana händelser är allvarliga störningar i betalningssystemet, krascher på de finansiella marknaderna och externa parter agerande som påverkar PPM:s verksamhet. Det finns också inneboende strategiska risker till följd av utformningen av premiepensionssystemet, den valda fondhandelsmodellen och förväntade framtida öknings av handelsvolymerna. Dessa strategiska risker kommer att finnas kvar i den nya pensionsmyndighetens verksamhet.

Femårsöversikt och sammanställning över väsentliga uppgifter

(Belopp i tkr)

	2008	2007	2006	2005	2004
Resultat och ställning:					
Resultat					
Premieinkomster, traditionell försäkring	564 707	574 686	424 197	202 805	61 066
Premier, investeringsavtal ⁴¹	29 554 044	27 505 515	49 576 331	23 623 711	22 343 035
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	2 249 223	3 515 645	51 075	9 164	1 605
Försäkringsersättningar	-72 759	-49 976	-25 024	-9 940	-3 213
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	33 655	363 885	96 460	94 029	113 436
Årets resultat	-100 000	317 719	56 414	57 363	48 387
Avgiftsintäkter					
Budget enligt regleringsbrev	413 000	395 000	348 000	323 000	342 000
Faktiska avgiftsintäkter ⁴²	451 493	382 149	371 642	337 041	331 310
Ekonomisk ställning					
Placeringstillgångar traditionell försäkring	1 729 847	1 285 850	738 261	306 721	92 630
Placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risk	230 644 181	308 345 296	267 937 497	192 356 728	124 757 135
Placeringstillgångar övriga	28 179 610	27 816 401	24 520 760	46 481 981	44 684 330
Försäkringstekniska avsättningar traditionell försäkring ⁴³	1 481 144	909 580	705 063	664 783	348 103
Försäkringstekniska avsättningar för vilka försäkringstagaren bär risk	231 964 142	308 768 178	268 174 260	192 398 553	124 766 927
Eget kapital vid årets ingång /Balanserad kapitalförändring ⁴³	-1 157 492	-1 469 895	-1 621 188	-1 678 551	-1 726 938
Årets resultat ⁴³	-100 000	317 719	56 414	57 363	48 387
Eget kapital vid årets utgång / Konsolideringskapital ⁴³	-1 276 155	-1 157 492	-1 564 774	-1 621 188	-1 678 551
Nyckeltal, Traditionell försäkring					
Solvensgrad, % ⁴³	117,4	141,4	104,7	104,5	104,4
Kollektiv konsolideringsnivå, %	96,8	99,6	102,5	103,4	103,3
Genomsnittlig återbäringsränta, %	2,2	5,67	6,00	5,17	4,83
Direktavkastning, % ⁴⁴	0,51	4,66	3,54	4,18	2,80
Totalavkastning ⁴⁵	-2,00	3,84	6,30	11,16	8,97
Nyckeltal, Livförsäkringsrörelsen					
Förvaltningskostnadsprocent ⁴⁶ , %	0,12	0,10	0,13	0,16	0,20
Avgiftsuttag i procent av placeringstillgångar, %	0,16	0,13	0,16	0,22	0,27
Finansiering och kapitalkostnader:					
Låneram för anläggningstillgångar					
Beviljad låneram	81 000	88 000	99 000	114 000	114 000
Utnyttjad låneram	64 342	62 232	70 437	93 453	113 236
Kvar av låneramen	16 658	25 768	28 563	20 547	764

⁴¹ Premier avseende fondförsäkring redovisas som investeringsavtal och bokförs inte över resultaträkningen.

⁴² Avgiftsintäkter enligt 11 Kap LIP avseende 2008 uppgick till 440 323 (380 233) tkr. I posten avseende 2008 ingår avgiftsintäkter enligt avgiftsförordningen (1992:191) samt övriga tekniska intäkter med 11 174 (1 919) tkr.

⁴³ Byte av redovisningsprincip och effekten av denna har ej omräknats för åren 2004-2006.

⁴⁴ Direktavkastning har endast beräknats för traditionell försäkring då avsikten är att redovisa resultatet av PPM:s kapitalförvaltning. Direktavkastning beräknas i procent av genomsnittligt verkligt värde på placeringstillgångar inklusive bankmedel hänförliga till traditionell försäkring.

⁴⁵ Totalavkastning har endast beräknats för traditionell försäkring då avsikten är att redovisa resultatet av PPM:s egen kapitalförvaltning. Totalavkastning beräknas i procent av genomsnittligt verkligt värde på placeringstillgångar inklusive bankmedel hänförliga till traditionell försäkring.

⁴⁶ Driftskostnader i procent av genomsnittligt verkligt värde på placeringstillgångar inklusive bankmedel men exklusive övriga placeringstillgångar avseende tillfällig förvaltning av preliminära avgiftsmedel beräknat på senaste 12-månadersperioden.

forts.

Femårsöversikt och sammanställning över väsentliga uppgifter

(Belopp i tkr)

	2008	2007	2006	2005	2004
Räntekontokredit för rörelsekapitalbehov och övriga krediter					
Räntekontokredit för rörelsekapitalbehov	1 782 000	1 824 000	1 850 000	1 717 000	1 918 000
Utnyttjad kredit	1 498 308	1 549 149	1 602 274	1 617 298	1 696 932
Kvar av krediten	283 692	274 851	247 726	99 702	221 068
Övriga krediter ⁴⁷	6 500 000	4 000 000	3 000 000	750 000	200 000
Max utnyttjad under året	2 613 816	3 119 087	1 429 222	511 574	145 387
Utnyttjad kredit per den 31 december respektive år	0	1 521 731	0	25 061	55 069
Räntor avseende räntekonto i Riksgälden					
Ränteintäkter	-	-	-	843	1 959
Räntekostnader	-65 408	-63 837	-53 975	-56 342	-63 703
Saldo	-65 408	-63 837	-53 975	-55 499	-61 744
Övriga uppgifter:					
Årsarbetskrafter och anställda m.m.					
Antalet årsarbetskrafter (st)	185	184	190	207	225
Genomsnittligt antal anställda (st) ⁴⁸	209	210	215	228	236
Driftskostnad per årsarbetskraft	1 705	1 487	1 556	1 219	982
Pensionssparare, Fondförsäkring					
Antal pensionssparare	5 933 991	5 782 582	5 648 799	5 430 468	5 336 692
Antal byten	3 162 445	2 555 077	1 753 110	1 212 907	636 340
Antal beslut om premiepension	97 081	93 693	81 488	78 193	76 533
Antal pensionärer med premiepension	484 320	392 245	302 478	223 863	147 645
Pensionssparare, Traditionell försäkring					
Antal pensionssparare	70 447	56 220	40 809	25 838	13 462
Antal beslut om premiepension	15 022	15 472	15 087	13 087	6 475
Antal pensionärer med premiepension	70 867	56 446	40 995	25 884	12 665
Pensionssparare, Totalt					
Antal pensionssparare	6 004 438	5 838 802	5 689 608	5 456 306	5 350 154
Antal beslut om premiepension	112 103	109 165	96 575	91 280	83 008
Antal pensionärer med premiepension	555 187	448 691	343 473	249 747	160 310
Fonder					
Antal fondförvaltare	83	86	83	83	84
Antal fonder	773	785	779	725	697

⁴⁷ Krediten är beviljad dels för att täcka PPM:s handel med fondandelar, dels för finansiering av handelslagret. T.o.m. år 2006 ingick likvid för nya sparare som ännu inte valt fonder medan 2007 års likvid redovisas inom den tillfälliga förvaltningen på avistakonto hos Riksgälden .

⁴⁸ Genomsnittligt antal anställda motsvarar här begreppet medelantalet anställda enligt ESV:s allmänna råd till 2 kap. 4 § FÅB.

Resultaträkningar

(Belopp i tkr)

TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSE	Not	2008	2007
Premieinkomst	3	564 707	574 686
Avgifter fondförsäkring	4	437 421	378 782
Kapitalavkastning, intäkter	5	4 903 753	3 567 932
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	6		
Värdeökning på övriga placeringstillgångar		78 594	-
Värdeökning på fondförsäkringstillgångar		0	10 523 644
Övriga tekniska intäkter		11 174	1 919
Försäkringsersättningar			
Utbetalda försäkringsersättningar	7	- 72 750	-50 002
Förändring i avsättning för oreglerade skador	8	-9	26
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning	9	-571 562	-299 430
Fondförsäkringsåtagande	10	111 504 996	-13 987 581
Övriga försäkringstekniska avsättningar	11	6	9
Driftskostnader	12-15	-315 481	-273 712
Kapitalavkastning, kostnader	16	-2 654 530	-52 287
Orealiserade förluster på placeringstillgångar			
Värdeminskning på övriga placeringstillgångar	17	-113 852 664	-20 101
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		33 655	363 885
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		33 655	363 885
Kapitalavkastning, intäkter	18	16 381	26 935
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	19	-	3
Kapitalavkastning, kostnader	20	-149 758	-72 750
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	21	-278	-354
Årets resultat		-100 000	317 719

Resultatanalys 2008

(Belopp i tkr)

LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT	PPM totalt	Fond- försäkring	Traditionell försäkring
Premieinkomst	564 707	-	564 707
Avgifter fondförsäkring	437 421	437 421	-
Kapitalavkastning, intäkter	4 903 753	4 852 415	51 338
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	78 594	-	78 594
Övriga tekniska intäkter	11 174	11 108	66
Försäkringsersättningar	-72 759	-	-72 759
Förändring i försäkringstekniska avsättningar	110 933 440	111 504 996	-571 556
Driftskostnader	-315 481	-309 866	-5 615
Kapitalavkastning kostnader	-2 654 530	-2 653 947	-583
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	-113 852 664	-113 703 464	-149 200
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	33 655	138 663	-105 008
LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS ICKE-TEKNISKA RESULTAT			
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	33 655	138 663	-105 008
Kapitalavkastning, intäkter	16 381	16 381	-
Kapitalavkastning, kostnader	-149 758	-149 345	-413
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	-278	-278	-
ÅRETS RESULTAT	-100 000	5 421	-105 421
Försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättningar	-1 481 099	-	-1 481 099
Oreglerade skador	-82	-66	-16
Fondförsäkringsåtaganden	-230 964 142	-230 964 142	-
Övriga försäkringstekniska avsättningar	-636 248	-636 219	-29
Summa försäkringstekniska avsättningar	-233 081 571	-231 600 427	-1 481 144
Resultat exklusive poster där försäkringstagaren bär risken		2008	2007
Tekniskt resultat fondförsäkring exklusive driftskostnader ⁴⁹		448 529	380 680
Tekniskt resultat traditionell försäkring exklusive driftskostnader ⁵⁰		-99 393	256 917
Driftskostnader		-315 481	-273 712
Kapitalintäkter		16 381	26 935
Kapitalkostnader		-150 036	-73 101
Resultat		-100 000	317 719

⁴⁹ Resultatet inkluderar PPM-avgiften med 437 421 (378 782) tkr respektive övriga tekniska intäkter 11 108 (1 898) tkr.

⁵⁰ Resultatet inkluderar PPM:s avgiftsuttag med 2 904 (1 448) tkr för år 2008. För år 2008 ingår även övriga tekniska intäkter med 66 (21) tkr.

Balansräkningar

(Belopp i tkr)

	Not	2008-12-31	2007-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar			
Andra immateriella tillgångar	22	55 797	56 774
Placeringstillgångar			
Andra finansiella placeringstillgångar			
Aktier och andelar	23	464 777	480 534
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	24	1 294 025	960 627
Övriga finansiella placeringstillgångar	25	28 179 610	27 816 401
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk			
Fondförsäkringstillgångar	26	230 644 181	308 345 296
Fordringar			
Övriga fordringar	28	256 862	682 180
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	29	14 142	5 628
Kassa och bank	30	1 618 072	1 754 559
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	31	267 441	406 504
Summa tillgångar		262 794 907	340 508 503
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital			
Konsolideringsfond		-1 176 155	-1 475 210
Årets resultat		-100 000	317 719
Summa eget kapital		-1 276 155	-1 157 492
Försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning	9	1 481 099	909 538
Oreglerade skador	8	82	42
Övriga försäkringstekniska avsättningar	11	636 248	647 816
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk			
Fondförsäkringsåtaganden	32	230 964 142	308 768 178
Skulder			
Övriga skulder	33	29 733 550	29 831 531
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	34	1 255 941	1 508 890
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		262 794 907	340 508 503
Poster inom linjen			
Tillgångar som tillhör försäkringstagarna och motsvaras av avsättningarna.	35	232 376 553	309 633 283

Förändring i eget kapital

(Belopp i tkr)

	Fondförsäkring	Traditionell försäkring	2008-12-31 PPM totalt	2007-12-31 PPM totalt
Eget kapital vid årets ingång:				
Konsolideringsfond	-1 528 036	179 759	-1 157 492	-1 564 774
Effekt av byte av redovisningsprincip 1)	-	190 785	-	94 879
Omräknad ingående balans	-1 528 036	370 544	-1 157 492	-1 469 895
Från konsolideringsfond utbetald återbäring	-	-18 663	-18 663	-5 316
Periodens resultat	5 421	-105 421	-100 000	317 719
Summa eget kapital	-1 522 615	246 460	-1 276 155	1 157 492

1) Omräkning av försäkringstekniska avsättningar har gjorts enligt FFFS 2008:6

PPM redovisar den 31 december ett totalt negativt eget kapital för verksamheten. Solvensreglerna i Försäkringsrörelselagen gäller ej för PPM och fram till och med år 2018 finansieras underskottet av krediter hos Riksgälden. År 2018 beräknas balans mellan tillgångar och skulder vara uppnådd.

PPM är även undantagen från bestämmelserna om över- och underskott i 23 § kapitalförsörjningsförordningen (1996:1188).

Kassaflödesanalys

(Belopp i tkr)

	2008	2007
Den löpande verksamheten		
Resultat	-100 000	317 719
Utbetalt från konsolideringsfond	-18 663	-5 316
Justering för poster som ej ingår i kassaflödet 1)	91 470	2 605
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring i tillgångar och skulder	-27 193	315 008
Kassaflöde från förändring placeringstillgångar/försäkringstekniska skulder fondförsäkring 2)	-114 453	300 112
Kassaflöde från förändring placeringstillgångar/försäkringstekniska skulder tradliv 3)	63 849	-222 578
Förändring handelslager	126 591	-70 202
Förändring tillfällig förvaltning tillgångar och skulder	1 502 797	-1 502 666
Förändring övriga rörelsefordringar, minskning/ökning	383 586	-481 434
Förändring övriga rörelseskulder, minskning/ökning	-1 987 411	2 054 147
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-52 234	392 387
Investeringsverksamheten		
Investering i immateriella och materiella tillgångar 4)	-35 522	-18 937
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-35 522	-18 937
Finansieringsverksamheten		
Förändringar i upptagna lån		
Amortering	-48 731	-111 330
Ökning av lån	-	50 000
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-48 731	-61 330
ÅRETS KASSAFLÖDE	-136 487	312 120
Förändring i likvida medel		
Likvida medel vid periodens början	1 754 559	1 442 439
Årets kassaflöde	-136 487	312 120
Likvida medel vid årets slut 5)	1 618 072	1 754 559
Noter till kassaflödesanalysen		
1) Avskrivningar	27 985	28 178
Utdelningar i form av andelar	-7 264	-46 117
Värdeförändring Trad Liv	70 606	20 101
Värdeförändring Handelslagret	143	443
Justering för poster som ej ingår i kassaflödet	91 470	2 605
2) Ökning försäkringstekniska avsättningar, där försäkringstagaren bär placeringsrisken, netto	26 715 904	41 662 284
Köp och försäljning placeringstillgångar, där försäkringstagaren bär placeringsrisken, netto	-26 830 357	-41 362 172
Kassaflöde från förändring placeringstillgångar/försäkringstekniska avsättningar där försäkringstagaren bär placeringsrisken, netto	-114 453	300 111
3) Ökning försäkringstekniska avsättningar, livförsäkring, netto	578 452	345 112
Köp och försäljning placeringstillgångar, livförsäkring, netto	-514 603	-567 690
Kassaflöde från förändring placeringstillgångar/försäkringstekniska avsättningar, livförsäkring, netto	63 849	-222 578
4) Förvärv av materiella anläggningar	-13 118	-3 007
Förvärv av immateriella tillgångar	-22 404	-15 930
Förändring investeringsverksamheten	-35 522	-18 937
5) Likvida medel		
Kassa och Bank	1 618 072	1 754 559
Likvida medel vid årets slut	1 618 072	1 754 559
Uppllysning om betalda och erhållna räntor		
Under perioden betald ränta	81 761	55 470
Under perioden erhållen ränta	-16 135	-5 677

Företagsinformation

PPM är försäkringsgivare för premiepensionen i det allmänna ålderspensionssystemet. Myndigheten är verksam inom livförsäkringsverksamheterna fondförsäkring och traditionell försäkring. PPM ansvarar också för den tillfälliga förvaltningen av avgiftsmedel hos Riksgälden.

PPM är en statlig myndighet, organisationsnummer 202100-5034, adress Regeringsgatan 29 och har sitt säte i Stockholm, Sverige.

Årsredovisningen för det räkenskapsår som slutar den 31 december 2008 har fastställts av styrelsen den 20 februari 2009.

Not 1 Redovisningsprinciper

Premiepensionsmyndigheten (PPM) ska enligt lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Premiepensionsmyndigheten för varje kalenderår upprätta en årsredovisning enligt lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL). PPM följer även Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2006:17), vilket innebär en anpassning till internationella redovisningsstandarder och så kallad lagbegränsad IFRS samt Redovisningsrådets rekommendation RR 32:06.

Årsredovisningen är även upprättad enligt 1 kap. 3 och 4 §§, 2 kap. 5 och 8 §§, samt 7 kap 2 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB). Årsredovisningen skall även (enligt 2 kap. 4 § andra stycket och 5 § samt 3 kap. FÅB) innehålla en resultatredovisning och en sammanställning över väsentliga uppgifter samt övriga väsentliga upplysningar. I övrigt är myndigheten undantagen från redovisning enligt FÅB.

PPM är undantagen från bestämmelserna om över- och underskott i 23 § kapitalförsörjningsförordningen (1996:1188). Myndigheten är bokföringsskyldig enligt förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring, med undantag för 19 och 20 §§.

Enligt beslut av regeringen 29 april 2008 så kommer en ny pensionsmyndighet att inrättas. Den nya myndigheten ska inleda sin verksamhet 1 januari 2010. Årsredovisningen har upprättats med utgångspunkt från att myndighetens verksamhet, tillgångar och skulder kommer att överföras till den nya pensionsmyndigheten. Redovisningen är baserad på anskaffningsvärden förutom finansiella instrument och investeringsavtal som i huvudsak värderas till verkligt värde.

Ändrade redovisningsprinciper

Redovisningsprinciperna är oförändrade gentemot föregående års årsredovisning förutom att principen för att fastställa diskonteringsräntan för försäkringstekniska skulder har förändrats, se vidare not 2. Jämförelsetalen har omräknats enligt de nya principerna och det ingående egna kapitalet 1 januari 2007 har ökat med 95 miljoner kronor. Vidare har presentationen i resultaträkningen av kapitalavkastning, värdeförändring på placeringstillgångar och förändring i andra försäkringstekniska avsättningar

avseende fondförsäkring ändrats så att den nu redovisas brutto i resultaträkningen medan det tidigare lämnades upplysning om beloppen i not. Den ändrade presentationen har inte påverkat nettoresultatet eller eget kapital i någon period.

Nya redovisningsregler och tolkningar som ännu inte börjat tillämpas

Det finns ett antal nya redovisningsregler som ännu inte börjat gälla. Ingen av de nya standarderna eller tolkningarna bedöms få någon effekt på myndighetens framtida finansiella rapportering enligt lagbegränsad IFRS.

Väsentliga bedömningar och uppskattningar

Vid upprättande av årsredovisning enligt gällande redovisningsregelverk krävs att PPM gör uppskattningar och bedömningar. Dessa bygger på erfarenhet och antaganden samt bedömningar som ledningen anser vara rimliga. De bedömningar som gjorts vid tillämpningen av redovisningsprinciperna framgår under respektive avsnitt samt beskrivningar i varje not.

Ett område som är speciellt komplext och där uppskattningar och bedömningar är av avgörande betydelse är livförsäkringsavsättningar. För att beräkna de försäkringstekniska skulderna, vilka består av försäkringsavsättningar, görs aktuariella bedömningar med antaganden om bland annat dödlighet, framtida räntor och kostnader.

Försäkringsavtal och investeringsavtal – klassificering

Försäkringsavtal är avtal i vilka PPM åtar sig en betydande försäkringsrisk för försäkringstagaren genom att kompensera försäkringstagaren eller annan förmånstagare om en förutbestämd försäkrad händelse inträffar. Investeringsavtal är finansiella instrument som inte kan definieras som försäkringsavtal, eftersom de inte överför någon betydande försäkringsrisk från innehavaren till PPM.

Försäkringsavtal

Försäkringsavtal är avtal med försäkringstagare som medför en betydande försäkringsrisk för PPM. Traditionell försäkring har klassificerats som försäkringsavtal.

För försäkringsavtal redovisas en skuld för avtalade förmåner som förväntas uppstå i framtiden. Skulden motsvarar summan av det diskonterade värdet av förväntade förmånsutbetalningar och administrativa utgifter. Skulden för försäkringsavtal diskonteras enligt vedertagna aktuariella metoder (se avsnitt om livförsäkringsavsättning).

Premier för försäkringsavtal redovisas som premieinkomst i resultaträkningen när de inkommer. Utbetalningar av försäkringsersättningar redovisas i resultaträkningen när utbetalningarna verkställs. Positivt resultat i traditionell försäkring tillförs konsolideringsfond inom eget kapital. Återbäring tilldelas från konsolideringsfonden och utbetalningar redovisas därmed direkt i eget kapital. Avgifter som debiteras redovisas som förändring av livförsäkringsavsättningen i resultaträkningen.

Investeringsavtal

Investeringsavtal är avtal med försäkringstagare som inte medför någon betydande försäkringsrisk för PPM. Fondförsäkring har klassificeras som investeringsavtal.

Investeringsavtal är finansiella förbindelser vars verkliga värde är beroende av de underliggande finansiella tillgångarnas verkliga värde. De underliggande tillgångarna och tillhörande skulder värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Det verkliga värdet på de finansiella skulderna fastställs med hjälp av de aktuella värden som speglar det verkliga värdet på de finansiella tillgångarna till vilka de finansiella skulderna är länkade på balansdagen.

Belopp som erhållits från och betalas till innehavare av investeringsavtalen redovisas över balansräkningen som insättning eller uttag. Avgifter som debiteras för förvaltning av investeringsavtal intäktsförs. Värdeförändringar avseende investeringsavtal redovisas i resultaträkningen som förändring i andra försäkringstekniska avsättningar. Värdeförändringar på motsvarande tillgång redovisas under rubriken realiserade vinster på placeringstillgångar, kapitalavkastning intäkter och kapitalavkastning kostnader.

Premieinkomst

För premieinbetalningar tillämpas kontantprincipen. I beloppet ingår återköp av negativa pensionsrätter vilka regleras mot Försäkringskassan. Placering av intjänade pensionsrätter sker i december varje år. Vid ändrad taxering fastställs en ny pensionsrätt. I vissa fall kan den ändrade pensionsrätten vara negativ och minska pensions-spararens kontoinnehav och en reglering sker med Försäkringskassan.

Avgifter fondförsäkring

Avgiftsuttaget beräknas på pensionsspararnas tillgodohavande per den 1 maj varje år. Genom att det finns ett tak betalar ingen pensionssparare mer än 110 kronor per år i PPM-avgift. Enligt förordning (2000:585) med instruktion för Premiepensionsmyndigheten får myndigheten ta ut avgifter som per år motsvarar högst 0,3 procent av de sammanlagda tillgodohavandena på pensions-spararnas premiepensionskonton. Avgifterna ska fördelas skäligt mellan spararna enligt försäkringsmässiga principer.

Driftskostnader

Samtliga driftskostnader har funktionsindelats som administrativa kostnader. Driftskostnader fördelas per rörelsegrän.

Transaktioner med närstående

PPM ersätter Försäkringskassan, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten för gemensamma kostnader för administration av premiepensionssystemet.

Pensionsavgifter

Åtaganden för ålderspension för anställda inom PPM tryggas genom försäkringar i SPV vilka till viss del ska klassificeras som förmånsbestämda planer och till viss del som avgiftsbestämda planer. För räkenskapsåret 2008

har inte PPM haft tillgång till sådan information som gör det möjligt att redovisa planerna som förmånsbestämda, varför de redovisas som avgiftsbestämda.

Leasing

PPM har endast operationell leasing. Vid operationell leasing redovisas leasingavgifter som kostnader i resultaträkningen, linjärt fördelade över leasingperioden. Leasingperioderna är på mellan 1-5 år. Operationell leasing är hänförlig till för verksamheten normala avtal avseende kontorslokaler och kontorsutrustning.

Immateriella tillgångar

Egenutvecklade applikationer/system samt inköpt programvara redovisas som immateriella tillgångar. Redovisningen följer regelverket i 5 kap. 2 § FÅB och IAS 38 med den skillnaden att en framtida ökad servicepotential jämföras med framtida ekonomiska fördelar. Avskrivning påbörjas då tillgången är färdigställd och kan börja användas. Avskrivningstiden sätts till 3 eller 5 år beroende på tillgångens beräknade ekonomiska livslängd. Nedskrivningsprövning görs om indikationer uppkommer om återvinningsvärdet skulle vara lägre än det redovisade värdet.

Materiella tillgångar

Tillgångar med ekonomisk livslängd överstigande tre år och med ett anskaffningsvärde överstigande 25 000 kronor redovisas som inventarier.

Maskiner och inventarier redovisas till historiska anskaffningsvärden med avdrag för ackumulerade avskrivningar. Avskrivningar sker enligt plan som baseras på tillgångarnas ekonomiska livslängd. Persondatorer, skrivare, kontorsmaskiner och it-servrar skrivs av på tre år. it-utrustning (nätverk m.m.) möbler och förbättringsutgifter på annans fastighet skrivs av på fem år.

Finansiella tillgångar och finansiella skulder

Varje finansiellt instrument inom ramen för IAS 39 har klassificerats i en av följande kategorier:

Finansiella tillgångar:

- Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen
- Investeringar som hålls till förfall
- Lånefordringar och kundfordringar

Finansiella skulder:

- Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen
- Finansiella skulder till upplupet anskaffningsvärde

Klassificeringen av finansiella instrument i olika kategorier utgör grunden för hur varje finansiell tillgång och finansiell skuld värderas i balansräkningen samt hur förändringen i dess värde bokförs. I not 37 presenteras klassificeringen av finansiella tillgångar och skulder i PPM:s balansräkning. De finansiella riskerna beskrivs i förvaltningsberättelsen på sid 57 och framåt.

Omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta har skett till balansdagens valutakurs.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället, avser placeringar i aktiefonder och räntefonder som ingår i förvaltningen av den traditionella försäkringen och placering i fondförsäkringstillgångar. I handelslagret ingår finansiella tillgångar som värderas till verkligt värde och som innehas för handelsändamål.

Placeringsstillgångar redovisas per affärsdagen, det vill säga vid den tidpunkt då de väsentliga riskerna och rättigheterna övergår mellan parterna. Aktier och andelar, obligationer och andra räntebärande värdepapper samt fondförsäkringstillgångar värderas till verkligt värde, dvs. fondandelarnas inlösenpris.

Samtliga placeringsstillgångar i denna kategori handlas på en aktiv värdepappersmarknad som är noterade på en börs och värderade till verkligt värde enligt balansdagens kurs.

I posten aktier och andelar respektive i obligationer och andra räntebärande värdepapper, redovisas PPM:s handelslager. Enligt PPM:s handelsmodell är handelslagret motpart till pensionsspararnas samtliga transaktioner. Det redovisade innehavet i handelslagret består därvid av två delar; PPM:s eget innehav av fondandelar och pågående handel. PPM:s eget innehav regleras av de gränsvärden som har åsatts för varje fond. Innehavet påverkas förutom av interna riktlinjer för innehavets storlek även av pågående handel.

Investeringar som hålls till förfall

Övriga finansiella placeringsstillgångar hålls övervägande till förfall och avser inbetalda preliminära avgiftsmedel placerade i statsobligationer och likvida medel hos Riksgälden. Värdepapper i denna kategori är noterade och redovisas till upplupet anskaffningsvärde. Det upplupna anskaffningsvärdet är det diskonterade nuvärdet av framtida betalningar där diskonteringsräntan utgörs av den effektiva räntan vid anskaffningstidpunkten. Nettoavkastningen för förvaltningen av övriga finansiella placeringsstillgångar redovisas ej via resultaträkningen utan förs direkt mot övriga finansiella placeringsstillgångar respektive övriga skulder i balansräkningen.

Enligt fastställd policy av styrelsen kan även räntebärande värdepapper som har längre löptider användas i återköpstransaktioner, så kallade repor. Med återköpstransaktioner avses avtal där parterna samtidigt har kommit överens om försäljning samt återköp av ett visst värdepapper till ett i förväg bestämt pris. Värdepapper som lämnas eller mottas värderas till upplupet anskaffningsvärde. Lämnat värdepapper redovisas som ställd säkerhet och mottagen säkerhet i form av att likvida medel upptas som skuld i balansräkningen. Handel med återköpstransaktioner möjliggör en ökad avkastning. Denna avkastning redovisas ej över resultaträkningen.

Avkastning och värdeförändring avseende tillfällig förvaltning redovisas i balansräkningen oberoende av IAS 39 kategorierna.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar redovisas till upplupet anskaffningsvärde. Kundfordringar avser fakturafordringar och fordringar på fondföretag där likvid förväntas inflyta på fastställd förfallodag. Dessutom ingår likvida medel i bank. Likvida medel i utländsk valuta värderas till balansdagens köpkurs via resultaträkningen.

Fordringar på förvaltningsavgifter som inte är fakturerade värderas till det värde som förväntas inflyta.

Avsättning för osäkra fordringar

Fordringar på pensionssparare uppkommer när en fastställd negativ pensionsrätt överstiger en pensionssparares tillgångar. Fordringarna avskrivs direkt via resultaträkningen. Värdet i balansräkningen är upptaget till noll kronor. När en positiv pensionsrätt fastställs regleras fordran. Det är osäkert per vilket räkenskapsår fordran kommer att regleras. Vid dödsfall blir fordran utan värde och är därmed en konstaterad kreditförlust.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Finansiella skulder avseende investeringsavtal i fondförsäkring värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Fondförsäkringsåtagandena är i huvudsak knutna till fondandelar. Här ingår även medel under pågående byte av fonder. Avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk utgörs av inlösenvärdet av fondandelar hänförliga till gällande försäkringar och medel som ännu inte omvandlats till fondandelar.

Finansiella skulder till upplupet anskaffningsvärde

Finansiella skulder till upplupet anskaffningsvärde består av skulder avseende ej fastställda avgiftsmedel, ej likviderade värdepappersaffärer, leverantörsskulder, övriga personalskulder och förvaltningsavgifter att fördela till pensionssparare.

PPM har en räntekontokredit för rörelsekapitalbehov samt låneram för anläggningstillgångar hos Riksgälden. Lånen är bokförda till anskaffningsvärde minus årlig amortering. År 2018 planeras hela den utnyttjade räntekontokrediten vara amorterad. Lån med en återstående löptid överstigande ett år ingår i långfristiga skulder medan lån med kortare löptid redovisas som kortfristiga. Dessutom finns en särskild kredit hos Riksgälden som används vid behov av likviditet i fondhandeln. Lånen värderas till upplupet anskaffningsvärde. Räntekostnaderna för lånen periodiseras månadsvis och kapitaliseras kvartalsvis.

Livförsäkringsavsättning

Livförsäkringsavsättningen för den traditionella försäkringen bestäms för varje försäkring som kapitalvärdet av återstående garanterade utbetalningar. Värdet beräknas med antaganden om framtida avkastning, livslängder och driftskostnader. Avkastningen utgörs av marknadsräntan på statsobligationer med olika löptid. Antaganden om livslängder baseras på SCB:s befolkningsprognos för år 2006. Driftskostnaderna uppskattas som prognoser för

den del av PPM:s driftskostnader som avser den traditionella försäkringsrörelsen. Detta sammantaget innebär att garanterade åtaganden i traditionell försäkring har värderats betryggande enligt vedertagna aktuariella metoder. Inbetalda premier redovisas som engångspremier och höjer det garanterade beloppet.

Antaganden vid beräkning av garanterade belopp

Vid bestämning av garanterade belopp inom PPM:s traditionella försäkringsrörelse görs följande antaganden beträffande framtida avkastning på tillgångarna, driftskostnader samt livslängder för de försäkrade.

Avkastning

PPM utgår från ett antagande om en framtida årlig avkastning på 0,0 procent. Detta innebär att PPM utlovar pensionsspararna att minst få tillbaka insatta medel i nominella termer (vid förväntad livslängd) och att all avkastning därutöver tillfaller den försäkrade i form av ett tilläggsbelopp.

Driftskostnader

PPM utgår från ett antagande om en årlig driftskostnad på 0,1 procent av försäkringskapitalet. PPM har beslutat att ta ut samma årliga avgift för den traditionella försäkringsrörelsen som för fondförsäkringsrörelsen. Den verkliga kostnaden är för närvarande högre, men långsiktigt beräknas den understiga 0,1 procent.

Livslängder

Som utgångspunkt för bedömningen av livslängd för de försäkrade används SCB:s prognos för framtida dödlighet i befolkningen. Prognosen omfattar tre scenarier: hög, medel och låg dödlighet. För att få en viss säkerhetsmarginal har PPM valt lågalternativet. Med utgångspunkt från andelen kvinnor och män i dagens befolkning och prognoser om framtida livslängder för kvinnor respektive män, har beräknats hur andelen kvinnor och män förändras över tiden. Med dessa andelar som vikter har en köns-

neutral dödlighetsfunktion beräknats. Livslängdsantaganden är baserade på SCB:s prognoser från år 2006⁵¹, där värden för personer födda 1943 valts. Tidigare har SCB:s prognoser för år 2003 respektive 2000 använts.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättning för oreglerade skador utgörs av pensionsbelopp, inklusive tilldelad återbäring, som förfallit till betalning men som ännu inte har utbetalats.

Övriga försäkringstekniska avsättningar

I övriga försäkringstekniska avsättningar ingår medel som förfallit vid dödsfall men ännu inte fördelats som arvsvinst och fond för minskningsmedel, vilket motsvaras av en minskning som dras då pensionsspararen väljer att överföra pensionsrätt till maka/make/registrerad partner. Minskingsmedlen ska sedan fördelas på pensionsspararkollektivet

Kassaflödesanalys

PPM:s kassaflödesanalys är upprättad enligt indirekt metod, det vill säga den utgår från resultatet justerat för icke likviditetspåverkande poster samt förändringar i balansräkningen som haft kassaflödespåverkan.

Kassaflödet är uppdelat i tre delar:

- Löpande verksamheten: består av flöden från den huvudsakliga verksamheten såsom premieinbetalningar, utbetalda försäkringsersättningar samt kapitalförvaltningen av olika placeringstillgångar och förändring av den särskilda krediten för fondhandel.
- Investeringsverksamheten: förklarar de kassaflöden som uppkommer på grund av förvärv och avyttringar av anläggningstillgångar.
- Finansieringsverksamheten: upplyser om förändringarna i upptagna lån.

Vid upprättande av kassaflödesanalysen har nettoredovisning skett av förändring avseende inköp och försäljning av placeringstillgångar.

⁵¹ Dödlighetsintensiteterna framställs med en Makeham-funktion upp till åldern $w = 97$ år och däröver med en rät linje. Den parametriska framställningen av dödlighetsintensiteten $\mu(x)$ i åldern x år är således

$$\mu(x) = \begin{cases} a + b \cdot e^{cx} & \text{för } x \leq w \\ \mu(w) + k \cdot (x - w) & \text{för } x \geq w \end{cases}$$

Värden för parametrarna framgår av följande tabell.

Fr.o.m.	T.o.m.	a	b	c	w	k
2001-01-01	2004-12-31	0,0005	0,00000355	0,117	97	0,001
2005-01-01	2007-03-30	0,0025	0,0000075	0,105	97	0,001
2007-04-01		0,0033	0,00000429	0,1109	97	0,001

Ålder	Livslängder fr.o.m. 2007	Livslängder t.o.m. 2006	Livslängder t.o.m. 2004
61	26,49	26,17	24,95
65	23,21	22,89	21,46
70	19,25	18,97	17,34
75	15,56	15,34	13,57
80	12,21	12,07	10,24
85	9,31	9,26	7,44
90	6,99	7,02	5,25

Förväntade återstående livslängder i antal år i olika åldrar för de två livslängdsantagandena ges i följande tabell.

Not 2 Förändring av redovisningsprinciper

Vid beräkning av försäkringsteknisk skuld används från och med 1 april 2008 den genomsnittliga marknadsräntan för statsobligationer/statsskuldsväxlar och swapräntor med en löptid som motsvarar de förväntade utbetalningarnas löptid enligt Finansinspektionens föreskrift FFFS 2008:6. Tidigare beräknades skulden med räntan 2,75 %. Förändringen innebär byte av redovisningsprincip och därför har jämförelsetalen omräknats. Förändringarnas effekt på resultat- och balansräkning framgår nedan.

(Belopp i tkr)

	Tidigare redovisning	Effekt av ändrad redovisningsprincip	Ny redovisning
Resultaträkningar			
2007-01-01-2007-12-31			
Förändring av livförsäkringsavsättning ¹⁾	-395 336	95 906	-299 430
Årets resultat	221 813	95 906	317 719
¹⁾ Ingår i posten förändring i andra försäkringstekniska avsättningar			
Balansräkningar			
2007-12-31			
Livförsäkringsavsättning ²⁾	1 100 323	-190 785	909 538
Eget kapital			
²⁾ Ingår i försäkringstekniska avsättningar	-1 348 277	190 785	-1 157 492

	2008	2007
Not 3 Premieinkomst		
Inbetalda premier	564 835	574 774
Återköp avseende negativa pensionsrätter	-128	-88
	564 707	574 686
Not 4 Avgifter fondförsäkring		
Avgift på pensionsspararnas fondinnehav	437 421	378 782
	437 421	378 782
Not 5 Kapitalavkastning, intäkter*		
Utdelning i räntekonsortiet	6 887	45 708
Ränteintäkter m.m.	543	338
Realiserad vinst/förlust, netto aktier och andelar	-8 767	6 332
Realiserad vinst/förlust, netto obligationer och andra räntebärande papper	52 675	-
	51 338	52 378
Investeringsavtal, fondförsäkring		
Utdelningar	4 828 997	3 496 949
Ränteintäkter	23 418	18 605
	4 852 415	3 515 554
	4 903 753	3 567 932
Not 6 Orealiserade vinster på placeringstillgångar*		
Aktier och andelar	-	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	78 594	-
	78 594	-
Investeringsavtal, värdeökning på fondförsäkringstillgångar		
Aktier och andelar	-	10 463 464
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	60 180
	-	10 523 644
	78 594	10 523 644
Not 7 Försäkringsersättningar		
Utbetalda försäkringsersättningar	-72 750	-50 002
	-72 750	-50 002

* Från tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället.

(Belopp i tkr)

	2008	2007
Not 8 Förändringar i avsättning för oreglerade skador		
Ingående avsättning	42	249
Utgående avsättning	82	42
Årets förändring	-40	207
Varav:		
Förändring oreglerade skador	-9	26
Förändring oreglerade skador investeringsavtal	-31	181
Årets förändring	-40	207
Not 9 Förändring i livförsäkringsavsättningar		
Ingående avsättning	-909 538	-610 107
Inbetalningar	-564 741	-574 686
Utbetalningar	72 988	49 984
Driftskostnadsuttag	1 077	1 275
Ränta	-253 071	-6 468
Riskresultat	-936	-551
Olika premie- och premiereservgrunder	193 396	53 550
Ändrade dödlighetsantaganden	-	-7 004
Ändrade driftskostnadsantaganden	-	13 405
Ändrade garantiräntearntaganden	-	146 604
Övrigt	-20 274	24 459
Utgående avsättning	-1 481 099	-909 538
Årets förändring	-571 562	-299 430
Not 10 Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk		
Fondförsäkringsåtagande		
Kapitalavkastning intäkter fondförsäkring	-4 852 415	-3 515 554
Kapitalavkastning kostnader fondförsäkring	2 653 947	51 617
Orealiserad vinst/förlust fondförsäkring	113 703 464	-10 523 644
	111 504 996	-13 987 581
Not 11 Förändring i övriga försäkringstekniska avsättningar		
Ingående avsättning	-647 816	533 643
Utgående avsättning	-636 248	-647 816
Årets förändring	11 568	-114 173
Varav:		
Förändring övriga försäkringstekniska avsättningar	6	9
Förändring övriga försäkringstekniska avsättningar investeringsavtal	11 562	-114 182
	11 568	-114 173
Not 12 Driftskostnader		
Funktionsindelad		
Administrationskostnader	-315 481	-273 712
	-315 481	-273 712
Personalkostnader	-127 111	-119 057
Lokalkostnader	-21 928	-21 412
Köpta tjänster *	-32 740	-18 777
IT-kostnader	-14 060	-12 957
Avskrivningar	-27 985	-28 178
Administrationersättning till andra myndigheter	-62 495	-51 538
Övrigt	-29 162	-21 793
	-315 481	-273 712
<i>*Revisionskostnader</i>		
Riksrevisionen	-1 086	-1 193
	-1 086	-1 193

(Belopp i tkr)

Not 13 Transaktioner med närstående

	2008	2007
Försäkringskassan	7 470	6 753
Skatteverket	52 889	43 218
Kronofogdemyndigheterna	2 136	1 567
	62 495	51 538

Ersättning har erlagts för premiepensionens andel av administration av den allmänna pensionen. Ersättning till styrelse och ledande befattningshavare framgår av not 15.

Not 14 Leasing

Förfallotidpunkter för det sammanlagda beloppet av framtida leasingavgifter avseende operationella leasingavtal per 31 december 2008, fördelar sig enligt följande:

	2008 Leasing	2008 Hyra lokaler	2007 Leasing	2007 Hyra lokaler
- årets leasingkostnad	581	19 928	715	20 130
- inom ett år	496	20 496	743	20 671
- senare än ett år men inom fem år	97	-	1 468	42 987
- senare än fem år	-	-	-	-
Totalt leasingavgifter	1 174	40 424	2 926	83 788

PPM:s hyreskontrakt i Söderhamn löper tom 2009-07-31.
Hyreskontraktet för kontoret i Stockholm löper tom 2009-12-31.
I båda hyreskontrakten ingår villkoret med rätt till förtida uppsägning med 9 månaders uppsägningstid.

Not 15 Medelantal anställda, sjukfrånvaro löner och ersättningar

Medelantal anställda

Medelantal anställda (Årsarbetskrafter)	185	184
Varav kvinnor	103	102
Varav män	82	82

Sjukfrånvaro, procent

Total andel av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	3,2	3,1
- varav andel som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer	49,7	49,6

För kvinnor respektive män av gruppens sammanlagda ordinarie arbetstid

- Kvinnor	4,0	4,3
- Män	2,3	1,5

För respektive åldersgrupp av gruppens sammanlagda ordinarie arbetstid

-29	3,2	1,8
30-49	3,3	3,2
50-	2,9	3,1

Löner och ersättningar

Styrelse och generaldirektör

Löner	1 127	1 454
Sociala avgifter	365	405
Pensionskostnader	174	219

Övriga anställda

Löner	79 601	74 745
Sociala avgifter	25 873	24 492
Pensionskostnader	14 068	13 102
	119 542	112 339

Ersättningar och förmåner till styrelsen och ledande befattningshavare

Berednings- och beslutsprocesser samt principer:

Styrelsens ordförande och övriga ledamöter utses av regeringen som även fastställer ledamöternas arvoden. Förordnandet för nuvarande styrelse gäller från och med den 1 juli 2008 till den 31 december 2009. Styrelsen bestod den 31 december 2008 av 6 ledamöter varav 3 kvinnor och 3 män. I styrelsen ingår även 2 personalföreträdare (en kvinna och en man) enligt personalföreträdarförordningen (1987:1101). Ingen särskild ersättning för styrelsearbetet utöver normal lön utgår till personalföreträdarna.

Regeringen beslutade att anställa Johan Hellman som chef och generaldirektör för Premiepensionsmyndigheten från och med den 18 juni 2008 till och med den 31 december 2009. Generaldirektörens lön fastställs av regeringen och uppgick till 72 tkr per månad. Premier för generaldirektörens pension erläggs i enlighet med avtalet PA 03 enligt vad som specificeras nedan.

Mellan den 3 maj 2007 och den 17 juni 2008 har Johan Hellman vikarierat som chef och generaldirektör för Premiepensionsmyndigheten. Som vikarierande chef och generaldirektör erhöll Johan Hellman ett extra lönetillägg om 6 tkr per månad utöver den ordinarie lönen om 56 tkr per månad.

Med ledande befattningshavare avses myndighetens sex avdelningschefer samt chefsjuristen. De ledande befattningshavarna utses av generaldirektören som även beslutar om lön. Anställningsvillkoren regleras i Arbetsgivarverkets chefsavtal (cirk. 2001 A7). Ömsesidig uppsägningstid om sex månader gäller.

Pension:

Samtliga anställda på PPM omfattas av de statliga pensions-avtalen PA 91 eller PA 03 där löpande premier

betalas till SPV. PA 03 omfattar anställda som är födda 1943 eller senare medan PA 91 omfattar de som är födda tidigare. Pensionsavtalet PA 91 är främst förmånsbestämt medan PA 03 är avgiftsbestämt för löner under 7,5 inkomstbasbelopp och förmånsbestämt för löner därutöver. Inga andra pensionsförpliktelser utöver dessa två avtal föreligger för myndighetens anställda. För styrelseledamöterna utgår inga pensionsförmåner.

Den avgiftsbestämda ålderspensionen utgörs av en individuell avgift på 2,3 % av den anställdes utbetalda lön och en kompletterande ålderspension med en avgift på 2,0 % av den anställdes utbetalda lön. För anställda födda 1943-1972 gäller övergångsregler mellan avtalen PA91 och PA03. För att hinna tjäna in den individuella ålderspension som ingår i PA03 utgår en förmånsbestämd pension med belopp som är beroende på den anställdes ålder.

För anställda med årsinkomster över 7,5 inkomstbasbelopp utgår en förmånsbestämd ålderspension. Pensionen motsvarar 60 % av pensionsunderlaget för inkomster från 7,5 till 20 inkomstbasbelopp och 30 % för inkomster mellan 20 och 30 inkomstbasbelopp. Pensionsunderlaget är den genomsnittliga pensionsgrundande lönen för de fem sista åren före pensioneringen. Den förmånsbestämda pensionen tjänas in från 28 års ålder. För att få full pension krävs 30 års statlig tjänstetid. Pensionsåldern är 65 år men den anställda kan välja att ta ut pension från 61 års ålder.

Rörliga ersättningar:

Inga rörliga ersättningar utgår till generaldirektören, styrelseledamöter eller andra anställda på PPM.

Ersättningar och övriga förmåner under året (tkr):				
	Styrelse-arvode	Lön	Pensions-kostnad	Summa
Styrelsen:				
Astri Muren, ledamot, ledamot t o m 080630	18,0			18,0
Monica Rodrigo, ledamot	36,0			36,0
Marie Rudberg, ledamot, vice ordf t o m 080630	23,5			23,5
Monica Sundström, ledamot	36,0			36,0
Håkan Tidlund, ledamot	36,0			36,0
Hans-Eric Holmqvist, ledamot, vice ordf fr om 080701	41,5			41,5
Gerhard Larsson, ledamot	36,0			36,0
Thomas Franzén, Styrelsens ordförande t o m 080630	36,0			36,0
Marie Rudberg, Styrelsens ordförande fr om 080701	36,0			36,0
Ledande befattningshavare:				
Johan Hellman, vikarierande GD t o m 080617		395,9		395,9
Johan Hellman, GD fr om 080618		432,0	173,5	605,5
Övriga ledande befattningshavare (6 st, varav 3 män och 3 kvinnor):		5 775,4	1 763,9	7 539,3
Summa	299,0	6 603,3	1 937,4	8 839,7

(Belopp i tkr)

Not 16 Kapitalavkastning, kostnader*

Räntekostnader mm

* Från tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället.

Investeringsavtal, fondförsäkring

Valutakursförluster, netto

Räntekostnader

Not 17 Orealiserade förluster på placeringstillgångar*

Aktier och andelar

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Investeringsavtal, värdeminskning på fondförsäkringstillgångar

Aktier och andelar

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

* Från tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället.

Not 18 Kapitalavkastning, intäkter*

Utdelning på aktier och andelar

Ränteintäkter

Valutakursvinster, netto

Realiserad vinst netto, aktier och andelar

Realiserad vinst netto, obligationer och andra räntebärande värdepapper

* Från tillgångar som innehas för handelsändamål.

Not 19 Orealiserade vinster på placeringstillgångar*

Aktier och andelar

Obligationer och andra räntebärande papper

* Från tillgångar som innehas för handelsändamål.

Not 20 Kapitalavkastning, kostnader*

Räntekostnader

Valutakursförluster, netto

Realiserad förlust netto, aktier och andelar

Realiserad förlust netto, obligationer och andra räntebärande värdepapper

* Från skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde.

Not 21 Orealiserade förluster på placeringstillgångar*

Aktier och andelar

Obligationer och andra räntebärande papper

* Från tillgångar som innehas för handelsändamål

	2008	2007
	-583	-670
	-583	-670
	-2 653 932	-51 597
	-15	-20
	-2 653 947	-51 617
	-2 654 530	-52 287
	-149 200	-11 953
	-	-8 148
	-149 200	-20 101
	-114 519 564	-
	816 100	-
	-113 703 464	-
	-113 852 664	-20 101
	377	408
	16 004	5 605
	-	14 733
	-	6 116
	-	73
	16 381	26 935
	-	-
	-	3
	-	3
	-82 174	-72 750
	-47 013	-
	-20 100	-
	-471	-
	-149 758	-72 750
	-276	-354
	-2	-
	-278	-354

(Belopp i tkr)

	2008	2007
Not 22 Immateriala tillgångar, egenutvecklade applikationer/system och programvaror		
Anskaffningsvärde		
Ingående balans	119 431	103 501
Årets inköp/aktivering	22 404	15 930
Årets utrangering	-	-
	141 835	119 431
Akkumulerade avskrivningar		
Ingående balans	-62 657	-41 516
Årets avskrivningar	-23 381	-21 141
	-86 038	-62 657
Summa bokfört värde immateriala tillgångar	55 797	56 774

Av under 2008 aktiverade belopp avser 831 (740) tkr inköpta programvaror, 3 657 (4 662) tkr nedlagd tid för egen personal, 14 452 (6 260) tkr för konsultkostnader.

Årets investeringar på 22 404 tkr består huvudsakligen av två större projekt. Ett telefoniprojekt (T2) bestående av de olika delarna pension-sparartelefoni, kontorstelefoni och nätverk på sammanlagt 10 289 tkr och ett annat projekt kommersiella aktörers webbaserade PPM-tjänster (2K) på totalt 9 456 tkr.

Not 23 Aktier och andelar

Värdepappersfonder

Andelar i fonder. PPM:s handelslager*)	12 861	129 490
SHB Aktiefond Index A1	-	-
SPP Aktieindexfond Global Etisk A1	-	-
Swedbank Robur Sverigefond MEGA	149 164	114 876
SPP Aktieindexfond Global Sustainability	33 854	57 540
Gartmore Global Focus Fund A1	73 935	59 538
State Street SRI World Index	153 291	119 090
Carnegie 'World Wide Ethical	41 672	-
Utgående balans	464 777	480 534

Not 24 Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Värdepappersfonder

Andelar i fonder. PPM:s handelslager*)	16 094	25 821
Kammarkollegiets räntekonsortium	1 277 931	934 806
Utgående balans	1 294 025	960 627

*)Andelar i fonder PPM:s handelslager

Riktvärdet för innehavet uppgår 31 december 2008 till 4 (33) miljoner kronor men innehavet kan totalt uppgå till 8 (48) miljoner kronor. Handelslagrets redovisade innehav i en fond kan dock variera kraftigt på grund av den pågående handeln som uppgick till 24 (123) miljoner kronor.

Not 25 Övriga finansiella placeringstillgångar

Nominella obligationer	9 438 788	8 385 720
Upplupen ränta dito	251 493	263 279
Realränteobligationer	10 221 186	9 519 072
Upplupen ränta dito	40 309	28 708
Likvida medel	8 227 834	9 619 622
Utgående balans	28 179 610	27 816 401

Samtliga obligationer är utgivna av svenska staten och noterade.

Not 26 Fondförsäkringstillgångar

Aktiefonder	205 996 571	294 903 504
Räntefonder	24 647 610	13 441 792
Utgående balans	230 644 181	308 345 296

(Belopp tkr)

	Anskaffnings- värde 2008	Verkligt värde 2008	Bokfört värde 2008
Not 27 Finansiella tillgångar och skulder, uppgifter om verkligt värde			
Aktier och andelar	615 375	464 777	464 777
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 223 060	1 294 025	1 294 025
Övriga finansiella placeringstillgångar*)	28 179 609	28 711 393	28 179 610
Fondförsäkringstillgångar	288 432 957	230 644 181	230 644 181
Summa	318 451 001	261 114 376	260 582 592
Försäkringstekniska avsättningar	-636 248	-636 248	-636 248
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	-288 432 957	-230 964 142	-230 964 142
Övriga skulder	-29 113 560	-29 772 744	-29 733 550
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-1 222 929	-1 222 929	-1 222 929
Summa	-319 405 694	-262 596 063	-262 556 869
	Anskaffnings- värde 2007	Verkligt värde 2007	Bokfört värde 2007
Aktier och andelar	481 790	480 534	480 534
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	979 660	960 627	960 627
Övriga finansiella placeringstillgångar*)	27 816 401	28 231 916	27 816 401
Fondförsäkringstillgångar	261 602 600	308 345 296	308 345 296
Summa	290 880 451	338 018 373	337 602 858
Försäkringstekniska avsättningar	-647 858	-647 858	-647 858
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	-262 025 482	-308 768 178	-308 768 178
Övriga skulder	-29 215 187	-29 831 531	-29 831 531
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-1 480 301	-1 480 301	-1 480 301
Summa	-293 368 828	-340 727 868	-340 727 868

*) Övriga finansiella placeringstillgångar redovisas till upplupet anskaffningsvärde. För varje obligation har en jämförelse gjorts mellan nominellt och verkligt värde:

- Skillnaden mellan nominellt och bokfört värde för innehav där det bokförda värdet översteg det nominella var 1 867 (1 740) mnkr per den 31 december 2008.
- Skillnaden mellan bokfört och nominellt värde där det bokförda värdet understeg det nominella var 78 (0) mnkr per den 31 december 2008.

(Belopp i tkr)

	2008	2007
Not 28 Övriga fordringar		
Ej likviderade affärer med värdepapper	249 960	670 214
Mervärdesskattefordran	4 601	3 697
Övrigt*)	2 301	8 269
Utgående balans	256 862	682 180
*) Avsättning för osäkra fordringar		
Avsättning vid årets början	1 600	1 578
Reservering under året	546	227
Återvunnen reservering	-300	-192
Konstaterade förluster	-17	-13
Avsättningar vid årets slut	1 829	1 600

(Belopp i tkr)

	2008	2007
Not 29 Materiella tillgångar		
Inventarier och övriga anläggningar		
Anskaffningsvärde		
Ingående balans	69 768	68 973
Årets inköp	13 118	3 007
Årets försäljning och utrangering	-	-2 212
	82 886	69 768
Akkumulerade avskrivningar		
Ingående balans	-65 224	-62 078
Årets försäljning och utrangering	-	2 212
Årets avskrivningar	-3 697	-5 358
	-68 921	-65 224
Summa bokfört värde inventarier och övriga anläggningar	13 965	4 544
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Anskaffningsvärde		
Ingående balans	51 441	51 441
Årets inköp	-	-
Årets försäljning och utrangering	-	-
	51 441	51 441
Akkumulerade avskrivningar		
Ingående balans	-50 356	-48 677
Årets försäljning och utrangering	-	-
Årets avskrivningar	-908	-1 679
	-51 264	-50 356
Summa bokfört värde förbättringsutgift på annans fastighet	177	1 084
Planenligt restvärde materiella anläggningstillgångar	14 142	5 628
Not 30 Kassa och bank		
Bank	1 618 072	1 754 559
Utgående balans	1 618 072	1 754 559
Not 31 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		
Upplupna ränteintäkter	11 860	10 742
Upplupna återförda förvaltningsavgifter	245 909	387 382
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	9 672	8 380
Utgående balans	267 441	406 504
Not 32 Fondförsäkringsåtaganden		
Avsättning	230 644 181	308 345 296
Avsättning ännu ej placerad i fondandelar	319 961	422 882
Utgående balans	230 964 142	308 768 178
Ingående avsättning	308 768 178	268 174 260
Årets förändring	-77 804 036	40 593 918
Utgående balans	230 964 142	308 768 178
Not 33 Skulder		
Övriga skulder		
Skulder avseende ej fastställda avgiftsmedel	28 179 340	26 313 333
Ej likviderade affärer med värdepapper	148 152	356 878
Leverantörsskulder	20 081	21 180
Utnyttjade krediter, Riksgälden	1 381 854	3 133 111
Övriga skulder	4 123	7 029
Utgående balans	29 733 550	29 831 531

(Belopp i tkr)

		2008	2007
Not 34 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Upplupna räntekostnader		17 949	14 349
Återförda förvaltningsavgifter att fördela		1 222 929	1 480 301
Övriga upplupna kostnader		15 063	14 240
Utgående balans		1 255 941	1 508 890
Not 35 Registerförda tillgångar			
Fondförsäkringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risk			
Andelar i fonder		230 644 181	308 345 296
Tillgångar avseende garanterade åtaganden för traditionell livförsäkring			
Andelar i fonder		1 729 848	1 285 850
Bankmedel		2 524	2 137
		232 376 553	309 633 283
Not 36 Kortfristiga och långfristiga tillgångar och skulder			
	2008	2008	2008
Tillgångar	Omsättnings-	Anläggnings-	Summa
	tillgångar	tillgångar	
Andra immateriella tillgångar		55 797	55 797
Andra finansiella placeringstillgångar			
Aktier och andelar	464 777		464 777
Obligationer och andra räntebärande papper	1 294 025		1 294 025
Övriga finansiella placeringstillgångar	10 346 597	17 833 013	28 179 610
Placeringstillgångar för vilka livförsäkrings-			
tagaren bär placeringsrisk			
Fondförsäkringstillgångar	230 644 181		230 644 181
Övriga fordringar	256 862		256 862
Materiella tillgångar		14 142	14 142
Kassa och bank	1 618 072		1 618 072
Övriga förutbetalda kostnader och	267 441		267 441
upplupna intäkter			
Summa tillgångar	244 891 955	17 902 952	262 794 907
Skulder	Kortfristiga	Långfristiga	Summa
	skulder	skulder	
Försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning		1 481 099	1 481 099
Oreglerade skador	82		82
Övriga försäkringstekniska avsättningar		636 248	636 248
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar			
för vilka placeringstagaren bär risk			
Fondförsäkringsåtaganden		230 964 142	230 964 142
Övriga skulder	1 104 210	28 629 340	29 733 550
Övriga upplupna och förutbetalda intäkter	1 255 941		1 255 941
Summa skulder	2 360 233	261 710 829	264 071 062

(Belopp i tkr)

	2007	2007	2007
Tillgångar	Omsättnings- tillgångar	Anläggnings- tillgångar	Summa
Andra immateriella tillgångar		56 774	56 774
Andra finansiella placeringstillgångar			
Aktier och andelar	480 534		480 534
Obligationer och andra räntebärande papper	960 627		960 627
Övriga finansiella placeringstillgångar	15 407 342	12 409 059	27 816 401
Placeringstillgångar för vilka livförsäkrings- tagaren bär placeringsrisk			
Fondförsäkringstillgångar	308 345 296		308 345 296
Övriga fordringar	682 180		682 180
Materiella tillgångar		5 628	5 628
Kassa och bank	1 754 559		1 754 559
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	406 504		406 504
Summa tillgångar	328 037 042	12 471 461	340 508 503

	Kortfristiga skulder	Långfristiga skulder	Summa
Skulder			
Försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning		909 538	909 538
Oreglerade skador	42		42
Övriga försäkringstekniska avsättningar		647 816	647 816
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka placeringstagaren bär risk			
Fondförsäkringsåtaganden		308 768 178	308 768 178
Övriga skulder	2 918 198	26 913 333	29 831 531
Övriga upplupna och förutbetalda intäkter	1 508 890		1 508 890
Summa skulder	4 427 130	337 238 865	341 665 995

**Not 37 Klassificering av finansiella tillgångar
och finansiella skulder 2007**

Finansiella tillgångar	Tillgångar värderade till verkligt värde via resultat- räkningen	Innehav till förfall	Låne- fordringar och kund- fordringar	Icke finansiella tillgångar	Summa
Andra immateriella tillgångar				55 797	55 797
Aktier och andelar*	464 777				464 777
Obligationer och andra räntebärande papper*	1 294 025				1 294 025
Övriga finansiella placeringstillgångar		19 951 776	8 227 834		28 179 610
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	230 644 181				230 644 181
Övriga fordringar			256 862		256 862
Materiella tillgångar				14 142	14 142
Kassa och bank			1 618 072		1 618 072
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			245 909	21 532	267 441
Summa tillgångar	232 402 986	19 951 775	10 348 677	91 470	262 794 907

* varav för handelsändamål 28 955 tkr

Finansiella skulder	Skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Finansiella skulder värderade till upplupet anskaff- ningsvärde	Lån	Icke finansiella skulder	Summa
Försäkringstekniska avsättningar		636 330		1 481 099	2 117 429
Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk	230 964 142				230 964 142
Övriga skulder		28 351 696	1 381 854		29 733 550
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		1 222 929		33 011	1 255 941
Summa skulder	230 964 142	30 210 955	1 381 854	1 514 110	264 071 062

(Belopp i tkr)

Klassificering av finansiella tillgångar och finansiella skulder 2007

Finansiella tillgångar	Tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Innehav till förfall	Lånefordringar och kundfordringar	Icke finansiella tillgångar	Summa
Andra immateriella tillgångar				56 774	56 774
Aktier och andelar*	480 534				480 534
Obligationer och andra räntebärande papper*	960 627				960 627
Övriga finansiella placeringstillgångar		18 196 779	9 619 622		27 816 401
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	308 345 296				308 345 296
Övriga fordringar			682 180		682 180
Materiella tillgångar				5 628	5 628
Kassa och bank			1 754 559		1 754 559
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			387 382	19 122	406 504
Summa tillgångar	309 786 457	18 196 779	12 443 743	81 524	340 508 503

* varav för handelsändamål 155 311 tkr

Finansiella skulder	Skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	Icke finansiella skulder	Summa
Försäkringstekniska avsättningar		647 858	909 538	1 557 396
Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk	308 768 178			308 768 178
Övriga skulder		29 831 531		29 831 531
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		1 480 301	28 589	1 508 890
Summa skulder	308 768 178	31 959 690	938 127	341 665 995

Not 38 Löptidsanalys tillgångar och skulder 2008 och 2007

Löptidsanalys 2008

(efter balansdagen)

Finansiella tillgångar	<1 månad	1–3 mån	3 mån–1 år	1 år–5 år	>5 år	Summa
Obligationer och andra räntebärande papper	2 118 763		21 489	5 658 735	12 152 789	19 951 776
Övriga finansiella placeringstillgångar		8 227 834				8 227 834
Övriga fordringar	250 297	6 566				256 863
Kassa och bank	1 618 072					1 618 072
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	14 545	252 896				267 441
Summa	4 001 677	8 487 296	21 489	5 658 735	12 152 789	30 321 986
Finansiella skulder	<1 månad	1–3 mån	3 mån–1 år	1 år–5 år	>5 år	Summa
Övriga försäkringstekniska avsättningar	82		636 248			636 330
Pågående fondhandel	319 961					319 961
Övriga skulder						
- Skulder till pensionssparare, ej fastställda avgiftsmedel				28 179 340		28 179 340
- Lån, Riksgälden	681 855	50 000	200 000	450 000		1 381 855
- Leverantörsskulder	14 493	5 588				20 081
- Ej likviderade affärer	148 151					148 151
- Återförda förvaltningsavgifter			1 222 929			1 222 929
- Övrigt	4 123					4 123
Delsumma övriga skulder	848 622	55 588	1 422 929	28 629 340		30 956 479
Summa	1 168 665	55 588	2 059 177	28 629 340	-	31 912 770

Löptidsanalys 2007 (<i>efter balansdagen</i>)						
Finansiella tillgångar	<1 månad	1–3 mån	3 mån–1 år	1 år–5 år	>5 år	Summa
Obligationer och andra räntebärande papper			5 787 720	5 296 176	7 112 883	18 196 779
Övriga finansiella placeringstillgångar			9 619 622			9 619 622
Övriga fordringar	679 355	1 436	1 389			682 180
Kassa och bank	1 754 559					1 754 559
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	387 382					387 382
Summa	2 821 296	1 436	15 408 731	5 296 176	7 112 883	30 640 522
Finansiella skulder	<1 månad	1–3 mån	3 mån–1 år	1 år–5 år	>5 år	Summa
Övriga försäkringstekniska avsättningar	42		647 816			647 858
Pågående fondhandel	422 882					422 882
Övriga skulder						
- Skulder till pensionssparare, ej fastställda avgiftsmedel				26 313 333		26 313 333
- Lån, Riksgälden	2 483 111		50 000	550 000	50 000	3 133 111
- Leverantörsskulder	20 813	367				21 180
- Ej likviderade affärer	356 878					356 878
- Återförda förvaltningsavgifter			1 480 301			1 480 301
- Övrigt	7 029					7 029
Delsumma övriga skulder	2 867 831	367	1 530 301	26 863 333	50 000	31 311 832
Summa	3 290 755	367	2 178 117	26 863 333	50 000	32 382 572

Not 39 Händelser efter balansdagen

Börsåret 2009 har inletts med internationellt fallande kurser. För PPM får detta effekter på exempelvis det förvaltade kapitalet som minskar. Om nedgången fortsätter kan årets procentuella uttag av PPM-avgift behöva ökas för att motsvara prognosticerat belopp. Återbäringsräntan i januari 2009 i den traditionella försäkringen är 0 procent som en följd av att antagandena om den framtida avkastningen är fortsatt låga. I dag bedöms risken för återtag av tidigare tilldelad återbäringsränta som låg men om marknadsläget fortsätter att försämrats ytterligare ökar risken för återtag.

Vi intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning. Vi bedömer vidare att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten är betryggande.

Årsredovisningen har fastställts av Premiepensionsmyndighetens styrelse den 20 februari 2009.

Marie Rudberg
Ordförande

Hans-Eric Holmqvist
Vice ordförande

Gerhard Larsson

Monica Rodrigo

Monica Sundström

Håkan Tidlund

Monica Sundström

Johan Hellman
Generaldirektör

Styrelsen⁵²

Namn	Ledamot perioden	Andra råds- och styrelseuppdrag
<i>Ordförande</i>		
Thomas Franzén	080101–080630	Ordförande i arbetsförmedlingen
Marie Rudberg	080701–081231	Fora AB Försäkringsinformation AB
<i>Vice ordförande</i>		
Marie Rudberg	080101–080630	Se ovan
Hans-Eric Holmqvist	080701–081231	Nämnden i valmyndigheten (vice ordf.)
<i>Övriga ledamöter</i>		
Astri Muren	080101–080630	—
Monica Rodrigo	080101–081231	Suppleant för ordföranden i styrelsen för sparbankernas försäkringskassa
Monica Sundström	080101–081231	Svenska Turistföreningen STF AB (vice ordf.) Stiftelsen Rödakorshemmet (ordf.) ERTICO s.c., (ordf.) Autobalance Svenska AB Samarbetskommittén för det statliga avtalsområdet (vice ordf.)
Håkan Tidlund	080101–081231	Första AP-fonden (vice ordf.) Svenska Filminstitutet (ordf.) Malmbergs Elektriska AB (ordf.) Teracom AB (ordf.) C4 Partners
Gerhard Larsson	080101–081231	Handu AB (ordf.) Statkraft/SCA Vindil AB (ordf.) Ledamot av styrelsen för Center for advanced studies in leadership Statens Pensionsverk, SPV Regeringens särskilde utredare av ”livsmedelskedjan” Regeringens särskilde utredare av ”Översyn av missbruks- och beroendevården i Sverige”
Hans-Eric Holmqvist	080101–080630	Se ovan
Johan Hellman	080701–081231	—
Personalföreträdare⁵³		
Ronny Krusell vice ordf, tf ordf ST	080101–080518	—
Ronny Krusell, ordf ST	080519–081231	—
Jonas Aronsson, ordf SACO-S	080101–081231	—

⁵² Ersättningar och förmåner till styrelse och ledande befattningshavare redovisas i not 15

⁵³ Enligt personalföreträdarförordningen (1987:1101).



Premiepensionsmyndigheten

Premiepensionsmyndigheten, Box 1605, 111 86 Stockholm, telefon 08-406 50 00, www.ppm.nu